

Tadeusz Wolan

	<p>WYKAZ OSIĄGNIĘĆ NAUKOWO-DYDAKTYCZNYCH, ORGANIZACYJNYCH I BADAWCZYCH (autoreferat)</p>	
--	---	--

Katowice, kwiecień 2014

Spis treści

1.	Charakterystyka rozwoju zawodowego, osiągnięć dydaktycznych i naukowych.....	s.2
2.	Charakterystyka osiągnięć organizacyjnych i społecznych.....	s.4
3.	Zainteresowania i osiągnięcia naukowo-badawcze przed uzyskaniem stopnia doktora.....	s.5
4.	Dorobek naukowo-badawczy po uzyskaniu stopnia doktora.....	s.7
	Wstęp – geneza.....	s.7
4.1.	Chronologiczne zestawienie zbiorcze publikowanych prac naukowych (z podziałem przewidywanym przez Radę Nauki Polskiej...)	s.8
4.1.1.	Monografie naukowe.....	s.8
4.1.2.	Recenzowane materiały pokonferencyjne w zbiorowych opracowaniach zwartych w języku polskim, angielskim, słowackim i francuskim.....	s.9
4.1.3.	Zamieszczone artykuły w czasopismach pedagogicznych i społeczno-pedagogicznych.....	s.12
4.1.4.	Wyszczególnienie aktywnego udziału w konferencjach o zasięgu ogólnopolskim i międzynarodowym oraz opracowane wystąpienia-wyłoszone referaty.....	s.14
4.2.	Prezentacja cyklu publikacji tematycznie jednorodnych: <i>Pedagogiczne i organizacyjne aspekty przeobrażeń edukacyjnych oraz nowej roli kadry pedagogicznej w placówkach szkolnych i specjalnych</i>	s.20
	Wprowadzenie.....	s.20
4.2.1.	Nauczyciele jako wychowawcy, w procesie wspierania rozwoju i samodzielności edukacyjnej uczniów.....	s.23
4.2.2.	Uwarunkowania, doświadczenia i projekty zmian doskonalących oddziaływania wychowawcze kadry placówek resocjalizacyjnych....	35
4.2.3.	Paradygmat rozwoju zawodowego kadry pedagogicznej szkół i placówek specjalnych w drodze jej uczenia się przez doświadczanie.s.	48
4.2.4.	Źródła i przejawy <i>ukrytego programu</i> obniżającego efektywność działań kadry pedagogicznej.....	s.60
5.	Dalsze zamierzenia badawcze.....	s.63

1. CHARAKTERYSTYKA ROZWOJU ZAWODOWEGO, OSIĄGNIĘĆ DYDAKTYCZNYCH I NAUKOWYCH

W 1964 roku ukończyłem Liceum Pedagogiczne w Chorzowie. W 1969 roku ukończyłem Studium Nauczycielskie w Katowicach o kierunku pedagogika specjalna.

W latach 1970-1974 odbyłem na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach studia wyższe w zakresie pedagogiki. W Zakładzie Psychologii Uniwersytetu Śląskiego ukończyłem je obroną pracy magisterskiej z zakresu psychologii wiedzy, n t. „*Związki między składnikami wiedzy osobistej*”, napisanej pod kierunkiem prof. dr. Józefa PIETERA, uzyskując tytuł magistra pedagogiki.

W ramach doskonalenia zawodowego podjąłem studia w Podyplomowym Studium Organizacji i Zarządzania Oświatą dla Dyrektorów Szkół Zawodowych w Kaliszu, które ukończyłem w 1985 roku obroną pracy dyplomowej n t. „*Psychospołeczne uwarunkowania identyfikowania się uczniów i słuchaczy z zawodem*”, napisanej pod kierunkiem prof. dr. hab. Tadeusza NOWACKIEGO.

W roku 1986 uzyskałem III stopień specjalizacji zawodowej w zakresie organizacji i zarządzania oświatą nadany przez Główną Komisję Kwalifikacyjną w Warszawie.

W 1992 roku ukończyłem Centralny Kurs Pedagogiczny z zakresu resocjalizacji w Wojewódzkim Ośrodku Metodycznym w Kaliszu.

W 1992 roku obroniłem dysertację doktorską na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego n t. „*Warunki sprawności organizacyjnej szkolnych organów kolegialnych*”. Promotorem w moim przewodzie doktorskim był prof. zw. dr hab. Kazimierz PODOSKI.

W 1992 roku ukończyłem *Kurs dla Menedżerów Oświaty* organizowany przez Kuratorium Oświaty w Katowicach.

W ramach pracy pedagogicznej w placówkach oświaty i wychowania, rozpoczętej w 1964 roku, *poznałem bezpośrednio i dogłębnie problemy organizacji i zarządzania oświatowego, charakter pracy pedagogicznej oraz kierowniczej szkolnictwa podstawowego, zawodowego i specjalnego*, w tym placówek opiekuńczo- wychowawczych i resocjalizacyjnych. Służyły temu pełnione przeze mnie funkcje wychowawcy domu dziecka i internatu, nauczyciela w szkolnictwie podstawowym (w tym specjalnym), średnim i policealnym zawodowym, kierownika internatu Liceum Pedagogicznego w Chorzowie, kierownika internatu Zespołu Szkół Zawodowych Nr 2 w Chorzowie, dyrektora zbiorczego zakładu szkolnego t. j. Zespołu Szkół Budowlanych w Chorzowie, skupiającego 11 typów szkół, i z kolei, wychowawcy, dyrektora i pedagoga zakładu wychowawczo-resocjalizacyjnego dla nieletniej społecznie nieprzystosowanej młodzieży (Państwowego Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Bytomiu-Radzionkowie (z internatem, zespołem 3 typów szkół ośrodkowych i warsztatami szkolnymi). W placówce tej 1 lutego 2001 roku uzyskałem *wyróżniającą ocenę pracy zawodowej*, a 14 sierpnia 2001 roku, w wyniku postępowania kwalifikacyjnego, otrzymałem *stopień awansu zawodowego nauczyciela dyplomowanego* – nadany mi przez Wojewodę Śląskiego aktem nr S.Z.II.9019/23/01-09 z 2002 roku.

Od r. akademickiego 1997/1998 prowadzę nieprzerwanie w pełnym wymiarze pracę naukową oraz wykłady i ćwiczenia na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach.

W 1997 roku *powołany zostałem na stanowisko adiunkta w Katedrze Badań Placówek Oświatowych* w Instytucie Pedagogiki na Wydziale Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, a od 2004 roku do nadal jestem zatrudniony *na stanowisku adiunkta w Katedrze Pedagogiki Specjalnej Instytutu Pedagogiki* na Wydziale Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

Aktywnie uczestniczę we wszystkich projektach naukowo-badawczych realizowanych przez pracowników Katedry Pedagogiki Specjalnej oraz Zakładu Rewalidacji w Instytucie Pedagogiki na Wydziale Pedagogiki i Psychologii.

Jestem współautorem interdyscyplinarnego opracowania zawierającego przesłanki i koncepcję programu nauczania pedagogiki ogólnej na kierunkach niepedagogicznych.

Na Uniwersytecie Śląskim prowadzę ze studentami niepedagogicznych studiów stacjonarnych i pozastacjonarnych wykłady i ćwiczenia z zakresu *nauk pedagogicznych (pedagogika ogólna)*. Realizowałem je (bądź realizuję nadal) na Wydziałach:

- *Biologii i Ochrony Środowiska;*
- *Filologicznym (filologia polska, filologia rosyjska, filologia germańska, bibliotekoznawstwo);*
- *Matematyki- Fizyki - Chemii;*
- *Nauk o Ziemi;*
- *Informatyki i Nauk o Materiałach;*
- *Nauk Społecznych.*

W roku akademickim 1999/2000 prowadziłem w niepełnym wymiarze wykłady i ćwiczenia z zakresu *pedagogiki resocjalizacyjnej z profilaktyką społeczną* ze studentami Wydziału Zaocznego Kolegium Nauczycielskiego w Bytomiu, zaś na Kursie Kwalifikacyjnym dla Oświatowej Kadry Kierowniczej w Kolegium Nauczycielskim w Bytomiu prowadziłem wykłady i ćwiczenia w ramach bloku tematycznego: *Projektowanie programu placówki oświatowej oraz Organizacja procesu pedagogicznego placówki w warunkach reformy systemu edukacji*.

W roku akademickim 2004/2005 i 2005/2006 na Wydziale Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Śląskiego prowadziłem wykłady i ćwiczenia ze studentami z zakresu *pedagogiki resocjalizacyjnej, metodyki pracy resocjalizacyjnej oraz patologii społecznych*.

Od roku akademickiego 1999/2000 do 2011/12 na podstawie umowy o dzieło prowadziłem w Wyższej Szkole Pedagogicznej TWP w Warszawie - Wydziale Nauk Społeczno-Pedagogicznych w Katowicach wykłady i ćwiczenia. Obejmowały one przedmioty: *współczesne kierunki pedagogiczne, systemy edukacyjne, organizacja i zarządzanie oświatą, patologie społeczne z elementami kryminalistyki, teoretyczne podstawy resocjalizacji, pedagogika resocjalizacyjna i metodyka pracy resocjalizacyjnej*.

W r. akademickim 2013/2014 prowadzę seminarium naukowe prac licencjackich studentów pedagogiki rewalidacyjnej- na Uniwersytecie Śląskim.

W latach 1999/2000 oraz 2000/2001 byłem recenzentem licznych prac magisterskich z zakresu pedagogiki pisanych przez studentów w Instytucie Pedagogiki na Wydziale Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Śląskiego pod kierunkiem prof. dr. hab. Jana Poplucza, zaś w roku akademickim 2004/2006 recenzowałem prace magisterskie z zakresu pedagogiki pisane przez studentów w Instytucie Pedagogiki na Wydziale Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Śląskiego pod kierunkiem prof. dr. hab. Adama Stankowskiego.

Zostałem zaproszony do członkostwa i pracy w Komitetach Naukowych: VI Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Edukacja XXI wieku-p.t. *Edukacyjne zagrożenia i wyzwania młodego pokolenia*”, zorganizowanej przez Wyższą Szkołę Bezpieczeństwa w Poznaniu i inne liczne uczelnie wyższe, odbytej w dniach 22-24 października 2008 roku w Zakopanem; Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej Pracowników Placówek Wychowawczo-Resocjalizacyjnych. Organizator: Zarząd Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Pracowników Resocjalizacji w Ośrodku Szkolenia Służby Więziennej Kule k/ Częstochowy, 22-24 maja 2009; Konferencji Naukowej Pracowników Młodzieżowych Ośrodków Wychowawczych „Między teorią a praktyką resocjalizacji”. Organizator: Zarząd Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Pracowników Resocjalizacji w Kuźni Raciborskiej oraz Uniwersytet Wrocławski - Zakład Resocjalizacji-Instytut Pedagogiki, 13 – 15.VI.2010, Murzasichle; Międzynarodowej Konferencji Naukowej Kadry Wychowawczo - Resocjalizacyjnej, „*Bariery w procesie readaptacji społecznej*”, organizowanej przez Instytut Pedagogiki- Zakład Resocjalizacji Uniwersytetu Wrocławskiego

oraz Ogólnopolskie Stowarzyszenie Pracowników Resocjalizacji, 10 czerwca 2012, Zakopane – Murzasichle.

W ramach wykładów i ćwiczeń *wdrażam nowatorskie metody pracy dydaktycznej*. Uwzględniają one potrzebę wykształcenia aktywnego personelu pedagogicznego placówek szkolnych i opiekuńczo-wychowawczych zorientowanego na trud tworzenia wizji i koncepcji stymulującej długotrwały proces wychowawczy, postrzegania przez studentów swej przyszłej roli nauczyciela przedmiotu, jako w szczególności wychowawcy organizującego proces samorozwoju osobowości i samodzielnego zdobywania wiedzy przez uczniów.

Moje inicjatywy dydaktyczne ukierunkowane są na kształtowanie u studentów świadomości potrzeby angażowania się w pozaszkolnym środowisku wychowawczym oraz uzyskiwania wiedzy i umiejętności oddziaływania na rodzinę ucznia – wychowanka. Ich formę stanowią pisemne prace zaliczeniowe uwzględniające procedurę postępowania badawczego, ograniczające przyzwyczajenie do odbioru „gotowników” i słusznych racji, służące przechodzeniu od praktyki od teorii poprzez stykanie się studentów z „żywą pedagogiką”, penetrowanie przez nich zarówno treści literatury przedmiotu jak i określonych wycinków rzeczywistości pedagogicznej. Sprzyjają one ujawnianiu ich zainteresowań i przemyśleń, wywołują zaciekawienie studentów, oddziałują na ich sferę emocjonalno- motywacyjną.

Zwiększeniu przeze mnie aktywności studentów podczas prowadzonych zajęć (w szczególności ćwiczeń) służy stosowanie w szczególności bodźców pozytywnych („walorów” uzyskiwanych z tytułu wykonanych przez studentów opracowań), odnoszących się do wcześniejszej, kolegialnie zaprojektowanej tematyki zajęć, pozytywnych wyników pracy w grupach problemowych, ich aktywnego uczestnictwa w dyskusji, autoprezentacji wiedzy i umiejętności wynikających z podjętych prac (samodzielnego doboru modułów tematycznych).

W procesie dydaktycznym wykorzystywane są przeze mnie autorskie narzędzia autoewaluacji umiejętności zastosowania przez studentów w praktyce pedagogicznej zdobytej wiedzy. Podjęte inicjatywy służą „uobecnienu” pedagogiki, przekonaniu do niej studentów, uzyskaniu ich akceptacji dla niej, wywołaniu ich zaciekawienia problematyką wychowawczą, skutecznemu oddziaływaniu na ich sferę emocjonalno-motywacyjną.

2. CHARAKTERYSTYKA OSIĄGNIĘĆ ORGANIZACYJNYCH I SPOŁECZNYCH

Wzbogaceniu refleksji i doświadczeń pedagogicznych, podnoszeniu jakości pracy dydaktyczno-badawczej, innowacyjnym poszukiwaniom, weryfikacji koncepcji skutecznych form i metod pracy wychowawczej oraz systemowych rozwiązań sprzyja moje zaangażowanie w pracach organizacyjnych uczelni oraz w pracy społecznej w środowisku uczelnianym i pozauczelnianym.

W 2003 i 2004 roku, w okresie przerwy wakacyjnej, uczestniczyłem w organizacji i prowadzeniu zajęć kursu przygotowawczego do egzaminu wstępnego z pedagogiki dla kandydatów na studia na Wydziale Pedagogiki i Psychologii, organizowanego przez ZNP przy Uniwersytecie Śląskim. Z kolei w lipcu 2005 prowadziłem kursy przygotowawcze do egzaminu wstępnego z psychologii dla kandydatów na studia na Wydziale Psychologii i Pedagogiki oraz dla kandydatów na Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego.

W lipcu/sierpniu 2006 roku oraz w lipcu/sierpniu 2009 roku pełniłem funkcję członka Wydziałowej Komisji Rekrutacyjnej na Wydziale Pedagogiki i Psychologii zaś w kwietniu 2013 roku powołany zostałem na funkcję sekretarza prac Wydziałowej Komisji Rekrutacyjnej kandydatów na studia wyższe z zakresu pedagogiki na Wydziale Psychologii i Pedagogiki.

W latach 2008 do 2012 roku pełniłem funkcję członka Senatu Uniwersytetu Śląskiego. W latach 2008-2010 r. byłem członkiem Komisji Senackiej Uniwersytetu Śląskiego ds. Badań Naukowych, Twórczości Artystycznej i Współpracy z Zagranicą, zaś w roku 2012 decyzją

Senatu zostałem powołany na członka Komisji Senackiej Uniwersytetu Śląskiego ds. Współpracy z Zagranicą.

Z wyboru pełniłem społecznie od 2002 do 2012 roku funkcję członka Rady Uczelnianej i z kolei członka Prezydium Rady Uczelnianej ZNP przy Uniwersytecie Śląskim, a od 2008 roku do 2012 roku funkcje członka Rady Szkolnictwa Wyższego i Nauki ZNP oraz prezesa Rady Uczelnianej ZNP przy Uniwersytecie Śląskim. W ramach działalności uczelnianej organizacji związkowej m.in. zainicjowałem, opracowałem założenia organizacyjno-programowe i zorganizowałem na terenie Uniwersytetu Śląskiego:

- I Śląskie Forum Organizacji Uczelnianych Związku Nauczycielstwa Polskiego (z udziałem przedstawicieli wyższych uczelni Śląska i innych regionów Polski) -14 maja 2009 roku, nt. *„Pracownicze inspiracje do założeń reformy szkolnictwa wyższego - ZNP rzecznikiem idei partnerstwa dla wiedzy, wyrazicielem oczekiwań społecznych, współtwórcą przemian polskiej edukacji, szkolnictwa wyższego i nauki* ;

- II Śląskie Forum Organizacji Uczelnianych Związku Nauczycielstwa Polskiego (z udziałem wyższych uczelni Śląska i innych regionów Polski) - 9 maja 2012 roku, nt. *„Związkowe rzecznictwo i wpówtworzenie konkurencyjności polskiego szkolnictwa i nauki”*.

W latach 1996-1999 pełniłem społecznie, z wyboru, funkcję prezesa Zarządu Głównego Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Pracowników Resocjalizacji, organizacji pozarządowej o zasięgu krajowym, zaś od 1999 roku do 2008 roku pełniłem społecznie, z wyboru, funkcję przewodniczącego Rady Nadzorczej tej organizacji, a od października 2008 roku pełnię społecznie funkcję przewodniczącego Rady Programowej. Organizacja ta skupia pracowników pedagogicznych resocjalizacji zatrudnionych w krajowych placówkach wychowawczo-resocjalizacyjnych opieki całkowitej dla dzieci i młodzieży nieprzystosowanej społecznie. W ramach pracy wewnątrzorganizacyjnej i działalności szkoleniowej OSPR stymuluję dyskusję wśród pracowników resocjalizacji na temat kierunków, form i sposobów przemian w systemie profilaktyki, opieki i wychowania resocjalizacyjnego nieletnich zagrożonych moralnie, znajdujących się w placówkach opieki całkowitej oraz w placówkach środowiskowych samorządu lokalnego. Jestem współautorem programu szkoleniowo-edukacyjnego dla kadry placówek opiekuńczo-wychowawczych i resocjalizacyjnych realizowanego corocznie w toku cyklicznych spotkań przez Ogólnopolskie Stowarzyszenie Pracowników Resocjalizacji. Aktywnie uczestniczę w przygotowaniu i prowadzeniu kursów dla kadry pedagogicznej placówek wychowawczo-resocjalizacyjnych w kraju. Jako członek rad programowych krajowych i międzynarodowych konferencji organizowanych przez to Stowarzyszenie, upowszechniam doświadczenia pedagogiczne i rezultaty badawczych dociekań.

Doskonaleniu pracy dydaktycznej z młodzieżą akademicką i zdobyciu dodatkowej wiedzy społeczno-pedagogicznej i doświadczenia organizacyjnego sprzyjało pełnienie przeze mnie w latach 2002-2006 funkcji radnego Rady Miasta-Powiatu Chorzów, członka komisji edukacji i sportu oraz rodziny i pomocy społecznej. Ponadto zaangażowany jestem społecznie w pracy na rzecz dzieci i młodzieży wymagającej specjalnej troski, odbiegającej od normy społecznej, m. in. jako harcmistrz, były kierownik Wydziału „Nieprzetartego Szlaku” Katowickiej Komendy Chorągwi ZHP i obecnie członek Rady Przyjaciół Harcerstwa przy Komendzie Hufca ZHP w Chorzowie.

3. ZAINTERESOWANIA I OSIĄGNIĘCIA-BADAWCZE PRZED UZYSKANIEM STOPNIA DOKTORA

Przed uzyskaniem stopnia doktora przedmiot moich zainteresowań i dociekań stanowiły poszukiwanie modelu pracy własnej dyrektora dużego zbiorczego zakładu szkolnego, w tym zagadnienie optymalizacji jego budżetu czasu pracy, szeroko rozumiana problematyka uspołecznienia szkolnictwa wynikająca z dokonujących się przemian systemu społeczno-

własnościowego w Polsce, wybrane aspekty organizacji kolegialnych spotkań kadry pedagogicznej, a także problem właściwych relacji partnerskich wśród członków rady pedagogicznej.

Jako wkład do teorii i praktyki myślenia organizacyjnego, zgodnie z wymogami postępującej demokratyzacji życia społecznego potraktowane zostało przeze mnie zagadnienie poszukiwania mechanizmów i barier funkcjonowania szkolnych organów kolegialnych, wśród których dominującą rolę spełniać powinna rada pedagogiczna. Moje szczególne zainteresowanie, wynikające z pełnionych funkcji pedagogicznych, a w szczególności kierowniczych w szkolnictwie oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych i resocjalizacyjnych, skupiało się na konfrontacji funkcjonującej literatury z jej wpływem na praktykę organizacyjną działania a także na możliwościach pomiaru wyznaczników skuteczności organizacyjnej przy zastosowaniu procedur badawczych znanych dla badań humanistycznych. Doświadczenie zawodowe, jak również intelektualny niepokój znalazły wyraz w podjęciu rozprawy doktorskiej pn. *Warunki sprawności organizacyjnej szkolnych organów kolegialnych (na przykładzie funkcjonowania rady pedagogicznej)*, realizowanej w trybie eksternistycznym w ramach seminariów naukowych prowadzonych przez Prof. zw. dr. hab. Kazimierza Podoskiego na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego.

Przeprowadzone w toku rozprawy doktorskiej badania uwzględniały treści moich publikacji zamieszczonych w czasopismach pedagogicznych i społecznych, zawierających wnioski, krytyczne refleksje i propozycje na temat warsztatu pracy kierowniczej dyrektora szkoły. Ich wybór zawiera poniższe zestawienie:

	Publikacje przed uzyskaniem stopnia doktora
--	--

1. ***Jak zorganizować naradę zespołu nauczycielskiego?***
„Problemy Oświaty na Wsi” nr 6/ 1986, s.353 - 356.
2. ***W poszukiwaniu modelu pracy własnej dyrektora szkoły,***
„Oświata i Wychowanie” nr 19/1987, s. 2 - 5.
3. ***Postawmy na zespoły partnerskie,***
„Głos Nauczycielski” nr 23/1987, s. 8.
4. ***Kontrola przebiegu narady,***
„Biuletyn metodyczny IKN-ODN Kuratorium Oświaty i Wychowania - Katowice” nr 9-10/ 1987 nr 9, s.13 -17.
5. ***W poszukiwaniu wyznaczników i uwarunkowań sprawności organizacyjnej szkolnych organów kolegialnych,***
„Nowa Szkoła” nr 6/1989, s.337 - 345.
6. ***O naradzie po naradzie (raport z badań),***
„Nowa Szkoła” nr1/1990, s.9 - 14.
7. ***Kierunki uspołecznienia szkoły (przeгляд stanowisk w publicystyce),***
„Nowa Szkoła” nr 8/1990, s.411 - 420.
8. ***Jak stosować obecnie zasadę kolegialności w szkole? (wnioski z badań nad radą pedagogiczną),***
„Nowa Szkoła” nr 9/ 1991, s. 533 – 540.

4. DOROBEK NAUKOWO-BADAWCZY PO UZYSKANIU STOPNIA DOKTORA

Wstęp – geneza

Czas społeczno- ekonomicznych przemian we współczesnej Polsce, uczestnictwo Polski w Unii Europejskiej, globalizacja ekonomii, postęp naukowo-techniczny i lawinowy rozwój technologii informacyjnej wyzwoliły konieczność planowania z przyszłości, tworzenia wizji programowych przeobrażeń. Wywołały zapotrzebowanie na konstruowanie w sferach edukacji nowoczesnych modeli organizacyjno- pedagogicznych.

Przyjąłem, iż w edukacji pojęcie nowoczesność rozumiane powinno być jako tworzenie paradygmatów służących osiągnięciu antycypowanych zamierzeń edukacyjnych, ściśle sprzężonych z humanistycznymi wartościami.

Realizowana przeze mnie od kilkunastu lat problematyka badawcza, poczynione obserwacje, przemyślenia i propozycje zmian stanowiące znaczny wkład w rozwój współczesnej pedagogiki odnoszą się do zagadnień przeobrażeń pedagogiki w teorii i praktyce społecznej. Pedagogika, jako nauka stanowić bowiem powinna w większym niż dotąd zakresie dziedzinę społecznie użyteczną, praktyczną.

Podjęte przeze mnie zagadnienia i projekty rozwiązań wiążą się z moją pracą naukowo-badawczą i dydaktyczną, zdobyтым doświadczeniem pedagogicznym i kierowniczym w placówkach edukacyjnych szkolnictwa ogólnego i specjalnego oraz uzyskanymi osiągnięciami dydaktyczno-wychowawczymi. Autorskim projektom (modelom) zmian służy moja wieloletnia praca dydaktyczna ze studentami studiów stacjonarnych i niestacjonarnych Wydziałów Uniwersytetu Śląskiego i innych uczelni oraz sprzyjają wcześniejsze doświadczenia pedagogiczne i kierownicze w szkolnictwie, placówkach opiekuńczo-wychowawczych i resocjalizacyjnych.

Swój dorobek, przemyślenia naukowe, upowszechniam i publikuję w ramach opracowań zwartych oraz w czasopiśmiennictwie pedagogicznym adresowanym do różnych środowisk, a także poprzez utrzymywanie kontaktu z ośrodkami akademickimi w kraju i aktywne uczestnictwo (wystąpienia referatowe) w konferencjach naukowych krajowych i międzynarodowych.

W ramach pełnionych społecznie funkcji kierowniczych w Ogólnopolskim Stowarzyszeniu Pracowników Resocjalizacji upowszechniam dorobek naukowy związany z przemianami w zakresie pedagogiki resocjalizacyjnej w kraju i za granicą (Ukraina), inspirując postęp pedagogiczny w placówkach wychowawczo-resocjalizacyjnych poprzez cykliczne warsztaty szkoleniowe dla resocjalizacyjnej kadry pracowniczej. Swój dorobek związany z wybranymi zagadnieniami przeobrażeń współczesnej pedagogiki w teorii i praktyce społecznej upowszechniałem także w środowiskach oświatowych woj. śląskiego, jako członek Rady Szkolnictwa Wyższego i Nauki ZNP oraz przewodniczący Organizacji Uczelnianej ZNP przy Uniwersytecie Śląskim.

Realizuję badania związane z zagadnieniami przeobrażeń współczesnej pedagogiki w teorii i praktyce społecznej, wykorzystując cenne krytyczne uwagi recenzentów mego dorobku naukowo-badawczego. Podjąłem rozważania i dociekania badawcze służące wypełnieniu teoretycznej luki usytuowania, rozwoju i usprawniania działalności uczącej się przez doświadczanie kadry pedagogicznej polskich zakładów wychowawczo –resocjalizacyjnych, stanowiących organizacje zmiany.

Wyniki moich studiów teoretycznych, przemyśleń, badań empirycznych i doświadczeń prezentują napisane przeze mnie po obronie rozprawy doktorskiej w 1992 roku 53 publikacje w tym 6 monografii naukowych (jedna, jako wydanie II wznowione w 2008 roku, z uwagi na duże zainteresowanie nią kadry pedagogicznej i studentów). 20 moich wystąpień stanowią recenzowane materiały pokonferencyjne w zbiorowych opracowaniach zwartych, a 26 publikacji, to artykuły w czasopismach pedagogicznych i czasopismach społeczno-pedagogicznych.

Podczas międzynarodowych i krajowych konferencji i sympozjów naukowych przedstawiłem 34 wystąpienia.

Moje zainteresowania badawcze mają charakter interdyscyplinarny. Wyznaczają je w szczególności zagadnienia związane z pedeutologią, jako subdyscypliną teorii organizacji i zarządzania oświatą, rozpatrującą problematykę roli społecznej, zasobów osobistych, efektywności doskonalenia zawodowego i modernizacji nauczycielskiego stanowiska pracy. Powiązałem je z problemami organizacji i zarządzania w nurcie pedagogiki resocjalizacyjnej - subdyscypliny pedagogiki specjalnej.

4.1. CHRONOLOGICZNE ZESTAWIENIE ZBIORCZE PUBLIKOWANYCH PRAC NAUKOWYCH

(z podziałem przewidywanym przez Radę Nauki Polskiej)

4.1.1 MONOGRAFIE NAUKOWE

✠ **NAUCZYCIEL - WYCHOWAWCA W PROCESIE EDUKACYJNYCH PRZEMIAN,**

B W i U „Kontrakt” Chorzów - Instytut Technologii
Eksploatacji - Państwowy Instytut Wydawniczy w Radomiu
2002, s.179.

ISBN: 83- 916495- 8 - X

Recenzent: Prof. dr hab. Zbigniew WĘGIERSKI

✠ **NAUCZYCIEL JAKO WYCHOWAWCA I WSPÓŁTWÓRCA PRZEMIAN W EDUKACJI,**

B W i U „Kontrakt”, Chorzów - Instytut Technologii
Eksploatacji - Państwowy Instytut Wydawniczy w Radomiu
2004, s.196.

ISBN: 83- 916495-0-4

Recenzent: Prof. dr hab. Zbigniew WĘGIERSKI

✠ **RESOCJALIZACJA. UWARUNKOWANIA DOŚWIADCZENIA- PROJEKTY ZMIAN (Młodzieżowy ośrodek wychowawczy korektywną uczącą się organizacją),**

B W i U „Kontrakt”, Chorzów - Instytut Technologii
Eksploatacji - Państwowy Instytut Wydawniczy w Radomiu
2005, s. 244.

ISBN: 83 - 916495-5-5.

Recenzenci: Prof. zw. dr hab. Józef PÓLTURZYCKI

Prof. zw. dr hab. Adam STANKOWSKI

✠ **NAUCZYCIEL JAKO WYCHOWAWCA I WSPÓŁTWÓRCA PRZEMIAN W EDUKACJI,**

Wydanie II poprawione

B. W. i U. Kontrakt, Chorzów - Instytut Technologii
Eksploatacji Państwowy Instytut Wydawniczy, Radom 2008,
s.196.

ISBN 978-83-7204-721-2

Recenzent: Prof. dr hab. Zbigniew WĘGIERSKI

✠ **SPRAWNOŚĆ ORGANIZACYJNA PLACÓWEK WYCHOWAWCZO-RESOCJALIZACYJNYCH (konteksty- warunki- projekty zmiany)**

Instytut Technologii Eksploatacji - Państwowy Instytut
Wydawniczy w Radomiu, Radom 2008, s. 286.

ISBN: 978- 83-7204-685-7 (Monografia awansowa
habilitacyjna)

Recenzenci: Prof. zw. dr hab. Jerzy NIEMIEC

Prof. zw. dr hab. Zygmunt WIATROWSKI

☒ **KADRA RESOCJALIZACYJNO-WYCHOWAWCZA
W PROCESIE EDUKACJI ZMIANY**

Recenzenci: Prof. zw. dr hab. Józef PÓLTURZYCKI

Prof. nadzw. dr hab. Piotr P. BARCZYK

Wydawnictwo Naukowe Instytutu Technologii Eksploatacji- PIB,
Radom 2013, s.284

ISBN 978-83-7789-214-5

**4. 1. 2.
RECENZOWANE
MATERIAŁY
POKONFERENCYJNE
W ZBIOROWYCH
OPRACOWANIACH
ZWARTYCH**

- ❖ *W poszukiwaniu alternatywnych form i metod pracy resocjalizacyjnej*, „Bytomskie Zeszyty Pedagogiczne” nr 1/ 1999, s. 79 - 85.

ISBN 83-913174-0-4, s. 79 - 85.

- ❖ *Wyznaczniki efektywności wychowawczej w młodzieżowej placówce resocjalizacyjnej, jako syndrom zmiennych badawczych*, „Bytomskie Zeszyty Pedagogiczne” nr 1(2) / 2000, s. 31 - 39.

ISBN 83- 913174- 1- 2

- ❖ *Kontrakt wychowawczy w praktyce pedagogicznej* „Bytomskie Zeszyty Pedagogiczne” nr 2(2) / 2001, s.75 -8.

ISBN 83-913174-2-0

- ❖ *Humanistyczno-efektywnościowe aspekty pedagogicznego kształcenia studentów kierunków niepedagogicznych w procesie przemian edukacyjnych* „Pedagogika Szkoły Wyższej” nr 21 Szczecin -Warszawa 2003, s. 48 – 59.

ISBN: 83-88608-30

- ❖ *Umiejętności kluczowe uczniów jako źródło i narzędzie procesu upodmiotowienia i unowocześnienia edukacji*

(W:) M. Wrońska, A. Zduniak, *Podmiotowość*

w edukacji ery globalnego społeczeństwa informacyjnego

T.4, Warszawa- Poznań 2004, s. 284 – 293.

ISBN:83-7151-619-3

- ❖ *Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu resocjalizacyjnego jako organizacja ucząca się (syndrom zmiennych badawczych sprawności organizacyjnej)*, „Chowanna” Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, T.1 (22)- *Z zagadnień niepełnosprawności*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2004, s.164-188.

ISBN: PL ISSN 0137-706X

- ❖ *Diagnoza edukacyjna w ukrytym programie szkół wyższych*, (W:) *Polski system edukacyjny po reformie 1999 roku. Stan, perspektywy, zagrożenia*. T.2 (red. nauk.): Z. Andrzejczak, L. Kacprzak, K. Pająk, Poznań- Warszawa 2005, s. 87-100.

ISBN 83-7151-665-7

- ❖ *Placówki resocjalizacyjne w reformowanym systemie profilaktyki opieki i wychowania w Polsce [W:] Resocjalizacja młodzieży niedostosowanej społecznie - wybrane konteksty*. Tom 2(27) (red. nauk.): A. Nowak,

**4. 1. 3. ARTYKUŁY
ZAMIESZCZONE
W CZASOPISMACH
PEDAGOGICZNYCH
I SPOŁECZNO-
PEDAGOGICZNYCH**

„Chowanna” Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego,
Katowice listopad 2006, s. 43 -74.

ISBN: PL ISSN 0137-706X

- ❖ *Obecne warunki i bariery sprawności organizacyjnej placówek wychowawczo-resocjalizacyjnych (wstępny raport z badań)* [W]: A. Stankowski i M. Balukiewicz (red.) *O trudnej sztuce bycia razem, czyli różne oblicza integracji.* Bytom. 2006, s. 139 - 157.

ISBN: 978-83-7308-806-1

- ❖ A. Żywczok, *Recenzja: Tadeusz Wolan, Nauczyciel jako wychowawca i współtwórca przemian w edukacji, Chorzów, B. W. i U. Kontrakt, 2004, ss.196* [W:] *Resocjalizacja młodzieży niedostosowanej społecznie - wybrane konteksty.* Tom 2(27) (red. nauk.): A. Nowak, „Chowanna” Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice listopad 2006.

ISBN: PL ISSN 0137-706X

- ❖ A. Żywczok, *Recenzja: Tadeusz Wolan, Resocjalizacja: Uwarunkowania, doświadczenia, projekty zmian(Radom 1995, Wydawnictwo Instytutu Technologii Eksploatacji PIB, 243 s.).* [W:] red. A. Czerkawski, A. Roter, A. Radziejewicz-Winnicki. *Zeszyt Naukowy „Wokół problematyki upośledzenia i wsparcia społecznego”* Nr 16/2007 . Śląska Wyższa Szkoła Zarządzania im. Gen. J. Ziętka. Katowice2007.

ISSN 1644-8502

- ❖ *Wyznaczniki przemian humanistycznej edukacji studentów (pedagogiczne i badawcze reminiscencje).* (W:) H. Siwek, red., *Efektywność kształcenia zintegrowanego. Implikacje dla teorii i praktyki.* Wyd. Wyższej Szkoły Pedagogicznej TWP, Warszawa 2007. s. 293-300.

ISBN: 83-88278-86-X

- ❖ *Sprawność organizacyjna placówek wychowawczo-resocjalizacyjnych w aspekcie reguł uczenia się przez doświadczenie (raport z badań)* [W:] F. Kozaczuk (red.), *efektywność oddziaływań resocjalizacyjnych”,* Wydawnictwo Uniwersytet Rzeszowski, Rzeszów 2007, s.65 - 83.

ISBN: 978-83-7338-339

- ❖ *Rzecz o przeobrażaniu korektywnych instytucji wychowawczo- resocjalizacyjnych (organizacyjno-pedagogiczne reminiscencje)*

[W:]Kvalita a spolupraca v specialnej pedagogike v súčasnom konkurencom prostredí (Zborník príspevkov z medzinarodnej vedeckej specialnopedagogickej konferencie). Sapientia, s. r. o., Bratislava, 2007, s. 312 – 325.

ISBN: 978-80-89229-06-2

- ❖ *Placówki wychowawczo- resocjalizacyjne jako uczące się organizacje.* [W:] A. Gęsiarz, J.Dawczyk, T. Michałowski.

Resocjalizacja: między teorią i praktyką. Wyd. Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy, Herby 2007, s. 90-105.

ISBN: 83-925429-0-2

- ❖ *Współczesne trendy w zaburzeniach zachowania (agresji) dzieci i młodzieży.*[W:] T. Smal, A. Zduniak (red. nauk). *Edukacja bez granic - mimo barier. Przestrzeń tworzenia.* T.2. Wyd. Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa. Poznań.2008, s.261-271.

ISBN: 978-83-61304-01-2

- ❖ *Uwarunkowania i tendencje do brutalizacji zachowań dzieci i młodzieży (w okresie transformacji ustrojowej) „Chowanna” - Terapia pedagogiczna - Tom 1 (32).* Red. A. Stankowski. Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2009, s. 133 -153

PL ISSN 0137-706X

- ❖ *Job quality measurement at childcare and resocialization center (anticipational and organisational aspects).* In: *To regain the colours of a butterfly... in the circle of therapy and resocialization. Special pedagogues' deliberations.* Edited by: Adam Stankowski, Association Internationale Sciences, Éducation, Cultures, Traditions – Fribourg. Fribourg – Suisse SÉCT, 2009, s.101-117,

ISBN 978-2-9700690-0-3

- ❖ *Kształtowanie tożsamości osobistej uczniów w warunkach zmiany edukacyjnej (pedagogiczne reminiscencje) (W:) Kreowanie tożsamości szkoły. Konteksty historyczne, społeczno-kulturowe, edukacyjne.* Tom 2. Red. K. Chałas, B. Komorowska. Wydawnictwo KUL, Lublin 2009, s. 267-281

ISBN 978-83-7363-897-6

- ❖ *Strategia zmiany i utrwalania rozwoju placówek resocjalizacyjnych.*(W:) *Współczesne determinanty profilaktyki i resocjalizacji nieletnich.* Red. nauk. Sylwester Bębas. Wyd. Wyższa Szkoła Handlowa w Radomiu, Radom 2010, s. 67-80.

ISBN 978-83-62491-04-9

- ❖ *Dociekania nad ukrytym programem w oddziaływaniu resocjalizacyjnym (diagnoza wstępna), [w:] Adam Stankowski (red), *Wspomaganie rozwoju. Konteksty edukacyjne- rewalidacyjne- resocjalizacyjne,* Wyd. Verbum, Ružomberok 2012, s.126 – 149.*

ISBN 978-80-8084-938-2

- ❖ *Les règles et les moyens du développement des compétences clés des élèves handicapés mentaux. Principles and ways of developing key competencies of students with intellectual disability.* (Zasady i sposoby

rozwijania kompetencji kluczowych uczniów z niepełnosprawnością intelektualną (W:) *Vision dans l'éducation des élèves handicapés mentaux. Visions in Education of Mentally Handicapped Pupils.* (Edukacja dzieci (uczniów) z niepełnosprawnością intelektualną - wizje, poglądy, interpretacje.) Adam Stankowski Rédacteur en chef, S.É.C.T. Association internationale Sciences, Éducation, Cultures, Traditions Fribourg – Suisse, Fribourg 2013, s.91-103.

ISBN 978-2-9700892-6-1.

- ❖ *Ukryty program w placówkach resocjalizacyjnych jako terra incognita (raport z badań źródeł i przejawów)* (W:) (red.) K. Marzec - Holka, K. Mirosław - Nawrocka, J. Molenda *Współczesne uwarunkowania i wzory procesów resocjalizacji, reintegracji, inkluzji w perspektywie teorii oraz praktyki*, Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej im. M. Grzegorzewskiej w Warszawie
Tekst po recenzji, przekazany do wydawnictwa –
ukaze się w maju 2014

1. WARUNKI I BARIERY SPRAWNOŚCI ORGANIZACYJNEJ ORGANÓW KOLEGIALNYCH SZKOŁY ZAWODOWEJ,
„Szkola Zawodowa” nr 8/ 1994, s. 2 – 4.

2. ZMIANY W PLACÓWCE RESOCJALIZACYJNO-WYCHOWAWCZEJ,
„Dyrektor Szkoły” nr 2/1995, s. 2 - 4.

3. O PODMIOTOWE UCZESTNICTWO RODZICÓW W ŻYCIU SZKOŁY,
„Dyrektor Szkoły” nr 8-9/1995, s. 2 - 4.

4. GRUPA ADAPTACYJNA W MŁODZIEŻOWYM OŚRODKU WYCHOWAWCZYM
”Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze” nr 9/1995, s.28 – 29.

5. UCZESTNICTWO RODZICÓW W ŻYCIU SZKOŁY,
„Nowa Szkoła” nr 3/1996, s. 6 - 11.

6. RESOCJALIZACYJNO-WYCHOWAWCZE WALORY REJSU ŻEGLARSKIEGO,
„Dyrektor Szkoły” nr 7-8/1996, s. 23 – 25.

7. WYZNACZNIKI SPRAWNOŚCI ORGANIZACYJNEJ STANOWISKA KURATORA OŚWIATY,
„Nowa Szkoła” nr 6/1997, s. 26 – 30.

8. RESOCJALIZACYJNE I WYCHOWAWCZE WALORY REJSU ŻEGLARSKIEGO,
„Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze” nr 6/1997, s. 28 - 29.

9. JAKI MA BYĆ MODEL ORGANIZACYJNY MŁODZIEŻOWEJ PLACÓWKI RESOCJALIZACYJNEJ?
„Nowa Szkoła” nr 8/1998, s. 20 - 23.
10. W POSZUKIWANIU WYZNACZNIKÓW EDUKACJI PEDAGOGICZNEJ STUDENTÓW,
„Nowa Szkoła” nr 5/1999, s. 19 - 25.
11. W POSZUKIWANIU WYZNACZNIKÓW EDUKACJI PEDAGOGICZNEJ STUDENTÓW. CZ. I.,
„Gazeta Uniwersytecka” nr 7/1999- U. Śl. Katowice, s. 10 - 11.
12. W POSZUKIWANIU WYZNACZNIKÓW EDUKACJI PEDAGOGICZNEJ STUDENTÓW. CZ. II.,
„Gazeta Uniwersytecka” nr 8/1999- U. Śl. Katowice, s. 5 - 6.
13. ŹRÓDŁA I MOTYWY UCIECZEK Z PLACÓWEK RESOCJALIZACYJNYCH,
„Problemy Opiekuńczo- Wychowawcze” nr 2/ 1999, s. 28 - 31.
14. UKRYTY PROGRAM W PLACÓWKACH EDUKACYJNYCH.
„Gazeta Uniwersytecka” nr 7(86) /2001, s. 8 - 11.
15. UKRYTY PROGRAM
„ Nowe w Szkole” nr 5(49) maj 2002, s.2 - 7.
16. QUO VADIS WYŻSZA UCZELNIO ?
„Gazeta Uniwersytecka” nr 1 (101) październik 2002, s. 9 - 11.
17. KLUCZOWE UMIEJĘTNOŚCI UCZNIÓW
„Nowe w Szkole” nr 11(55) listopad 2002, s. 4- 6.
18. KSZTAŁTOWANIE SPRAWNOŚCI KLUCZOWYCH UCZNIÓW
„Nowe w Szkole” nr 12(55) grudzień 2002, s. 6 - 14.
19. AKTUALNE BARIERY UCZENIA SIĘ PRZEZ DOŚWIADCZENIE W PRACY NAUCZYCIELI
„Magazyn Szkolny” Kuratorium Oświaty w Katowicach nr 5/253 - styczeń 2003, s.12-17.
20. REFORMOWANIE PLACÓWKI RESOCJALIZACYJNEJ,
„Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze” nr 10 (425) grudzień 2003, s.25-30.
21. POZYTYWNE PRZEJAWY UCZENIA SIĘ PRZEZ DOŚWIADCZENIE W PRACY NAUCZYCIELI
„Nowe w Szkole” nr 2 (70) luty 2004, s. 19-22.
22. GRAWITACJA LOTU- PRAWDZIWE HISTORIE DZIEWCZĄT KTÓRE UCIEKAŁY
„Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze” nr 9 (434) listopad 2004, s.33.-

23. USAMODZIELNIANIE WYCHOWANKÓW PLACÓWEK RESOCJALIZACYJNYCH

„Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze” nr 6 (441) - czerwiec 2005, s. 32-37.

24. ŚWIETLICA ŚRODOWISKOWA JAKO OŚRODEK WYCHOWAWCZY

„Nowe w Szkole” nr 10 (86) - październik 2005.

25. LUDZKIE OBLICZE WALKI Z PATOLOGIAMI UCZNIÓW

„Nowe w Szkole” nr 11 (87) - listopad 2005.

26. OPIEKA I WYCHOWANIE W ŚRODOWISKU LOKALNYM

„Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze” nr 10 (445) - grudzień 2005, s. 26-28.

4. 1. 4.
WYSZCZEGÓLNIENIE
AKTYWNEGO
UDZIAŁU
W KONFERENCJACH
GŁÓWNIEM O ZASIĘGU
OGÓLNOPOLSKIM
I MIĘDZYNARODOWYM
ORAZ
OPRACOWANE
WYSTĄPIENIA -
WYGŁOSZONE REFERATY

❖ Ogólnopolskie Seminarium Pedagogiki Szkoły Wyższej zorganizowane przez Uniwersytet Szczeciński, pn. *Innowacje w procesach edukacyjnych szkół wyższych*. Międzyzdroje, 23 –24 maja 2002.

Temat referatu:

Humanistyczno – efektywnościowe aspekty kształcenia studentów w procesie przemian edukacyjnych (raport z badań).

❖ VI Zjazd Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Pracowników Resocjalizacji, Kokotek k. Lublińca, 17 – 18 października 2002

Temat referatu:

Wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania sprawnego działania młodzieżowych ośrodków wychowawczych (raport z badań).

❖ Międzynarodowa Konferencja Naukowa: „Podmiotowość w edukacji ery globalnego społeczeństwa informacyjnego” Państwowa Wyższa Szkoła zawodowa w Pile, Trzcianka 11-12 grudnia 2003

Temat referatu:

Umiejętności kluczowe uczniów jako źródło i narzędzie procesu upodmiotowienia i unowocześnienia edukacji

❖ II Międzynarodowa Konferencja „Edukacja XXI wieku”. PIŁA - 20-21X 2004 roku. Organizator: Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Pile

Temat referatu .:

Diagnoza edukacyjna w ukrytym programie szkół wyższych

❖ Międzynarodowe Seminarium Naukowe: *Formuła integracyjna w edukacji osób niepełnosprawnych*. Organizatorzy: Katedra

Pedagogiki Specjalnej Instytutu Pedagogiki
Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach oraz
Kolegium Nauczycielskie w Bytomiu,
Bytom 7 - 9 XI 2005r.

Temat referatu:

*Aktualne warunki i bariery sprawności organizacyjnej placówek
wychowawczo-resocjalizacyjnych (wstępny raport z badań)*

-
- ❖ **III Bytomskie Regionalne Spotkanie
Edukacyjno-Wychowawcze „Pomoc, Wyzwania,
Oczekiwania, Kierunki Rozwoju”.** Urząd Miasta
Bytom- 18. IV 2005r.

Temat referatu:

Diagnoza agresywnych zachowań dzieci i młodzieży

-
- ❖ **VII Zjazd Ogólnopolskiego Stowarzyszenia
Pracowników Resocjalizacji** z udziałem kadry
pedagogicznej i kierowniczej MOW z całego kraju
oraz reprezentantów samorządu terytorialnego,
odbyty w Trzciance k/Rewała- 24-26 października
2005 r.

Temat referatu:

*Wskazania doskonalenia procesu oddziaływań
resocjalizacyjnych w Polsce (światowe tendencje)*

-
- ❖ **X Ogólnopolska Konferencja Naukowa (z
udziałem gości zagranicznych) nt.
Psychospołeczne różnice w procesie
kryminogenezy a rodzaje popełnianych
przestępstw**, odbyta w dniach 14-16 listopada 2005
roku Organizator: Wyższa Szkoła Pedagogiczna
TWP Warszawa - Wydział Społeczno-
Pedagogiczny w Katowicach

Wystąpienie: *Wykorzystanie środków probacyjnych w procesie
oddziaływań resocjalizacyjnych*

-
- ❖ **Międzynarodowa Konferencja Naukowa w
Bratysławie** zorganizowana przez Uniwersytet im
J.A. Komeńskiego w Bratysławie 1 grudnia 2005
roku, pn. *Kvalita a spolupraca v specialnej
pedagogike v sucasnom konkurencnom prostredi.*

Temat referatu

*Organizacyjne i pedagogiczne przesłanki przemian w
korektywnych instytucjach resocjalizacyjnych (na przykładzie
młodzieżowych ośrodków wychowawczych)*

-
- ❖ **Ogólnopolska Konferencja Naukowa:**
„Efektywność oddziaływań resocjalizacyjnych”,
odbyta w dniach 12 – 13 maja 2006 roku w ODK SW
Olszanica. Organizatorzy: Zakład Pedagogiki

Resocjalizacyjnej Uniwersytetu Rzeszowskiego -
Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej w
Rzeszowie.

Temat referatu:

*Sprawność organizacyjna placówek wychowawczo-
resocjalizacyjnych w aspekcie reguł uczenia się przez
doświadczenie*

-
- ❖ **Konferencja Regionalna „Rodzinna opieka zastępcza w systemie pomocy dziecku i rodzinie.** Uczestnicy-nauczyciele i kadra kierownicza szkół. Organizatorzy Urząd Miasta i Ośrodek Pomocy Społecznej- Chorzów, odbyta 5 czerwca 2006.

Temat referatu:

*Zadania władzy samorządowej w przebudowie dewiacyjnych
środowisk rodzinnych.*

-
- ❖ **Ogólnopolska Konferencja Naukowa: Efektywność kształcenia zintegrowanego w świetle reformy szkolnej,** odbyta w Katowicach w dniach 22-23 września 2006. Organizator: Wyższa Szkoła Pedagogiczna TWP Warszawa - Wydział Społeczno- Pedagogiczny w Katowicach

Temat referatu:

*„Wyznaczniki przemian humanistycznej edukacji studentów
(pedagogiczne i badawcze reminiscencje)*

-
- ❖ **Ogólnopolskie Seminarium Naukowe: Resocjalizacja: Między teorią i praktyką,** odbyte w dniu 9 maja 2007 roku w Młodzieżowym Ośrodku Resocjalizacyjno-Rewalidacyjnym w Herbach. Organizator: MOW w Herbach.

Temat referatu:

*Placówki wychowawczo- resocjalizacyjne jako uczące się
organizacje.*

-
- ❖ **V Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Edukacja XXI wieku”: Edukacja bez granic- Mimo barier,** odbyta w dniach 23-26 października 2007 roku w Zakopanem. Organizatorzy: Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa w Poznaniu wraz z przedstawicielami licznych uczelni wyższych i instytucji

Temat referatu:

*Współczesne trendy w zaburzeniach zachowania (agresywności)
dzieci i młodzieży w Polsce (próba diagnozy)*

-
- ❖ **Międzynarodowa Konferencja Naukowa: Kreowanie tożsamości szkoły. Historia - Terażniejszość- Przyszłość,** odbyta w Kazimierzu

Dolnym w dniach 20-23 kwietnia 2008.
Organizator: Katolicki Uniwersytet Lubelski
im. Jana Pawła II.

Temat referatu:

*Uwarunkowania i sposoby kształtowania tożsamości osobistej
dzieci i młodzieży w warunkach zmiany edukacyjnej*

- ❖ **Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Praca socjalna w readaptacji społecznej skazanych”** w ODK SW w Olszanicy k/Ustrzyk Dolnych, 2-4 czerwca 2008. Organizator: Zakład Pedagogiki Resocjalizacyjnej Uniwersytetu Rzeszowskiego - Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej w Rzeszowie.

Temat referatu:

Strategia zmiany organizacyjnej w pracy personelu pedagogicznego placówki wychowawczo-resocjalizacyjnej (prognozy i modele w aspekcie teorii chaosu)

- ❖ **VI Międzynarodowa Konferencja Naukowa Edukacja XXI wieku, p n: Edukacyjne zagrożenia i wyzwania młodego pokolenia**, w dn. 22-24 X.2008 r. w Zakopanem, Organizatorzy: Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa w Poznaniu wraz z przedstawicielami licznych uczelni wyższych i instytucji.
- ❖ **Członkostwo w Komitecie Naukowym Konferencji**

Temat referatu:

Ekosystem wychowawczy placówek resocjalizacyjnych dla nieletnich w Polsce

- ❖ **Ogólnopolska Konferencja Naukowa n t. Psychospołeczne uwarunkowania funkcjonowania niepełnosprawnych osób**, w dn. 12-14 listopada 2008 roku w Ustroniu Organizatorzy: Uniwersytet Śląski w Katowicach- Katedra Pedagogiki Specjalnej Wyższa Szkoła Administracji w Bielsku-Białej

Temat referatu:

Kierunki przeobrażeń placówek wychowania resocjalizacyjnego (organizacyjne i pedagogiczne reminiscencje)

- ❖ **Konferencja Pracowników Placówek Wychowawczo-Resocjalizacyjnych w Ośrodku Szkolenia Służby Więziennej w Kulach /koło Częstochowy w dniach 22-24 maja 2009. Organizator: Zarząd Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Pracowników Resocjalizacji w Kuźni Raciborskiej**
- ❖ **Członkostwo w Komitecie Naukowym**

Konferencji

Temat referatu: *Zastosowanie wybranych technik behawioralnych w pracy z młodzieżą niedostosowaną społecznie*

- ❖ **Konferencja Pracowników Młodzieżowych Ośrodków Wychowawczych w Zakopanem w dniach 27-29 listopada 2009.**

Organizator: Zarząd Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Pracowników Resocjalizacji w Kuźni Raciborskiej.

Członkostwo w Komitecie Naukowym Konferencji

Temat referatu: *Kontrakt wychowawczy jako synteza pośrednich i bezpośrednich metod wychowania*

- ❖ **Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Czynniki etiologiczne zachowań przestępczych”** odbyta w dniach 11 – 13 maja 2009 roku, ODK S.W w Olszaniczy k/Ustrzyk Dolnych.

Organizator: Zakład Pedagogiki Resocjalizacyjnej Uniwersytetu Rzeszowskiego - Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej w Rzeszowie.

Temat referatu: *Kontrakt wychowawczy jako metoda podmiotowego oddziaływania resocjalizacyjnego w procesie usamodzielniania nieletnich*

- ❖ **IV Międzynarodowa Konferencja Naukowa z cyklu: Specjalne potrzeby edukacyjne: „Antropotechnika, socjotechnika i kulturotechnika w pedagogice specjalnej”.** 4 – 6 listopada 2009 – Ustroń.

Organizator: Katedra Pedagogiki Specjalnej Instytut Pedagogiki Uniwersytet Śląski

Tytuł referatu: *Strategia zmiany organizacyjnej w pracy kadry pedagogicznej placówek resocjalizacyjnych*

- ❖ **Międzynarodowa Konferencja Naukowa, nt. Kierunki i perspektywy rozwoju kognitywnej, afektywnej i psychomotorycznej strony osobowości dziecka z upośledzeniem wzrokowym, słuchowym, cielesnym, mentalnym, z uszkodzeniami zdolności komunikacyjnych, z defektem psychosocjalnym oraz z wielokrotnym upośledzeniem.** Levoča, 15-16. 04. 2009;

Organizator: Pedagogická fakulta Katolíckej univerzity v Ružomberku, Inštitút Juraja Páleša v Levoči (Słowacja)

Temat referatu: *Job quality measurement at childcare and resocialization centers (anticipational and organizational aspects)*

- ❖ **Debata Środowiska Oświatowego „Czy współczesna szkoła jest szkołą wychowującą?”**

Organizator: Związek Nauczycielstwa Polskiego-

Zarząd Śląskiego Okręgu. Zabrze 21 kwietnia 2009

Temat referatu :*Kontrakt wychowawczy w teorii i praktyce (pedagogiczne reminiscencje)*

- ❖ **Konferencja Naukowa „Profilaktyka i resocjalizacja – współczesne dylematy, problemy, sukcesy”**. Radom, 08.06.2010 r.

Organizator: Wyższa Szkoła Handlowa w Radomiu

Tytuł referatu: *Strategia organizacyjna zmiany i rozwoju placówek resocjalizacyjnych dla nieletnich*

- ❖ **Konferencja Naukowa Pracowników Młodzieżowych Ośrodków Wychowawczych „Między teorią a praktyką resocjalizacji”**. Murzasichle 13 – 15.VI.2010 r. Organizator: Zarząd Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Pracowników Resocjalizacji w Kuźni Raciborskiej oraz Uniwersytet Wrocławski

- ❖ **Członkostwo w Komitecie Naukowym Konferencji**

Tematy wystąpienia:

1. *Model MOW w procesie edukacji zmiany.*

2. *Reminiscencje pokonferencyjne Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej nt. „Profilaktyka i resocjalizacja – współczesne dylematy, problemy, sukcesy”, odbytej w dniu 8 czerwca 2010 roku w Radomiu*

- ❖ **Konferencja naukowa pn. *Efektywność oddziaływań resocjalizacyjnych w Młodzieżowych Ośrodkach Wychowawczych w Polsce***

Organizator: Ogólnopolskie Stowarzyszenie

Pracowników Resocjalizacji. Zakopane -Murzasichle 2- 4 XII 2011.

Tytuł referatu: *Ukryty program w resocjalizacji nieletnich*

VI Międzynarodowa Konferencja Naukowa z cyklu: *Specjalne Potrzeby Edukacyjne*

Organizator: Uniwersytet Śląski-Wydział Pedagogiki – Katedra Pedagogiki Specjalnej Ustroń.

Termin 16-18 XI 2011r

Tytuł referatu: *Dociekania nad ukrytym programem*

w oddziaływaniu resocjalizacyjnym (diagnoza wstępna)

- ❖ **II Śląskie Forum Organizacji Uczelnianych Związków Nauczycielstwa Polskiego**. Uniwersytet Śląski w Katowicach, 9 maja 2012 r.

Tytuł prezentacji: *Ukryty program w uczelniach wyższych (wstępna diagnoza)*. Forma prezentacji: pokaz z objaśnieniem

- ❖ **Konferencja naukowa „Relacje osobowe wychowawca-wychowanek w procesie resocjalizacji. Poszukiwania naukowo-praktyczne”.**

MOW- Salezjański Ośrodek Wychowawczy „Dom Młodzieży” im. św. Jana Bosko w Trzcińcu k. Czaplinka (Pojezierze Drawskie) wraz z WSD Łąd we współpracy z placówkami naukowymi z Polski i zagranicy - 19-21 X 2012 r.

Tytuł przekazanej prezentacji: *Źródła i przejawy ukrytego programu w resocjalizacji (raport z badań)*

Forma prezentacji: slajd - pokaz z objaśnieniem

- ❖ **Konferencja naukowa: „Resocjalizacja, Reintegracja, Inkluzja – Współczesne inspiracje dla teorii i praktyki”**

Organizator: Akademia Pedagogiki Specjalnej im. M. Grzegorzewskiej w Warszawie-Institut Pedagogiki Specjalnej Zakład Psychopedagogiki Resocjalizacyjnej 14 – 15 listopada 2012

Tytuł referatu: *Ukryty program w placówkach resocjalizacyjnych jako terra incognita (raport z badań źródeł i przejawów)*

Forma prezentacji: pokaz z objaśnieniem

- ❖ **Międzynarodowa Konferencja Naukowa – Ogólnopolskie Stowarzyszenie Pracowników Resocjalizacji oraz Instytut Pedagogiki Uniwersytetu Wrocławskiego: „Bariery w procesie readaptacji społecznej” .Zakopane –Murzasichle, 10 czerwca 2012 r.**

- ❖ **Członkostwo w Komitecie Naukowym Konferencji**

Tytuł prezentacji: *Ukryty program w Młodzieżowych Ośrodkach Wychowawczych.* Forma prezentacji: wykład i pokaz z objaśnieniem

- ❖ **X międzynarodowa Konferencja Edukacja dla bezpieczeństwa: „Przynależność do Unii Europejskiej a bezpieczeństwo państwa i jednostki. Bilans dekady 2004-2014”**

Gdańsk, 09-11 kwietnia 2014 r.

Tytuł prezentacji: *Bezpieczeństwo obywateli w aspekcie przemian resocjalizacji nieletnich w Europie i w Polsce*

4.2. PREZENTACJA CYKLU PUBLIKACJI TEMATYCZNIE JEDNORODNYCH:

„Pedagogiczne i organizacyjne aspekty przeobrażeń edukacyjnych oraz nowej roli kadry pedagogicznej w placówkach szkolnych i specjalnych traktowanych jako organizacje zmiany”

Wprowadzenie

Moje zainteresowania i osiągnięcia naukowo-badawcze wyraża cykl publikacji, tematycznie jednorodnych, dotyczących podmiotowej i innowacyjnej roli kadry pedagogicznej współtworzącej przemiany edukacyjne w obrębie systemu szkolnictwa, opieki i resocjalizacji, w placówkach szkolnych i specjalnych, traktowanych jako organizacje zmiany. Są one zawarte w czterech segmentach tematycznych:

I. Nauczyciele jako wychowawcy w procesie wspierania rozwoju i samodzielności edukacyjnej uczniów

II. Uwarunkowania, doświadczenia i projekty zmian doskonalących oddziaływania wychowawcze placówek resocjalizacyjnych

III. Paradygmat rozwoju zawodowego kadry pedagogicznej w drodze uczenia się przez doświadczanie

IV. Źródła i przejawy ukrytego programu w placówkach szkolnych i specjalnych, obniżającego efektywność dydaktyczno-wychowawczą kadry pedagogicznej

Obecnie koniecznością staje się ciągłe poszukiwanie nowych rozwiązań w organizacji pracy pedagogicznej, w programach metodach, celach, treści i formach wszelkiej działalności edukacyjnej, przy tym uwzględniających specyfikę tradycji i dotychczasowych postępowych doświadczeń edukacyjnych. Stąd też **od kilkunastu lat w kręgu moich zainteresowań, dociekań naukowych i opracowywanych koncepcji (modeli) znajduje się problematyka uwzględniająca refleksje pedagogiczne i wskazania praktyczne zmiany istniejącego stanu rzeczy, wypracowywania i ukazania licznych pozytywnych przykładów i alternatywnych rozwiązań w sferze edukacji, w zakresie skutecznego i wychowującego oddziaływania na dzieci i młodzież.**

W sporządzonych przeze mnie recenzowanych monografiach naukowych i w korespondujących z nimi recenzowanych materiałach pokonferencyjnych, zamieszczonych w zbiorowych opracowaniach zwartych, zamieściłem 41 minirozpraw. Przedstawiają one problemy i rozwiązania wielorakich pedagogicznych i organizacyjnych aspektów przeobrażeń edukacyjnych oraz nowej roli kadry pedagogicznej w placówkach szkolnych i specjalnych, moje samodzielne studia teoretyczne, obserwacje, doświadczenia oraz rezultaty przeprowadzonych pilotażowych i całkowitych badań empirycznych w niektórych sferach edukacji w okresie dokonujących się aktualnie przemian ustrojowych w naszym kraju, prezentują liczne projekty (modele) rozwiązań.

Rozważania w nich zawarte nie są jedynie próbą diagnozy stanu faktycznego, wyłącznym opisem i oceną rzeczywistości pedagogicznej, lecz ukazują rezultaty indywidualnych obserwacji i doświadczeń we wdrażaniu do pedagogicznej praktyki nowatorskich, w tym autorskich form, metod i technik pracy wychowawczej. Projekty, propozycje i przykłady rozwiązań i przedsięwzięć w pracy wychowawczo-resocjalizacyjnej wskazują na mój oryginalny wkład do rozwoju pedeutologii i pedagogiki resocjalizacyjnej, mają już pozytywne zastosowanie w aktualnych polskich warunkach oświatowych i społecznych, zostały sprawdzone i zweryfikowane w praktyce pedagogicznej. Ich walor stanowią wielorakie odniesienia zarówno do literatury przedmiotu, jak i do empirii pedagogicznej, dziejącej się „tu i teraz”.

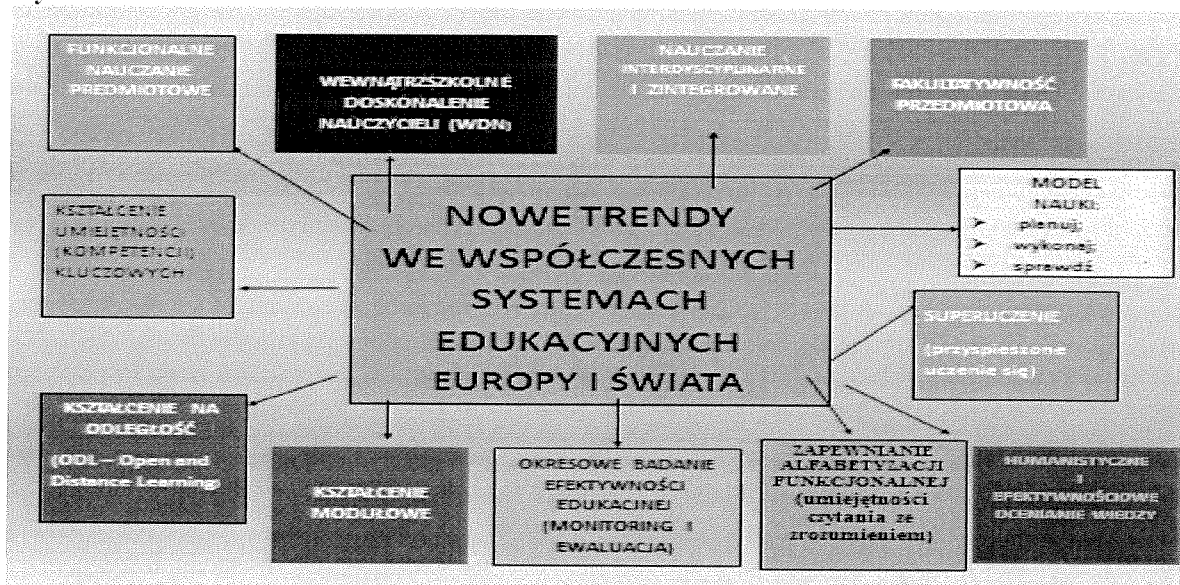
Naukową wartość moich opracowań wzmacnia przenikanie się w nich elementów poznawczych i utylitarnych, sprzężenie organizacyjnych, teoretyczno-badawczych aspektów ze wskazaniami postulatowo-praktycznymi.

Monografia *Nauczyciel-wychowawca w procesie edukacyjnych przemian (2002)* i jej twórcze rozwinięcie: *Nauczyciel jako wychowawca i współtwórca przemian w edukacji (2004)* skierowane zostały do nauczycieli i kadry kierowniczej szkół zaangażowanych w realizację reformy systemu edukacji. To ostatnie zawiera, co zaznaczyłem we wstępie, zmiany i uzupełnienia w stosunku do wcześniejszej pracy, wzbogacone zostało o nowe treści i odniesienia do mego dorobku pedagogicznego, jak również do szans edukacyjnych wpływających z członkostwa Polski w Unii Europejskiej. Zamieszcza liczne refleksje pedagogiczne wskazywane w najnowszej i klasycznej literaturze przedmiotu, dotyczące alternatywnych kierunków pedagogicznych. W pracy tej zawarłem ponadto dodatkowe konkluzje związane z prowadzonym badaniem placówki edukacyjnej jako uczącej się organizacji. Zamieszczone w niej zostały także nowe problemy do przemyślenia i dyskusji, uzupełniona i zaktualizowana bibliografia, dodane przypisy, załączniki i ryciny.

Opracowania te zawierają zalety i wyznaczniki dobrej szkoły, będącej placówką przyjazną, o ludzkiej twarzy, otwartą na ucznia – wychowanka, jako podmiotu wychowania, dbającą o jego wszechstronny rozwój. Jednocześnie będącą szkołą skuteczną, tzn. dobrze zorganizowaną, wzorcową programowo i dydaktycznie, zapewniającą uczniom przyrost niezbędnej wiedzy i przekraczanie szczebli edukacji wskutek ich aktywności i samodzielnego doświadczania.

Treści wymienionych opracowań nawiązują do historycznych postępowych refleksji i doświadczeń pedagogicznych, ukazują nowe cele i zadania dla Europy w dziedzinie edukacji, standardy i programy edukacyjne Unii Europejskiej oraz walory międzynarodowej współpracy i wymiany doświadczeń środowisk oświatowych, ukazują współczesne kierunki przemian edukacyjnych i ich skutki w odniesieniu do edukacji (por. rycina 3)

Ryc.3

Źródło: Opracowanie własne

	Opracowania własne:	
--	---------------------	--

Nauczyciel jako wychowawca..., 2004. Rozdział trzeci: *Co oznacza pojęcie dobrej szkoły?*; Rozdział piąty. *Kierunki współczesnej edukacji*; Załącznik 5. *Priorytety polityki edukacyjnej Unii Europejskiej*; Załącznik 6. *Programy edukacyjne Unii Europejskiej* Załącznik 10. *Strategiczne i szczegółowe cele w dziedzinie edukacji europejskiej.*

W dalszej narracji zamieszczam wybrane przemyślenia, krytyczne refleksje oraz wycinki prezentacji konkretnych dokonań (dorobku organizacyjno-pedagogicznego i naukowo-badawczego), zawarte w wymienionych i kolejnych opracowaniach własnych odnoszących się do wcześniej wyszczególnionych 4 segmentów rozważań tematycznie jednorodnych, z każdorazowym wskazaniem na materiał źródłowy.

4.2.1. NAUCZYCIELE JAKO WYCHOWAWCY W PROCESIE WSPIERANIA ROZWOJU I SAMODZIELNOŚCI EDUKACYJNEJ UCZNIÓW

Przeobrażenia społeczne wynikające z ustrojowej transformacji rzutują na konieczność przemiany systemu edukacji narodowej. W literaturze podkreślany jest kryzys konwencjonalnego nauczania i wychowania. W szkolnictwie akademickim, uniwersyteckim, zresztą podobnie jak i w szkolnictwie podstawowym oraz średnim, dostrzegane są takie zjawiska, jak encyklopedyzm i formalizm dydaktyczny, werbalizm, niespójność i nieprzydatność znacznej części wiedzy, przedmiotowe traktowanie i bierność uczestników kształcenia, ograniczone uwzględnianie motywacyjno- emocjonalnego aspektu stron procesu nauczania, niefunkcjonalność i nieprecyzyjność systemu oceniania. Inne niedomogi tradycyjnego systemu edukacji oraz ich przejawy stanowią m. in. formalizm wychowawczy, prymat kształcenia zbiorowego nad indywidualnym, nadmiar i bezrozumność teoretycznych wymogów, objuczanie uczniów pracami domowymi, fetyszyzacja słowa, moralizatorstwo i gadulstwo (zalew słów), ograniczone kształtowanie umiejętności potrzebnych uczniom w samodzielnym zdobywaniu wiedzy i w przyszłym życiu, lekceważenie zasady pogłębienia nauczania, niezadowolające wykorzystywanie w procesie nauczania środków dydaktycznych, niedocenywanie wykształcenia ogólnego i anachronizm kształcenia zawodowego, zawężona więź z praktyką, brak współpracy z domem rodzinnym i środowiskiem lokalnym.

Dyskusję nad problemami edukacyjnymi w naszym kraju powodują dwa główne czynniki: wprowadzona reforma polskiej szkoły i nasze wejście do struktur, w tym edukacyjnych Unii Europejskiej. Ta ostatnia kwestia wywołuje wiele pytań o odrębności kulturowe i edukacyjne zarezerwowane dotychczas dla narodowej różnorodności i specyfiki. Stawiane pytania powstają jednakże przy niekwestionowanym założeniu, że nauczyciel jest centralnym ogniwem w procesie starań się o podnoszenie efektywności szkół i innych placówek, i że od niego zależy w głównej mierze zakres i tempo wprowadzanych ulepszeń w różnych dziedzinach działalności edukacyjnej.

Szczególne znaczenie posiada postrzeganie kadry pedagogicznej, jako nauczycieli-wychowawców, czyniących placówki edukacyjne organizacjami humanistycznymi, o ludzkim obliczu, przyjaznymi uczniom- wychowankom i ich rodzicom, a zarazem efektywnymi, rzetelnie kształcącymi i wychowującymi.

Dla uwydatnienia rangi aspektu edukacji, jaki stanowi proces wychowawczy, zaakcentowana została przeze mnie **powinność postrzegania roli nauczyciela, jako nauczyciela wychowującego, będącego jednocześnie organizatorem podmiotowych, samodzielnych i skutecznych działań edukacyjnych uczniów**, szczególnie wrażliwego na respektowanie humanistycznych reguł wychowawczych oraz wskazań teorii organizacji i zarządzania oświatą, w tym cyklu zorganizowanego działania jako teoretycznej zasady i praktyki perfekcjonizmu.

ROZWIJANIE TOŻSAMOŚCI OSOBISTEJ UCZNIÓW

Za kluczowy problem wychowawczy uznałem **niedostatki rozwijania tożsamości osobistej dzieci i młodzieży**. W literaturze zwraca się uwagę na społeczne zagrożenia rozwoju tożsamości jednostkowej, m.in na źródła niedocenywania siebie na przestrzeni wielu dziesiątków lat w dobie

prymatu spraw, zadań, misji o charakterze globalnym, górowania interesu społecznego nad jednostkowym. Także obecnie wpływ na niedoceniecie tego paradygmatu wywiera komercjonalizacja życia społecznego, upowszechnianie masowej kultury oraz zataczająca coraz szersze kręgi globalizacja, przejawiające się w często bezkrytycznym przyjmowaniu zwyczajów, obyczajów i nawyków kultur zachodnich.

Kształtowaniu w domu rodzinnym i w warunkach szkolnych tożsamości osobistej dzieci i młodzieży, ograniczaniu rozwijania w szkolnictwie instytucjonalnej tożsamości uczniów służyć mogą wyartykułowane przeze mnie uwarunkowania i sposoby kształtowania tożsamości indywidualnej w aspekcie trzech jej składowych, tj. *ciągłości istnienia, stałości otoczenia oraz rozpoznawania przez innych*.

	Opracowania własne:	
--	----------------------------	--

Problematykę kształtowania tożsamości indywidualnej w warunkach domu rodzinnego zawiera praca:

- ❖ *Nauczyciel jako wychowawca i współtwórca przemian, w edukacji, 2004*. Rozdział trzeci: *Co oznacza pojęcie dobrej szkoły? - Rozwijanie indywidualnej tożsamości uczniów*,

Na temat przeciwdziałania kształtowaniu przez szkołę instytucjonalnej tożsamości uczniów wypowiadam się :

- ❖ **T. Wolan, *Kształtowanie tożsamości osobistej uczniów w warunkach zmiany edukacyjnej (pedagogiczne reminiscencje)* (W:) Tom 2. Red. K. Chałas, B. Komorowska *Kreowanie tożsamości szkoły. Konteksty historyczne, społeczno-kulturowe, edukacyjne. Tom 2, 2009*).**

W tabeli 1, 2 i 3 tego opracowania zamieszczone zostały rezultaty prac zaliczeniowych na temat warunków i barier kształtowania tożsamości osobistej uczniów w szkole. Podejmowane one były pod moim kierunkiem w latach 2000-2007 przez studentów pedagogiki ogólnej i pedagogiki resocjalizacyjnej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach oraz Wyższej Szkoły Pedagogicznej TWP – Wydziału Społeczno- Pedagogicznego w Katowicach, w tym nauczycieli i wychowawców praktyków zatrudnionych w szkołach podstawowych, gimnazjalnych i ponadpodstawowych na terenie województwa śląskiego. Prace studentów zawierają liczne refleksje, postulaty i przykłady wsparte obserwacją i doświadczeniem pedagogicznym respondentów. Wskazały, że w aktualnych warunkach pracy polskiej szkoły ograniczanie instytucjonalnej tożsamości uczniów w rezultacie intencjonalnego rozwijania ich osobistej tożsamości jest nie tylko konieczne, ale i możliwe.

RESPEKTOWANIE UNIWERSALNYCH STANDARDÓW WYCHOWANIA
--

Z problematyką tożsamości indywidualnej uczniów ściśle wiąże się zagadnienie konsekwentnego **wdrażania przez nauczycieli jako wychowawców uniwersalnych, ogólnopedagogicznych standardów wychowawczych**. Historyczne doświadczenia wskazują, iż nigdy nie udało się zrealizować ideałów, najbardziej rewolucyjnych celów, gdy były „zawieszane”, gdy nie były respektowane naturalne reguły funkcjonowania pojedynczych ludzi i całych społeczeństw. Podobnie rzecz ma się w odniesieniu do pracy placówek edukacyjnych. W dobie cywilizacyjnego zagubienia, kontestacji i alienowania się młodzieży od świata dorosłych szczególne znaczenie powinno odgrywać konsekwentne wdrażanie do praktyki szkolnej humanistycznych standardów wychowania, informujących, co należy czynić, by osiągnąć określone cele wychowawcze. Moje obserwacje pedagogiczne i kierownicze, prowadzone hospitacje zajęć i praktyk pedagogicznych wskazują, iż w stopniu mało zadowalającym doceniane są przez nauczycieli drogowskazy procesu edukacyjnego jakie stanowią uniwersalne, ogólnopedagogiczne, humanistyczne prawidła wychowawcze. Wypiera je obserwowana obecnie pogoń za nowoczesnym instrumentarium, tworzeniem różnorodnych „konstruktów” metodycznych i metodologicznych związanych z nowym

ustrojem, oprzyrządowaniem i oprogramowaniem szkolnym, w szczególności w sferze nauczania.

W przekonaniu, iż przestrzeganie wskazań dotyczących postępowania wychowawczego warunkuje i umożliwia realizację zarówno celów wychowawczych, jak i dydaktycznych, w opracowanej minirozprawie **wyeksponowałem właściwości, ukazałem historyczne źródła oraz wskazałem przykłady wdrażania w praktyce pedagogicznej wzajemnie współwysługających i współzależnych uniwersalnych norm wychowania:**

AUTENTYCZNOŚCI I ŻYCZLIWOŚCI

PATERNALIZMU

SYSTEMATYCZNOŚCI

CIĄGŁOŚCI (KOMPLEKSOWOŚCI)

WSPÓLPARTNERSTWA

WSZECHSTRONNEGO ROZWOJU I POSZANOWANIA OSOBOWOŚCI

INDYWIDUALIZACJI

ZESPOŁOWOŚCI

RACJONALIZACJI (ODDZIAŁYWANIA NA ŚWIADOMOŚĆ)

Przydatne w pracy nauczycieli stały się także opracowane przeze mnie **testy sprawdzające zastosowanie tych zasad** w sytuacjach związanych z oczekiwaniami uczniów szkoły oraz wychowanków placówek specjalnych.

Opracowania własne:

Problematykę wdrażania zasad wychowania w procesie wychowawczym poruszyłem w publikacjach:

- ❖ *Nauczyciel jako wychowawca i współtwórca przemian w edukacji*, 2004. Rozdz. III. *Co to znaczy dobra szkoła?* Podrozdział: *Uwzględnianie uniwersalnych prawideł wychowawczych*. Przedstawione rozważania wzbogaca załącznik 2 tego opracowania, zawierający test: *Ogólnopedagogiczne zasady wychowania*;
- ❖ *Resocjalizacja. Uwarunkowania-doświadczenia-projekty zmian (Młodzieżowy ośrodek wychowawczy korektywną uczącą się organizacją)*, 2005
Przedstawione rozważania wzbogaca załącznik 4 tego opracowania, zawierający test wyboru wielostronnego: *Desygnaty ogólnopedagogicznych uniwersalnych zasad wychowania*.

Impuls do opracowania obu testów stanowił zmodyfikowany przeze mnie tekst monodramu przedstawionego w ramach warsztatów teatralnych przez wychowanki MOW w Bytomiu.

**KONTRAKTOWANIE WYCHOWAWCZE
JAKO SYNTEZA TRADYCYJNYCH METOD WYCHOWANIA**

W literaturze podkreślane jest tradycyjne konstruowanie metod wychowania, głównie pod kątem nauczycieli jako centralnej postaci procesu wychowania. Oddziaływania pedagogiczne prowadzą się nierzadko do kopiowania wiedzy i doświadczeń nauczycieli, do pouczania, straszenia i urabiania uczniów na „obraz i podobieństwo” nauczycieli.

Posługiwanie się tradycyjnymi sposobami wychowania, stosowanie sankcji wychowawczych, w szczególności w postaci karania uczniów za negatywne zachowanie (często na podstawie przysłowiowej „łapanki”) nie wymaga głębszych przemyśleń i intencjonalnej organizacji działań pedagogicznych, pobudzających młodzież do autorefleksji i stymulujących jej

samorozwój. Tymczasem przemiany oświatowe, to w szczególności, będąca fundamentem edukacji narodowej, filozofia wychowania osoby ludzkiej, to konieczność tworzenia środowiska wychowawczego i warunków gwarantujących samodzielne doświadczanie przez dzieci i młodzież.

Podmiotowemu usytuowaniu w procesie wychowawczym ucznia, jako wychowanka, służyć może i powinna konstrukcja modelu **kontraktu wychowawczego**, jako nowoczesnej, pośredniej metody wychowawczej. W sporządzonym opracowaniu i wystąpieniach zaprezentowałem autorską koncepcję właściwości tego facylitacyjnego sposobu oddziaływania wychowawczego, jego walory oraz mechanizmy wdrażania do praktyki pedagogicznej.

W literaturze brak jest kompleksowych, metodycznych rozważań dotyczących tej metody. Jej praktyczny walor (skuteczność wychowawcza) polega na tym, że stanowi ona syntezę tradycyjnych metod wychowawczych (por. ryc. 4.)

Ryc. 4

Źródło: Opracowanie własne

Opracowany przeze mnie model kontraktu wychowawczego stanowi pisemną umowę zawieraną przez nauczyciela, wychowawcę, z uczniem, wychowankiem, klasą szkolną, grupą wychowawczą lub przez rodziców z dzieckiem (dziećmi), uwzględniającą zadania (powinności) wynikające z deficytów ich osobowości i niewłaściwych (zaburzonych) zachowań, wzbogacone o zasady i sposoby nowego pozytywnego postępowania oraz o ograniczenia regulujące stosunki między nimi, tj. konsekwencje z tytułu niewykonania lub realizacji postawionych zadań naprawczych (por. ryc.5).

Ryc. 5.

Źródło: Opracowanie własne

Założenia metody kontraktu wychowawczego, części składowe, sposoby wdrażania do praktyki pedagogicznej wypracowane, wyartykułowane i potwierdzone zostały przeze mnie we współpracy ze studentami studiów niestacjonarnych, czynnymi nauczycielami i rodzicami. Niektóre z nich, dotyczące samego formułowania powinności i konsekwencji, zawiera ryc.6.

Ryc.6

**ZASADY FORMUŁOWANIA ZADAŃ I KONSEKWENCJI
KONTRAKTU WYCHOWAWCZEGO**

- 1. Przystosowanie zadań i konsekwencji do specyfiki podmiotu kontraktu,**
tj. ucznia-wychowanka, klasy, grupy wychowawczej (uwzględnienie wieku, płci, klasy, typu szkoły, rodzaju placówki lub formy pracy wychowawczej)
- 2. Zapewnienie powiązania treści zadań ze sferą zachowań.**
- 3. Wyartykułowanie zadań nie nakazowo** (podmiotowo, osobowo, jako własnych podmiotu kontraktu).
- 4. Zamieszczenie w tekście uzasadnienia celowości podjęcia zadań,** konieczności ich wykonywania z pożytkiem dla siebie
- 5. Zapewnienie merytorycznej więzi, zgodności treści zadań z treściami konsekwencji.**
- 6. Odniesienie treści poszczególnych zadań do zaobserwowanej pojedynczej wady** (negatywnej cechy, formy zachowania) podmiotu kontraktu.
- 7. Sformułowanie zadań i konsekwencji rezultatowo,** umożliwiające ich bezkolizyjne rozliczenie, wyegzekwowanie, ograniczające ewentualności „wyklócania się” co do zakresu i sposobu ich wykonania.
- 8. Wyartykułowanie konsekwencji (karnych i nęących) nieosobowo,** w postaci obiektywnej litery prawa
- 9. Sformułowanie lakonicznie (krótko) i przejrzyste zadań i konsekwencji**
- 10. Zapewnienie wychowawczego i moralnego wydzźwięku zadań i konsekwencji**

Jak wskazały poczynione obserwacje i uzyskane doświadczenie pedagogiczne, metoda kontraktowania wychowawczego posiada liczne walory związane z podmiotowym usytuowaniem ucznia-wychowanka w procesie wychowawczym:

- ✓ zawiera imperatyw kształtowania pożądaných nawyków i zachowań uczniów-wychowanków w rezultacie ich samodzielnego, podmiotowego doświadczenia;
- ✓ rozwija u podopiecznych poczucie odpowiedzialności i nawyki poszanowania prawa, zapewniając rozumienie pojęcia wolności, jako swobody do konieczności;
- ✓ kształtuje samoświadomość wychowanków stawiania granic własnemu postępowaniu, stwarzając tym samym moralną podstawę wyciągania w stosunku do nich konsekwencji (np. w postaci ograniczania czasu wolnego, przywilejów);
- ✓ pozwala na dostrzeganie nauczycieli-wychowawców i rodziców jako mniej karzących, dzięki wcześniejszemu, czytelnemu określeniu zadań i konsekwencji za ich niewykonanie. tym samym stwarza podopiecznym poczucie bezpieczeństwa;
- ✓ pobudza samokontrolę i samoocenę wychowanków, gdyż zawiera wymóg organizowania spotkań służących wzajemnemu dzieleniu się uwagami, wyrażaniu opinii, dawaniu wsparcia;
- ✓ umacnia nieformalny autorytet nauczycieli-wychowawców i rodziców;
- ✓ stanowi szansę na korzystne zmiany z pożytkiem dla obu stron;
- ✓ motywuje kadre do samorozwoju, autorefleksji pedagogicznej, przemyślenia zasad i sposobów postępowania z wychowankiem.

	Opracowanie własne:	
--	---------------------	--

Problematykę kontraktowania wychowawczego poruszyłem w publikacjach:

- ❖ *Kontrakt wychowawczy w praktyce pedagogicznej* „Bytomskie Zeszyty Pedagogiczne” nr 2(2)/2001;
- ❖ *Nauczyciel jako wychowawca i współtwórca przemian, w edukacji, 2004* rozdz. VI- *Znaczenie kontraktu wychowawczego w kształtowaniu osoby ludzkiej;*
- ❖ *Resocjalizacja. Uwarunkowania doświadczenia- projekty zmian (Młodzieżowy ośrodek wychowawczy korektywną uczącą się organizacją), 2005- Uwagi końcowe- Rzecz o*

reformowaniu- Pro domo sua kadry oraz zał.15, 16, 17, 18, 19, zawierające założenia i modele kontraktów wychowawczych w rodzinie, szkole i placówkach specjalnych.

Zagadnienie kontraktowania wychowawczego i modele tej facylitacyjnej metody wychowania prezentowałem podczas wystąpień konferencyjnych:

- na Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Czynniki etiologiczne zachowań przestępczych” odbytej w dniach 11 – 13 maja 2009 roku, ODK S.W w Olszaniczy k/Ustrzyk Dolnych, n t: *Kontrakt wychowawczy jako metoda podmiotowego oddziaływania resocjalizacyjnego w procesie usamodzielniania nieletnich*:

- w Debacie Środowiska Oświatowego „Czy współczesna szkoła jest szkołą wychowującą? Organizator: Zarząd Śląskiego Okręgu ZNP. Zabrze 21 kwietnia 2009, nt.: *Kontrakt wychowawczy w teorii i praktyce (pedagogiczne reminiscencje)*

- podczas Konferencji Pracowników Placówek Wychowawczo-Resocjalizacyjnych w Ośrodku Szkolenia Służby Więziennej w Kulach /koło Częstochowy w dniach 22-24 maja 2009. Organizator: Zarząd Główny Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Pracowników Resocjalizacji w Kuźni Raciborskiej. Temat referatu: *Zastosowanie wybranych technik behawioralnych w pracy z młodzieżą niedostosowaną społecznie.*

UMIĘJĘTNOŚCI KLUCZOWE JAKO CORE CURRICULUM NOWOCZESNEJ EDUKACJI

Nauczyciele-wychowawcy czyniący placówki edukacyjne organizacjami humanistycznymi, o ludzkim obliczu, przyjazne uczniom-wychowankom powinni równocześnie rzetelnie kształcić, stać na straży wzrastania efektywności dydaktycznej i sprawności organizacyjnej szkoły. Celowi temu służy wdrażanie nowego paradygmatu efektywności edukacyjnej, tj. umiejętności (kompetencji) kluczowych uczniów.

Dotychczasowe programy nauczania w Polsce zawierające głównie niezbędny do opanowania przez uczniów materiał nauczania, przyjęły formę podstaw programowych. Wśród wzajemnie uzupełniających się i równoważnych zadań ogólnych w zakresie nauczania i wychowania, w podstawie programowej zreformowanej szkoły podstawowej i trzyletniego gimnazjum zamieszczone zostały również umiejętności kluczowe.

Inspirację do wyartykułowania przeze mnie podmiotowych, felicytacyjnych, społecznych (obywatelskich) i edukacyjnych funkcji sprawności kluczowych, **autorskiego zaprojektowania**

zasad i sposobów wdrażania w praktyce pedagogicznej szkoły umiejętności kluczowych jako sprawności samodzielnego zdobywania wiedzy przez uczniów, stanowiło odbyte w marcu 1996 roku w Bernie w Szwajcarii sympozjum w ramach programu OECD „*A secondary education for Europe*”, stwierdzające, iż sprawności kluczowe stanowią core curriculum (trzon, rdzeń, istotę) interdyscyplinarnego programu nauczania.

Zamieszczone poniżej, wyartykułowane przeze mnie w minirozprawie, prawidła wdrażania sprawności kluczowych, wzbogaciłem o liczne refleksje i przykłady ich rozwijania:

- wykorzystywanie każdej sposobności służącej kształtowaniu kluczowych kompetencji uczniów ryc.7
- dążenie do zintegrowania umiejętności kluczowych z wiedzą i postawą uczniów
- postrzeganie i uwzględnianie istoty przedmiotów nauczania.
- pełnienie przez nauczyciela roli przewodnika dzieci i młodzieży (ryc. 8.)
- umożliwianie uczniom osobistego doświadczenia
- dawanie uczniom prawa do błędzenia.
- nie popędzanie uczniów i nieprzeszkadzanie im w ich rozwoju (samorozwoju)
- przeciwdziałanie fetyszyzacji treści nauczania
- wprowadzanie uczniów w role społeczne (ryc.9.)
- pobudzanie uczniów do działań badawczych
- stałe wzbogacanie źródeł informacji szkolnych (ryc.10.)
- wdrażanie w pracy z uczniami reguły cyklu organizacyjnego
- stosowanie wymogów humanistycznej formuły oceniania pracy uczniów.
- oddziaływanie na dzieci i młodzież wpływem osobistym.
- zapewnianie realizacji zadań edukacyjnych
- określenie przez nauczyciela zmiennych badawczych kompetencji uczniów
- ściśle współdziałanie nauczycieli z rodzicami w rozwijaniu sprawności (kompetencji) kluczowych uczniów

Skrótowną ilustrację niektórych prawideł, zawierają ryciny 7, 8 i 10.

Kształceniu umiejętności kluczowych służyć powinny wielorakie formy zajęć szkolnych, pozalekcyjnych i pozaszkolnych.

Ryc.7

Źródło: Opracowanie własne

Nauczyciel dotychczas „prowadzący za rękę” obecnie powinien spełniać misję powiernika i duchowego przewodnika uczniów. Reguła ta wskazuje na potrzebę wdrażania idei *facylitacji*, t. j. ułatwiania, wspierania ich rozwoju.

Ryc.8

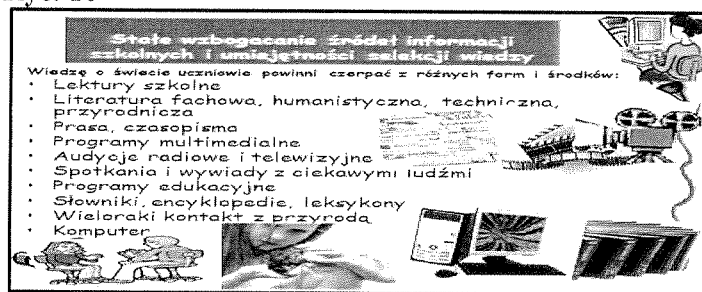

Źródło: Opracowanie własne

Przydzielanie uczniom w sposób celowy zadań, powierzanie im najważniejszych dla nich ról, zgodnie z ich predyspozycjami, sprzyjać powinno zarówno ich samorealizacji jak i efektywności pracy zespołowej.

Wzrostowi poziomu edukacji służyć powinna sprawność korzystania przez uczniów ze zróżnicowanych środków informacji i dokonywania selekcji źródeł informacji.

Ryc. 10

Źródło: Opracowanie własne

Opracowania własne:

Sposoby wdrażania umiejętności kluczowych w praktyce szkolnej ukazałem w publikacjach adresowanych do różnych środowisk oświatowych:

- ❖ **Kluczowe umiejętności uczniów** „Nowe w Szkole” nr 11(55) listopad 2002;
- ❖ **Kształcenie sprawności kluczowych uczniów.** „Nowe w Szkole” nr 12(55) grudzień 2002;
- ❖ **Nauczyciel jako wychowawca i współtwórca przemian, w edukacji, 2004-** Rozdział V. *Umiejętności kluczowe uczniów jako trzon nowoczesnej dydaktyki. Zasady i sposoby ich rozwijania.* Minirozprawę zamieszczoną w tym rozdziale wzbogaca opracowany przeze mnie **test skojarzeń: Umiejętności kluczowe jako nowoczesna podstawa szkolnych wymogów edukacyjnych**, służący zaznajomieniu się nauczycieli i studentów z umiejętnościami kluczowymi wyartykułowanymi przez trzy podmioty:
 - OECD - Raport- *Najważniejsze pożądane umiejętności kluczowe;*
 - Ministra Edukacji Narodowej- por. *Załącznik nr 1 do rozporządzenia z 15 lutego 1999*
 - Zespół nauczycieli nowatorów pn. „Kreator”- *Umiejętności kluczowe wg Programu „ Nowej Szkoły”* (Por. załącznik 7).
- ❖ **Umiejętności kluczowe uczniów jako źródło i narzędzie procesu upodmiotowienia i unowocześnienia edukacji** (W:) M. Wrońska, A. Zduniak, *Podmiotowość w edukacji ery globalnego społeczeństwa informacyjnego*, 2004.

- ❖ **Zasady i sposoby rozwijania kompetencji kluczowych uczniów z niepełnosprawnością intelektualną.** Tekst tego wystąpienia po recenzji przekazany został przeze mnie w kwietniu 2013 r. do opracowania zwartego w języku angielskim i słowackim (Por- bibliografia).

Prezentacji sposobów rozwijania umiejętności kluczowych służyło także moje wystąpienie referatowe podczas Międzynarodowej Konferencji Naukowej: „*Podmiotowość w edukacji ery globalnego społeczeństwa informacyjnego*” w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Pile-Trzciance 11-12 grudnia 2003 roku.

RODZICE - JAKO GOSPODARZE POLSKIEJ SZKOŁY W CYKLU ZORGANIZOWANEGO DZIAŁANIA

Uspołecznienie szkoły powinno oznaczać, w jej interesie, większy niż dotąd wpływ rodziców na doskonalenie polskiego systemu oświatowo-wychowawczego. Polska szkoła sukcesywnie stawać się powinna bliską tych, którzy mają z nią związek, dla których jest ona przeznaczona, czyli przede wszystkim dla uczniów i rodziców.

Podmiotowe, aktywne współuczestniczenie przez rodziców w życiu szkoły, sprawowanie nadzoru nad szkołą oraz działalnością jej dyrektora przez społeczność rodzicielską i lokalną stanowić powinno autonomiczne przedsięwzięcie środowiska danej szkoły, wypływać z oddolnej inicjatywy i potrzeb stron życia szkolnego.

Publicystyka oświatowa sygnalizuje, dostrzegana w praktyce, grę pozorów w sferze traktowania rodzicielskich gremiów i ograniczony zakres partnerskiej współpracy szkół z rodzicami. Słuszne założenia znowelizowanej ustawy o systemie oświaty, wynikające z przeobrażeń rzeczywistości społeczno-ekonomicznej, nader często włączane są w stare koleiny nawyków zarówno kadry pedagogicznej i kierowniczej, jak i samych rodziców.

Obserwacje i wypowiedzi rodziców wskazują, iż kluczowe, subiektywne determinanty ich aktywności, stanowią:

- ✓ świadomość widzenia swej roli w szkole jako podmiotu;
- ✓ ukształtowana pasja społecznego działania;
- ✓ przyjęte wartości i przekonania;
- ✓ własne potrzeby, osobisty interes;
- ✓ zakres realnych możliwości czasowych;
- ✓ odpowiednie przygotowanie do dobrego wykonywania roli rodzica - wychowawcy;
- ✓ predyspozycje psychofizyczne, osobowościowe w sferze partnerskiego współdziałania z nauczycielami.

Analiza przedmiotowej bibliografii oraz refleksje wypływające z uzyskanych przeze mnie doświadczeń jako nauczyciela, dyrektora szkoły i przewodniczącego rady rodziców sprzyjały wyartykułowaniu uwarunkowań i sposobów kształtowania podmiotowej i efektywnej roli rodziców w szkole, wyznaczników współpracy rodziny ze szkołą, opracowaniu propozycji nowego usytuowania rodziców w szkole, wzrostu ich autorytetu i kompetencji w procesie współdziałania z kadrami pedagogicznymi.

Zaprojektowane przeze mnie i opisane w minirozprawie formy i sposoby sprzyjające pełnieniu przez rodziców roli współgospodarza szkoły, stanowią:

- ustalanie przez władze oświatowe trybu wydawania przez rodziców (rady szkoły) ocen związanych z pracą szkoły;
- adaptacja regulaminów pracy rad rodziców wsparta o procedury demokratyczne;
- zapewnianie wysokiej rangi decydowania rodziców o sprawach szkoły;
- motywująca hierarchizacja zadań podejmowanych przez rodziców;
- wzbogacanie i weryfikowanie składów osobowych rad rodzicielskich oraz podejmowanych przez rodziców zadań (ról) w szkole i na jej rzecz;
- kontakty prezydów rad ze swymi wyborcami, tj. rodzicami poszczególnych klas i radami klasowymi;

- ❑ współdziałanie rad rodziców z radą pedagogiczną, kluczowym szkolnym organem kolegialnym oraz organizacjami związkowymi funkcjonującymi na terenie szkoły;
- ❑ kontakty nauczycieli z rodzicami nie tylko na terenie szkoły, lecz w szczególności z domami rodzinnymi uczniów;
- ❑ praca edukacyjno - wychowawcza i informacyjna prowadzona zarówno przez uczelnie pedagogiczne, jak i dyrekcje szkół, w zakresie właściwego przygotowania przyszłych i czynnych zawodowo nauczycieli do efektywnych kontaktów z rodzicami;
- ❑ upowszechnianie przez kierownictwo szkoły wśród nauczycieli wiedzy na temat oczekiwań rodziców;
- ❑ działalność samokształcąca nauczycieli, teoretyczne i praktyczne opanowywanie przez samych nauczycieli umiejętności wsluchiwanie się w głosy i racje rodziców;
- ❑ zdobywanie rzeczywistego autorytetu wśród uczniów i rodziców przez pojedynczych nauczycieli, rady pedagogiczne i dyrekcje szkół;
- ❑ intencjonalne stwarzanie przez kierownictwa placówek klimatu wzajemnej współpracy i współdziałania nauczycieli i rodziców;
- ❑ stosowanie wielorakich form wyróżniania rodziców i nauczycieli, np. w postaci nagrody pod nazwą: placówek „Wychowawcy - Rodzicom”, „Rodzice-Wychowawcom”.
- ❑ zapewnianie zrównoważonego uczestnictwa rodziców w wachlarzu szkolnych działań, zgodnie z prawidłami cyklu działania zorganizowanego (por. ryc.11).

Ryc.11

Źródło: Opracowanie własne

	Opracowania własne:	
--	---------------------	--

Refleksje i propozycje dotyczące nowego usytuowania rodziców w szkole zamieściłem w publikacjach kierowanych do środowisk oświatowych, do kadry kierowniczej i nauczycieli szkoły:

- ❖ *O podmiotowe uczestnictwo rodziców w życiu szkoły*, „Dyrektor Szkoły” nr 8-9/1995.
- ❖ *Uczestnictwo rodziców w życiu szkoły*, „Nowa Szkoła” nr 3/1996.
- ❖ *Nauczyciel jako wychowawca i współtwórca przemian, w edukacji, 2004* - rozdz. IV- *Warunki podmiotowego uczestnictwa rodziców w życiu szkoły*. W załączniku 9 książki zamieściłem autorski test wyboru: *Współdziałanie rodziców ze szkołą*, zawierający 28 przedsięwzięć możliwych i koniecznych do podjęcia przez rodziców w ramach etapów i faz cyklu organizacyjnego.

PEDAGOGICZNE KSZTAŁCENIE STUDENTÓW

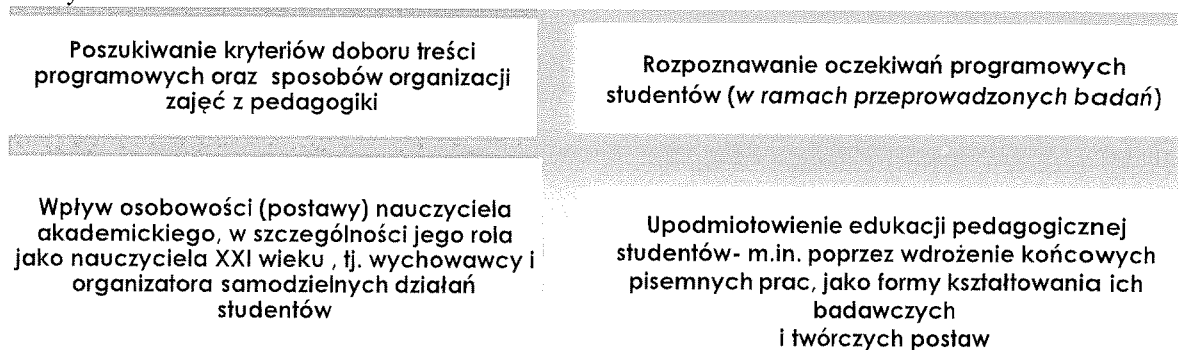
W publicznych wystąpieniach zwracana jest uwaga na potrzebę wykształcenia przez uczelnie wyższe aktywnego personelu pedagogicznego placówek, zorientowanego na trud tworzenia wizji i koncepcji stymulującej długotrwały proces wychowawczy. Podkreślenia wymaga fakt przeżywania przez pedagogikę w ostatnich latach swoistego kryzysu, szczególnie w sferze teleologii oraz zatracania przez nią swej praktyczności. Sądzić należy, iż dzieje się to m.in pod wpływem szybkiego tempa przemian społecznych i doświadczenia przez kadre pedagogiczną

„bezperspektywistycznej doraźności życia”, polegającej na jej skłonności do maksymalnych doznań i osiągnięć wychowawczych w krótkim czasie.

Jako wykładowca przedmiotów pedagogicznych podjąłem rozważania dotyczące poszukiwania wyznaczników współczesnej edukacji pedagogicznej studentów, w zamyśle stanowiące zaproszenie do rozumiejącego dialogu prowadzonego z teoretykami edukacji, nauczycielami praktykami i adeptami sztuki nauczycielskiej.

W moich publikacjach kierowanych do środowiska akademickiego, w tym macierzystego Uniwersytetu rozpatrywałem problematykę zawartą w ryc.12.

Ryc.12.

	Opracowania własne:	
--	---------------------	--

- ❖ *W poszukiwaniu wyznaczników edukacji pedagogicznej studentów*, „Nowa Szkoła” nr 5/1999
- ❖ *W poszukiwaniu wyznaczników edukacji pedagogicznej studentów*. cz. I. „Gazeta Uniwersytecka” nr 7/1999- U. Śl. Katowice.
- ❖ *W poszukiwaniu wyznaczników edukacji pedagogicznej studentów*. cz. II., „Gazeta Uniwersytecka” nr 8/1999- U. Śl. Katowice.
- ❖ *Nauczyciel - wychowawca w procesie edukacyjnych przemian, 2002-rozdział I - Pedagogiczne kształcenie studentów*.
W opracowaniu tym zamieściłem rozważania uwzględnione we wcześniejszych publikacjach i kolejno przeze mnie rozwijane, kierowane do różnych środowisk oświatowych i akademickich.
- ❖ *Quo vadis uczelnia wyższa?* „Gazeta Uniwersytecka” Uniwersytetu Śląskiego nr 1 (101) październik 2002.
- ❖ *Humanistyczno-efektywnościowe aspekty pedagogicznego kształcenia studentów kierunków niepedagogicznych w procesie przemian edukacyjnych* „Pedagogika Szkoły Wyższej” nr 21 Szczecin -Warszawa 2003.
- ❖ *Wyznaczniki przemian humanistycznej edukacji studentów (pedagogiczne i badawcze reminiscencje)*. (W:) H. Siwek, red., *Efektywność kształcenia zintegrowanego. Implikacje dla teorii i praktyki*. 2007.
- ❖ *Nauczyciel jako wychowawca i współtwórca przemian w edukacji, 2008- rozdział VII Aktualne bariery i wskazania uczenia się przez doświadczenie w pracy nauczycieli. Rola nauczyciela XXI wieku. Rozwój organizacji szkoły*.

NOWOCZESNE FUNKCJE SAMORZĄDOWEJ ADMINISTRACJI OŚWIATOWEJ W SPOŁECZEŃSTWIE OBYWATELSKIM

Zespolenie administracji oświatowej z ogólną, stanowiące wyraz transformacji ustrojowej, przejścia Polski od resortowej do samorządowej, spowodowało potrzebę intelektualnej koncentracji na oddolnych, samoregulujących przeobrażeniach edukacyjnych i

wyartykułowaniu nowych funkcji i zadań lokalnego samorządu społecznego (organów samorządowych) w procesie edukacyjnych przemian.

Uznałem, iż ważne znaczenie w tym procesie zmian posiadać powinno nowoczesne usytuowanie kierowników oświaty terenowej w poszerzonym kręgu zewnętrznych sojuszników społecznych i instytucjonalnych powodujące, iż stanowisko to obejmować powinny osoby legitymujące się bogatym doświadczeniem pedagogicznym i kierowniczym, wysokimi kwalifikacjami w zakresie organizacji i zarządzania oświatą oraz asertywnością w kontaktach publicznych. Pożądane właściwości ich osobowości i zachowań, to m.in. umiejętności negocjacyjne w kontaktach z nowymi, coraz liczniejszymi partnerami oraz zdolności do rozwiązywania sprzeczności i sporów z punktu widzenia interesów społecznych, zgodnych ze strategią programową wojewody czy starosty.

W minirozprawie wyartykułowałem i opisałem następujące nowoczesne funkcje i powinności kierowniczych organów administracji oświatowej:

- zapewnianie konsekwentnego wdrażania głównych celów reformy systemu edukacji narodowej, t.j. podniesienia poziomu edukacji społeczeństwa przez upowszechnianie wykształcenia Średniego i wyższego, wyrównywania szans edukacyjnych oraz sprzyjania poprawie jakości edukacji rozumianej jako integralny proces wychowania i kształcenia;**
- dalsze uspołecznianie szkolnictwa, w tym zwiększanie zasięgu szkolnictwa alternatywnego;**
- stwarzanie klimatu organizacyjnego i psychospołecznego dla podwyższania kwalifikacji zawodowych przez nauczycieli;**
- wypracowywanie strategii oświatowej wojewody (starosty);**
- zgłaszanie potrzeb i wypracowywanie kierunków programowych oświaty terenowej;**
- artykułowanie zadań lokalnego samorządu społecznego (organów samorządowych) w procesie edukacyjnych przemian;**
- poszerzanie współdziałania z terenowymi organami samorządu i skuteczne inspirowanie gmin do realizacji wojewódzkiej (powiatowej) strategii oświatowej;**
- dostosowywaniu szkolnictwa, w szczególności zawodowego, do potrzeb gospodarki rynkowej;**
- stymulowanie lokalnych samorządowych inicjatyw oświatowych;**
- pełnienie roli osobowego wzorca sprawnej organizacji pracy podległego sobie organu;**
- opracowywanie technik i narzędzi badań w niektórych sferach edukacji;**
- spełnianie funkcji centralnej postaci systemu informacyjnego oświaty terenowej;**
- modyfikacja pracy podlegających urzędów, permanentne usprawnianie ich organizacji;**
- doskonalenie poziomu form publicznego kontaktu w środowisku oświaty;**
- upowszechnianie i wdrażanie w środowisku oświatowym zasad kultury organizacyjnej;**
- modyfikacja funkcjonowania nadzoru pedagogicznego, zmiana filozofii tego nadzoru nad placówkami oświatowymi, pojmowanego nie tyle jako nadzór nad nauczycielem - ile jako nadzór dla nauczyciela, instruktażowy i doskonalący, który ma mu służyć i, być zaprogramowany dla niego;**
- wzbogacanie ekonomicznych podstaw edukacji i zapewnianie lepszego gospodarowania funduszami społecznymi;**
- opieranie wszelkich oświatowych zabiegów modernizacyjnych o kryteria organizacyjne zmian, tj. kryterium celowości, legalizmu, ekonomiczności i socjologiczne;**
- permanentne podnoszenie sprawności organizacyjnej szkół i innych placówek w terenie;**
- zastosowanie nowoczesnych miar efektywności pracy, tj. malejącej liczby spraw niezalatwionych w terenie oraz wnikliwego rozpatrywania wszelkich sygnałów krytycznych.**

	Opracowania własne:	
--	---------------------	--

Autorski opis nowoczesnych funkcji i powinności kierowniczych organów administracji oświatowej zamieściłem w publikacjach:

- ❖ *Wyznaczniki sprawności organizacyjnej stanowiska kuratora oświaty*, „Nowa Szkoła” nr 6/1997.
- ❖ *Nauczyciel jako wychowawca i współtwórca przemian, w edukacji, 2005 -*
Rozdział VIII- *Przesłanki sprawności organizacyjnej terenowej administracji oświatowej*

4.2.2 UWARUNKOWANIA, DOŚWIADCZENIA I PROJEKTY ZMIAN PROCESU WYCHOWAWCZEGO PLACÓWEK RESOCJALIZACYJNYCH

Znaczący etap i przedmiot moich dociekań naukowo-badawczych stanowi organizacja i działalność funkcjonujących w Polsce korektywnych zakładów resocjalizacyjno-wychowawczych opieki całkowitej, tj. młodzieżowych ośrodków wychowawczych. Ich praca opiekuńczo-wychowawcza i resocjalizacyjna wzbudzała od lat wiele różnych i często negatywnych opinii zarówno wśród osób reprezentujących instytucje zajmujące się szeroko pojętym nadzorem, jak i w środowiskach formułujących współczesne kierunki w pracy z dzieckiem niedostosowanym społecznie. Placówki te przez dziesiątki lat często stanowiły mało wydajne „kombinaty wychowawcze”, o strukturze organizacyjnej i metodyce pracy w ograniczonym stopniu sprzyjającej optymalizacji efektów wychowania resocjalizacyjnego. Scentralizowane kierowanie nimi w minionym okresie nie stwarzało warunków do rozwoju form wczesnej pomocy profilaktycznej zagrożonym moralnie dzieciom i młodzieży. Nie sprzyjało także oddolnym przemianom i inicjatywom niepublicznym (społecznym), rzutowało na stosowaną w nich strategię kierowniczą niesłużącą innowacyjnej, oddolnej, podmiotowej aktywności kadry pracowniczej.

Działalność młodzieżowych ośrodków wychowawczych nie doczekała się w Polsce kompleksowego, naukowego opracowania. W literaturze przedmiotu brak było publikacji zwartych poruszających w sposób całościowy problematykę funkcjonowania tych placówek. Istniały jedynie wystąpienia odnoszące się do pojedynczych inicjatyw. Dlatego też konieczne stało się wypełnianie teoretycznej luki dotyczącej usytuowania MOW, kierunków ich dalszego rozwoju oraz problematyki usprawniania ich pracy. Celowi temu służyły moje wystąpienia zamieszczone w artykułach i zbiorczych opracowaniach, w znacznej mierze rozwinięte i wyeksponowane w monografiach: *Resocjalizacja. Uwarunkowania – doświadczenia – projekty zmian. (MOW korektywną uczącą się organizacją)*, 2005; *Sprawność organizacyjna placówek wychowawczo-resocjalizacyjnych. Konteksty- warunki- projekty zmian*, 2008 oraz w monografii: *Kadra pedagogiczna w procesie edukacji zmiany*, 2013. Motywację do napisania tych opracowań zwartych stanowiła troska o wdrażanie w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu resocjalizacyjnego humanistycznych standardów wychowania, niedocenianych w praktyce pedagogicznej, zapewnienie poprawy jakości życia i procesu wychowawczego przebywających w nich społecznie nieprzystosowanych dzieci i młodzieży. Opracowanie te stanowiły wyraz mojego - jako pedagoga - niepokoju powodowanego potęgowaniem trudności wychowawczych w szkolnictwie, zjawiskami demoralizacji nieletnich oraz brutalizacji zachowań przestępczych w naszym społeczeństwie. Skierowane zostały do kadry kierowniczej i nauczycieli szkół, a w szczególności do kadry placówek opiekuńczo-wychowawczych i resocjalizacyjnych oraz do organizatorów form pracy profilaktyczno-opiekuńczej i wychowawczej. Stanowią wynik moich wieloletnich doświadczeń w zarządzaniu placówkami szkolnymi, opiekuńczymi i specjalnymi. Okazji do licznych obserwacji, prowadzenia dociekań pilotażowych oraz badań właściwych dostarczyły mi kierowanie organizacją pozarządową – Ogólnopolskim Stowarzyszeniem Pracowników Resocjalizacji.

Aktualnie duże zainteresowanie pedagogiką jako nauką o wychowaniu i nauczaniu szczególnej kategorii osób – wadliwie socjalizowanych (uspołecznionych) przez rodzinę i szkołę, zagrożonych społecznym niedostosowaniem i nieprzystosowaniem społecznie, z zaburzeniami w

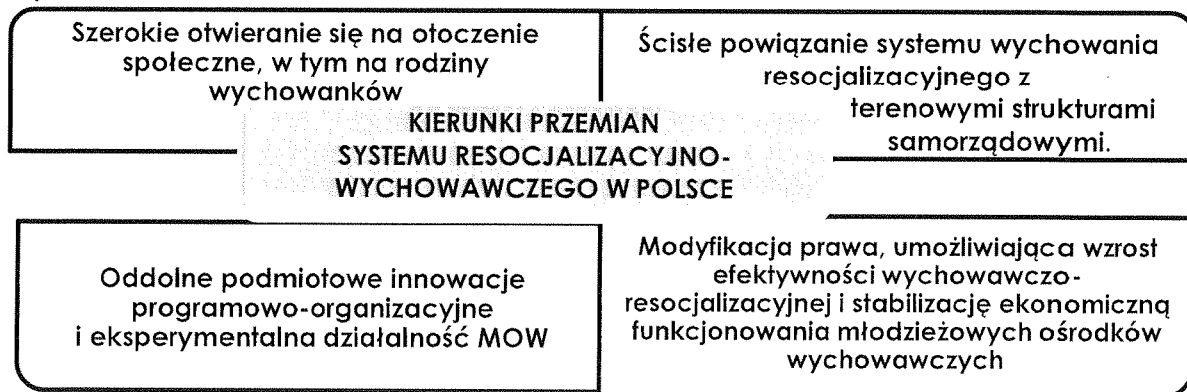
zachowaniu, wchodzących w kolizję z prawem - jest wynikiem subiektywnie odczuwanego przez społeczeństwo obniżonego poczucia bezpieczeństwa oraz obaw wyrażanych przez obywateli, w tym przez liczne rzesze nauczycieli, spowodowanych wzrostem przestępczości w naszym kraju, nasilaniem się stopnia demoralizacji i brutalizacji zachowań dzieci i młodzieży.

Walor wydanych książek stanowią wielorakie odniesienia do empirii pedagogicznej, dziejącej się „tu i teraz”, wskazania pedagogiczne i organizacyjne, a w szczególności, przykłady pozytywnych doświadczeń wychowawczych i organizacyjnych (instytucjonalnych) w pracy z młodzieżą nieprzystosowaną społecznie, wymagającą specjalnej troski ze strony nauczycieli-wychowawców

W opracowaniu „*Resocjalizacja. Uwarunkowania – doświadczenia – projekty zmian*” ukazałem współczesne źródła zainteresowania pedagogiką resocjalizacyjną (rozdział I.1). W rozdziale I. 3 zestawilem syntetycznie, zawarte w przedmiotowej bibliografii, światowe i rodzime tendencje i wskazania dotyczące doskonalenia procesu oddziaływań resocjalizacyjnych. W rozdziale II.1. dokonałem obszernej prezentacji uwarunkowań przemian systemu profilaktyki, opieki i resocjalizacji w Polsce, ukazałem wady i bariery resocjalizacji w warunkach zakładów wychowawczych, jako placówek wychowawczo-resocjalizacyjnych, kształt i dylematy lokalnej polityki społecznej w zakresie instytucjonalnej opieki i wychowania, ludzkie oblicze walki z patologiami uczniów, utrudnienia funkcjonowania młodzieżowych ośrodków wychowawczych.

Opracowania przedstawiają moje autorskie reminiscencje wynikające z doświadczeń wychowawczych i organizacyjnych oraz dorobku kadry pedagogicznej placówek wychowawczo-resocjalizacyjnych. Artykułuję w nich kierunki przemian w obszarze pracy wychowawczo-resocjalizacyjnej (por. ryc.13.) oraz prezentuję alternatywne formy i sposoby oddziaływania wychowawczego w procesie korygowania postaw dzieci i młodzieży społecznie nieprzystosowanej.

Ryc.13.

Element mojego dorobku naukowego stanowi autorski zarys źródeł niesprawności organizacyjno-pedagogicznej zakładów wychowawczych oraz projekty rozwiązań organizacyjnych uwzględniające przeobrażenia społeczno-ekonomiczne w Polsce i tendencje przemian w systemie opieki, profilaktyki i resocjalizacji a także ogólna konstrukcja badawcza zakładów wychowawczych w aspekcie reguł uczenia się przez doświadczanie w pracy jej kadry dydaktycznej i wychowawczej.

Monografie wzbogacone zostały o liczne załączniki zawierające dodatkowe opracowania, projekty technik i narzędzi badań w niektórych sferach związanych z procesem wychowania resocjalizacyjnego.

WSPÓŁCZESNE TRENDY W ZABURZENIACH ZACHOWANIA DZIECI I MŁODZIEŻY

W przeprowadzonym studium literatury i na podstawie uzyskanych doświadczeń pedagogicznych, obok prezentacji współczesnych zewnętrznych przejawów

nieprzystosowania społecznego dzieci i młodzieży, ukazałem konteksty intencjonalnych oddziaływań korektywnych instytucji resocjalizacyjnych dla dzieci i młodzieży. Stanowią je wyartykułowane przeze mnie i obszernie opisane współczesne trendy i przejawy brutalizacji zachowania potencjalnych wychowanków placówek resocjalizacyjno-wychowawczych (MOW i MOS).

Próbę ich wyodrębnienia zawiera poniższe zestawienie:

Trendy brutalizacji zachowań dzieci i młodzieży w dobie transformacji ustrojowej (*próba diagnozy*)

- ✘ wzrastanie liczby brutalnych zachowań młodzieży i uczniów od początku lat dziewięćdziesiątych;
- ✘ złożoność obecnych stosunków społecznych i ich „oporność” na oddziaływania resocjalizacyjne (jako czynniki wyzwalające i jednocześnie utrudniające przeciwdziałanie zjawisku brutalizacji zachowania dzieci i młodzieży);
- ✘ wykraczanie współczesnej przestępczości dzieci i młodzieży poza środowiska patologiczne;
- ✘ negatywny wpływ na proces pracy wychowawczej, w tym pracę z młodzieżą trudną, doświadczania przez kadre pedagogiczną „bezperspektywistycznej doraźności życia”;
- ✘ obniżanie się wieku inicjacji przestępczej;
- ✘ zwiększanie się liczby przestępstw dokonywanych przez nieletnich ze szczególnym okrucieństwem;
- ✘ upowszechniania się zjawiska atrofii uczuciowości wyższej dzieci i młodzieży;
- ✘ nowa specyfika przestępstw, wskazująca na zmiany w intelektualnej i motywacyjnej sferze osobowości nieletnich;
- ✘ pojawienie się wśród nieletnich nieznanymi dotąd form i sposobów popełniania przestępstw indywidualnych i zbiorowych o charakterze gangstersko-mafijnym;
- ✘ wzrost brutalnych zachowań młodzieży w stosunku do dorosłych;
- ✘ parcie młodzieży do sukcesu napędzane amfetaminą oraz relatywizmem moralnym i łamaniem prawa;
- ✘ wykluczanie współdziałania i wpływu dorosłych na postawę dzieci i młodzieży przez funkcjonujące w środowisku młodzieżowym wzorce spędzania wolnego czasu;
- ✘ wywieranie istotnego wpływu na brutalizację zachowania nieletnich przez młodzieżową podkulturę;
- ✘ zasadnicza zmiana funkcji mechanizmów inicjacyjnych młodzieży;
- ✘ narastanie u dziewcząt agresji i skłonności do przemocy;
- ✘ pojawianie się i upowszechnianie zjawiska prostytucji młodzieżowej i dziecięcej;
- ✘ proporcjonalne do przestępczości dorosłych wzrastanie liczby agresywnych wykroczeń nieletnich;
- ✘ płacenie kosztów koniecznych przeobrażeń przez nieletnich jako najsłabszą grupę społeczną;
- ✘ kształtowanie się u dzieci i młodzieży niskiego progu wytrzymałości na niepowodzenia wskutek powszechnie praktykowanego systemu wychowawczego opierającego się na autorytecie formalnym i władzy dorosłych, na wszechobecnych w edukacji i w rodzinach bezpośrednich sposobach oddziaływania, w szczególności sankcjach wychowawczych w postaci karania.

	Opracowania własne:	
--	---------------------	--

- ❖ *Współczesne trendy w zaburzeniach zachowania (agresji) dzieci i młodzieży.*[W:] T. Smal, A. Zduniak (red. nauk). *Edukacja bez granic - mimo barier. Przestrzeń tworzenia.* T.2. Wyd. Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa. Poznań.2008.
- ❖ *Uwarunkowania i tendencje do brutalizacji zachowań dzieci i młodzieży (w okresie transformacji ustrojowej) „Chowanna” - Terapia pedagogiczna - Tom 1 (32).* Red. A. Stankowski. Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2009.
- ❖ *Kadra resocjalizacyjno-wychowawcza...*, Rozdział I.1. *Współczesne trendy, źródła i objawy zaburzeń zachowania (agresywności) dzieci i młodzieży w Polsce (próba diagnozy.)* Wydawnictwo Naukowe Instytutu Technologii Eksploatacji – PIB. Radom 2013

TENDENCJE PRZEOBRAżeń I WŁAŚCIWOŚCI MODELI RESOCJALIZACJI NIELETNICH W WYBRANYCH KRAJACH EUROPEJSKICH I POZAEUROPEJSKICH

Przemiany polityczno- gospodarcze przypadające na początek lat 90-tych w Polsce, a także wzrost przestępczości wśród nieletnich wywołały falę dyskusji na temat efektywności resocjalizacji. W oparciu o piśmiennictwo dokonałem w minirozprawie próby rozpoznania tendencji przemian i właściwości modeli resocjalizacji nieletnich w wybranych wysoko uprzemysłowionych krajach europejskich i świata. Stanowią je:

- 📖 różnicowanie rozwiązań ustawowych i systemów oddziaływań resocjalizacyjnych w zależności od uwarunkowań społeczno-historycznych poszczególnych państw,
- 📖 elastyczność środków oddziaływań wychowawczo-poprawczo i karno resocjalizacyjnych w zależności od poziomu zaburzeń w zachowaniu nieletnich,
- 📖 nieustanne ewoluowanie w kierunku coraz szerszej humanizacji oddziaływań resocjalizacyjnych,
- 📖 ustawiczne wzbogacanie form, metod i środków oddziaływań wychowawczo-opiekuńczych,
- 📖 różnicowanie placówek przeznaczonych dla nieletnich poddawanych resocjalizacji,
- 📖 ograniczanie (opóźnianie) kontaktów nieletnich z wymiarem sprawiedliwości poprzez stwarzanie pozainstytucjonalnych form oddziaływań na nieletnich,
- 📖 odgrywanie przez policję szczególnej (znaczącej) roli w resocjalizacji nieletnich, polegającej na poprzedzającej postanowienia sądowe bezpośredniej pracy z nieletnimi
- 📖 coraz częstsze przejmowanie spraw nieletnich przez służby socjalne,
- 📖 upowszechnianie idei dobrowolności pobytu nieletnich w placówkach wychowawczo resocjalizacyjnych,
- 📖 wdrażanie idei małych grup wychowawczych zapewniających indywidualizację poczynań wychowawczych,
- 📖 wysoka ranga bezpośredniej współpracy z rodzinami nieletnich w procesie oddziaływań resocjalizacyjnych na dzieci i młodzież,
- 📖 zatrudnianie w placówkach i instytucjach resocjalizacyjnych pracy z nieletnim społecznie nieprzystosowanymi pracownikami o wielorakich profesjach i specjalnościach,
- 📖 równoległe z humanizacją procesu resocjalizacji obserwowane są tendencje powrotu do surowszych metod oddziaływania w stosunku do wysoce zdemoralizowanej młodzieży.

	Opracowania własne:	
--	---------------------	--

- ❖ **Por. *Sprawność organizacyjna placówek wychowawczo-resocjalizacyjnych. Konteksty-warunki- projekty zmian...*, 2008. Rozdział I-1.3. *Tendencje przemian i właściwości modeli resocjalizacji nieletnich w wybranych krajach europejskich***
 Uzupełnienie i aktualizację treści zamieszczonych w w/w opracowaniu zawiera opracowanie:
- ❖ *Kadra resocjalizacyjno-wychowawcza...*,2013. Rozdział I.2. *Tendencje przeobrażeń i właściwości modeli resocjalizacji nieletnich w wybranych krajach europejskich i pozaeuropejskich.* Wydawnictwo Naukowe Instytutu Technologii Eksploatacji – PIB. Radom 2013.

INICJATYWY WYCHOWAWCZE KADRY PEDAGOGICZNEJ MOW

Pomimo istniejących niedogodności prawno-organizacyjnych, problemów natury pedagogicznej, finansowej i technicznej, pomimo dysfunkcjonalności organizacyjnej, niedomogów funkcjonowania placówek resocjalizacyjno-wychowawczych, wad w ich pracy ograniczających proces pożądaných przemian systemu wychowania resocjalizacyjnego w Polsce, dzięki nowemu usytuowaniu młodzieżowych ośrodków wychowawczych w strukturach samorządu terytorialnego, głównie stopnia powiatowego, oraz obserwowanej wysokiej motywacji kadry pedagogicznej i kierowniczej tych placówek do permanentnego doskonalenia pracy i podnoszenia skuteczności oddziaływań resocjalizacyjno-wychowawczych, podejmowane są próby przezwycięzania mankamentów, pojawiają się liczne oddolne inicjatywy i wprowadzane nowatorskie metody pracy. Na temat ten wypowiadam się w licznych opracowaniach. Egzemplifikację i syntetyczne zestawienie tych rozważań zawiera rycina 14.

Ryc. 14.

WSPÓŁCZESNE TENDENCJE PRZOBRAZEŃ INSTYTUCJONALNEGO SYSTEMU RESOCJALIZACYJNO-WYCHOWAWCZEGO W POLSCE
WYKORZYSTYWANIE Wczesnych (wyprowadzających) Form Oddziaływań Resocjalizacyjnych (mediacje służące zadośćuczynieniem poręczenia, probacja, oddziaływania na rodziny, wolontariaty, kluby młodzieżowe, świetlice środowiskowe, zajęcia terapeutyczne, hufce pracy, rodziny zastępcze)
ODEJŚCIE OD ODWETU W KIERUNKU Wychowania Resocjalizacyjnego i Odrebnosci Oddziaływań Resocjalizacyjnych (uwzględnianie specyfiki wieku, poziomu niedojrzałości i doświadczeń dzieci i młodzieży)
DBAŁOŚĆ O WYSOKĄ RANGĘ KOMPETENCJI PEDAGOGICZNYCH I ORGANIZACYJNYCH KADRY
PROFILOWANIE PLACÓWEK RESOCJALIZACYJNYCH (np. na sportowe, turystyczne, artystyczne, religijne, teatralne, harcerskie)
RÓŻNICOWANIE I WZBOGACANIE FORM DZIAŁALNOŚCI GRUP WYCHOWAWCZYCH (grupy homo i heterogeniczne, teatralne, religijne, harcerskie „Nieprzetartego Szlaku”, naukowe, autonomiczno-adaptacyjne, usamodzielnienia, readaptacji społecznej („Księżniczka”, „Mistrz”)
PROWADZENIE POGLĘBIONEJ DIAGNOZY PSYCHOLOGICZNEJ
PROGNOZOWANIE DZIAŁALNOŚCI WYCHOWAWCZEJ (opracowywanie dla każdego z wychowanków Indywidualnych Programów Edukacyjno -Terapeutycznych- IPE)
WYSOKI POZIOM ZAJĘĆ Z ZAKRESU PSYCHO I SOCJOTERAPII
WDRAŻANIE WYŁĄCZNIE WSTĘPNEJ ADAPTACJI DO WARUNKÓW ORGANIZACYJNO - WYCHOWAWCZYCH PLACÓWKI (ograniczanie prironizacji, tj. przystosowania się podopiecznych do warunków panujących w placówce, połączonego z lękami przed usamodzielnieniem i opuszczeniem placówki)
OGRANICZANIE IZOLACJI SPOŁECZNEJ WYCHOWANKÓW PLACÓWEK (zacieśnianie więzi z lokalnym środowiskiem)
WSPÓŁPRACA Z RODZINAMI WYCHOWANKÓW (bieżący kontakt kadry z rodzinami wychowanków, bliski kontakt wychowanków z rodzinami, wspomaganie rodzin w funkcjach wychowawczych i edukacyjnych)
UPOWSZECHNIANIE METODYKI ODDZIAŁYWANIA POŚREDNIEGO (kontraktowanie wychowawcze, powierzanie zadań i ról społecznych, oddziaływanie przez kadry wpływem osobistym, uwzględnianie i wdrażanie zasad i form facylitacji zespołowej, w tym samorządnej działalności wychowanków, efektu synergii oraz rozpoznawania i reagowanie na pozycję zajmowanej przez wychowanków w strukturze społecznej grupy)
WDRAŻANIE RODZINKOWYCH KONCEPCJI PRACY WYCHOWAWCZEJ (samogospodarowanie, samodzielne przygotowywanie posiłków, upodobnianie pomieszczeń placówki do domu rodzinnego, nauka spełniania roli matki i ojca)
WYKORZYSTYWANIE ROLI PRACY W PROCESIE ODDZIAŁYWAŃ RESOCJALIZACYJNYCH (wychowywanie poprzez pracę zarobkową)
BADANIE JAKOŚCI DZIAŁANIA (systematyczne monitorowanie i ewaluacja procesu usamodzielnienia wychowanków)

Źródło: Opracowanie własne

Opracowania własne:

- Prezentację oddolnych inicjatyw kadry pedagogicznej MOW zamieściłem w publikacjach:
- ❖ *Reformowanie placówki resocjalizacyjnej*, „Problemy Opiekunczo-Wychowawcze” nr 10 (425) grudzień 2003.
 - ❖ *Resocjalizacja...*, 2005, rozdział III.1. *Inicjatywy kadry pedagogicznej placówek resocjalizacyjnych*

- ❖ *Rzecz o przeobrażaniu korektywnych instytucji wychowawczo- resocjalizacyjnych (organizacyjno- pedagogiczne reminiscencje)*[W:]Kvalita a spolupraca v specialnej pedagogike v sucasnom konkurencnom prostredi (Zbornik prispevkow z medzinarodnej redeckej specialpedagogickej konferencie). Sapientia, s. r. o., Bratislava, 2007.
- ❖ *Kadra resocjalizacyjno-wychowawcza...*, Rozdział II.7. *Spoleczna koncepcja przemian instytucjonalnego systemu wychowania resocjalizacyjnego*. Wydawnictwo Naukowe Instytutu Technologii Eksploatacji – PIB. Radom 2013.

KONCEPCJA WYCHOWANIA „RODZINKOWEGO” W WARUNKACH PLACÓWKI RESOCJALIZACYJNEJ

W odrębnej minirozprawie przedstawiłem walory pedagogiczne, formy i sposoby oddziaływania wychowawczego na jednostki społecznie nieprzystosowane w ramach mikrostruktury wychowania rodzinkowego, na przykładzie doświadczeń Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Radzionkowie, w którym pełniłem funkcję dyrektora i z kolei pedagoga ośrodka.

Dokonałem syntetycznego opisu pozytywnych wieloletnich doświadczeń pedagogicznych kadry tej placówki, w której poszczególne grupy wychowawcze internatu, jako grupy usamodzielnienia podjęły pracę metodą wychowania „rodzinkowego”. Poniżej sygnalizuję opisane w minirozprawie walory i formy modelu pracy tych grup:

- kontraktowe przejmowanie przez wychowawców stałej opieki nad każdą wychowanką
- doskonalenie współpracy z rodzinami wychowanek
- stwarzanie wychowankom poczucia bezpieczeństwa psychicznego, społecznego i socjalnego (*formuła autoewaluacyjnych zebrań grupowych*)
- kształtowanie osobistej tożsamości wychowanek
- obniżanie poziomu negatywizmu szkolnego wychowanek
- wzmożona, systematyczna praca terapeutyczno-wychowawcza z psychologiem i pedagogiem Ośrodka
- rozwijanie u wychowanek poczucia roli gospodarza grupy
- nauka samogospodarowania planowania, odpowiedzialności i współodpowiedzialności, racjonalnego gospodarowania wspólnymi środkami (*grupowe samodzielne aneksy kuchenne*)
- wdrażane formy samorządności grupowej
- wzbogacanie kontaktów społecznych
- przysposabianie do macierzyństwa
- doskonalenie opieki następczej
- wychowanie regionalne

	Opracowania własne:	
--	---------------------	--

- ❖ *Resocjalizacja...*, 2005, Rozdział trzeci. *Z doświadczeń w wychowaniu instytucjonalnym młodzieży moralnie zagrożonej.2.2. Geneza przemian pedagogicznych. Walory funkcjonowania mikrostruktur wychowawczych.*
- ❖ *Reformowanie placówki resocjalizacyjnej*. „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze”, grudzień 2003.

SPECYFIKA I WALORY PRACY GRUPY ADAPTACYJNO-USAMODZIELNIAJĄCEJ

Nośnym, praktycznym dylematem pedagogicznym młodzieżowych ośrodków wychowawczych jest przeciwdziałanie zjawisku prizonizacji, ale jednocześnie wymóg zapewnienia właściwej organizacji procesu wstępnego przystosowania do pobytu w tych placówkach nowo przybyłych wychowanek. Uczynione obserwacje, analiza literatury, liczne sygnały w publicystyce nawiązujące do praktycznych doświadczeń kadry placówek resocjalizacyjnych wskazują, iż na nowo przyjmowanych wychowanek placówek opieki całkowitej wywierane są, nierzadko nasilające się, różnorodne formy presji ze strony młodzieży

dłużej przebywającej w tych placówkach. Przejawiana jest przemoc fizyczna i psychiczna, wykorzystywanie i wysługiwanie się słabszymi, zmuszanie ich do wykonywania różnorodnych „usługowych” czynności. Początkowa adaptacja wychowanków do warunków i funkcji organizacyjno-regulaminowych placówek pożądana jest i z innego względu. Aby ponownie wejść w nurt życia społecznego wychowankowie, z uwagi na posiadany „stan ducha”, zaburzone zachowanie, aspołeczny, konsumpcyjny stosunek do otoczenia, muszą najpierw zaakceptować nowych opiekunów, nowe miejsce swojego pobytu i edukacji. Dopiero uznanie wpływu wychowawcy i nauczyciela ośrodka, nierzadko pierwszego autorytetu w życiu wychowanka, pozytywna wzajemna relacja i współdziałanie z wychowawcami, ukształtowana interakcja sprzyjająca internalizacji przekazywanych wychowankom poglądów, norm, wartości, stanowią podstawę włączania się przez nich w krąg poświadanych spraw ośrodkowych i pozaośrodkowych, publicznych, ich powrotu do społeczeństwa.

	Opracowania własne:	
--	----------------------------	--

- ❖ **Resocjalizacja...**, 2005, Rozdział trzeci. *Z doświadczeń w wychowaniu instytucjonalnym młodzieży moralnie zagrożonej. 3. Autonomiczno-adaptacyjna grupa internatowa.*

Celowość i walory oraz zaprojektowaną koncepcję metodyczną organizacji takiej grupy wcześniej opisałem w publikacjach:

- ❖ *Grupa adaptacyjna w młodzieżowym ośrodku wychowawczym.* „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze” nr 9/1995.
- ❖ *W poszukiwaniu alternatywnych form i metod pracy resocjalizacyjnej,* „Bytomskie Zeszyty Pedagogiczne” nr 1/ 1999.

„KSIĘŻNICZKA”- EKSPERYMENT PEDAGOGICZNY
--

Ukazanie założeń metodycznych, wyeksponowanie celów, zasad i sposobów wdrażania eksperymentu pedagogicznego pn. „Księżniczka”, jako modelu pracy z „trudnymi dziewczynami” (syntetyczne ujęcie treści tej koncepcji zawiera ryc. 15) zrodziły oczekiwania i możliwości **dawania szansy mniej zdemoralizowanym wychowankom placówek resocjalizacyjnych** oraz wymogi zapewniania w MOW prymatu bezpośrednich metod oddziaływania wychowawczego. W koncepcji tej dotychczasowe autorytarne podporządkowanie wychowanek zastąpiły empatia i partnerstwo kadry oraz regulamin będący obopólnie obowiązującym kontraktem.

Ryc.15.

☐ KONCEPCJA PROGRAMOWO-ORGANIZACYJNA „KSIĘŻNICZKI”
--

☐ <i>Dlaczego księżniczka?</i>
☐ <i>Organizacja pobytu w grupie</i>
☐ <i>Formuła kontraktu wychowawczego „Księżniczki”</i>
☐ <i>„Księżniczka” w nagrodę</i>
☐ <i>Indywidualny program rozwoju</i>
☐ <i>Rytuály</i>
☐ <i>Praca zarobkowa</i>
☐ <i>Nauka szkolna</i>
☐ <i>Opieka patronacka</i>
☐ <i>Oddziaływanie terapeutyczne</i>
☐ <i>Praca z rodziną naturalną</i>
☐ <i>Rodziny zaprzyjaźnione</i>
☐ <i>Praca opiekuńczo-społeczna</i>
☐ <i>„Nic za darmo”</i>
☐ <i>Efekty wychowawcze eksperymentu</i> |
|---|

- Walory pozycji społecznej księżniczki*
- Edukacja środowiskowa*
- Samogospodarowanie*
- Praca z rodzicami*
- Facylitacyjna funkcja wychowawców*

	Opracowania własne:	
--	---------------------	--

Resocjalizacja..., 2005. Rozdział trzeci. *Z doświadczeń w wychowaniu instytucjonalnym młodzieży moralnie zagrożonej. Podrozdział 4. Księżniczka” - nowatorska koncepcja grupy wychowawczej w placówce resocjalizacyjnej. 4.1. Antycypowany stan rzeczy w młodzieżowej placówce resocjalizacyjnej; 4.2. Prognoza ewaluacyjna - propozycje zmian.*

Obszerną prezentację tej koncepcji zawiera ponadto załącznik 1 w/w opracowania *Koncepcja programowo-organizacyjna projektu „Księżniczka”*, stanowiący wystąpienie twórców tej koncepcji, A. Mańki i T. Polkowskiego.

FORMY WYCHOWANIA RESOCJALIZACYJNEGO POPRZEZ EKSPRESJĘ TEATRALNĄ

W wychowaniu resocjalizacyjnym niezbędne jest budowanie w świadomości wychowanków prawidłowego, pożądanego obrazu własnej osoby, własnej sytuacji życiowej i przyszłego domu rodzinnego. Ważną rolę w procesie wychowawczym odgrywają godziwe zajęcia wolnego czasu wychowanków, wyzwalanie ich aktywności własnej wynikającej z ich inicjatywy, z „oddolnego”, podmiotowego zaangażowania się w działalności placówki

Celom tym służyć może stosowanie metodyki wychowania poprzez ekspresję artystyczną, przez sztukę i dla sztuki teatralnej, uwzględniającej i nawiązującej do autentycznych, najczęściej traumatycznych wydarzeń z życia wychowanków występujących na scenie. W minirozprawie **opisałem cykl przygotowań oryginalnych występów teatralnych z udziałem wychowanek placówki resocjalizacyjnej opartych na technice Teatru Świadectwa**, rozwiniętej przez Teyę Sepinuck w Stanach Zjednoczonych.

Poczesne miejsce w pracy profilaktyczno-wychowawczej oraz w terapii pedagogicznej w ramach procesu wychowania resocjalizującego zajmować może i powinna także „drama”, jako kształtujący i wychowawczy sposób aktywizowania wychowanków, wszechstronnie rozwijający ich osobowość. Poczynione obserwacje wskazują, że zdobywa ona w resocjalizacji coraz więcej zwolenników, bowiem jest metodą kreatywną, dostępną dla wychowanków bez względu na ich predyspozycje intelektualne, literackie czy inne.

	Opracowania własne:	
--	---------------------	--

- ❖ *Grawitacja lotu - prawdziwe historie dziewcząt które uciekały.* „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze” nr 9 (434) listopad 2004.
- ❖ *Resocjalizacja...*, 2005. Rozdz. III.6 Ekspresja teatralna jako sposób resocjalizacji młodzieży. **6.1. Wychowanie przez dramę. 6.2. Teatr świadectwa.**
- ❖ *Resocjalizacja...*, 2005. Załącznik 2: *Program wychowania przez dramę.* Wystąpienie autorstwa T. i D. Stułów z MOW w Radzionkowie.

KONCEPCJA WYCHOWANIA RESOCJALIZACYJNEGO W KONTAKCIE Z PRZYRODĄ (reminiscencje pedagogiczne)

Nawyki i przyzwyczajenia zawodowe kadry, ukształtowane w obrębie placówki izolowanej od środowiska społecznego niezbędne dla zapewniania względnej stabilności procesu wychowawczo-resocjalizacyjnego stanowią groźbę dla jego efektywności wówczas, gdy zamieniają się w skostnienie i rutynę pedagogiczną, gdy marginalizują, czy wręcz pomijają, rozwiązywanie kluczowego paradygmatu pedagogiki jaki stanowi przygotowanie zagrożonej

moralnie młodzieży do samodzielnego i pożytecznego znajdowania własnego miejsca w życiu w kontakcie z szeroko rozumianym środowiskiem społecznym i przyrodniczym.

Uzyskane doświadczenie (badanie w działaniu) wskazało, że proces resocjalizacji młodocianych może i powinien być dla nich atrakcyjny dzięki aktywnym formom i metodom wychowania, w tym m.in. w postaci wakacyjnego obozu sportowo-turystycznego.

Wyartykułowanie licznych walorów wychowania resocjalizacyjnego w kontakcie ze środowiskiem przyrodniczym i zmiennym środowiskiem społecznym umożliwiły moje osobiste doświadczenia związane z organizacją i prowadzeniem w okresie wakacyjnym, w latach 1994 i 1995 i 1996 rejsów żeglarskich.

Zaobserwowane w postawach wychowanek MOW i opisane w minirozprawie walory i efekty wychowawcze tego przedsięwzięcia, stanowiły:

- REGENERACJA PSYCHFIZYCZNA I PODNOSZENIE ODPORNOŚCI FIZYCZNEJ
- ROZBUDZENIE TROSKI O WŁASNE ZDROWIE I HIGIENĘ OSOBISTĄ
- OPANOWANIE SPOSOBÓW SENSOWNEGO, WARTOŚCIOWEGO SPĘDZANIA WOLNEGO CZASU
- KSZTAŁTOWANIE WRAŻLIWOŚCI ESTETYCZNEJ
- POSZERZENIE WIEDZY I WZROST AKTYWNOŚCI POZNAWCZEJ
- WYCHOWANIE EKOLOGICZNE
- PODEJMOWANIE APROBOWANYCH SPOŁECZNIE RÓL (FUNKCJI)
- OGRANICZENIE NIEKORZYSTNYCH ZACHOWAŃ I SKŁONNOŚCI WE WZAJEMNYCH RELACJACH
- USPOŁECZNIE NIE POSTAW (ZACHOWAŃ)
- WZROST AKTYWNOŚCI I SAMODZIELNOŚCI DZIAŁANIA
- UKSZTAŁTOWANIE POŻĄDANYCH WŁAŚCIWOŚCI CHARAKTERU
- POŻYTECZNE I TWÓRCZE WŁĄCZANIE SIĘ W OGÓLNE ŻYCIE SPOŁECZNE
- ZWIĘKSZENIE POZIOMU IDENTYFIKACJI Z OSOBĄ WYCHOWAWCY

	Opracowania własne:	
--	---------------------	--

- ❖ Por. *Resocjalizacja...*, 2005 - rozdział III.5. - *Wychowanie resocjalizacyjne w kontakcie z przyrodą*. Temat ten poruszyłem wcześniej w kolejnych publikacjach przekazanych do czasopism pedagogicznych:
- ❖ *Resocjalizacyjno-wychowawcze walory rejsu żeglarskiego*. „Dyrektor Szkoły” nr 7-8/1996.
- ❖ *Resocjalizacyjne i wychowawcze walory rejsu żeglarskiego*. „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze” nr 6/1997.

DIAGNOZA UCIECZEK I NIEPOWROTÓW Z PLACÓWKI RESOCJALIZACYJNEJ

Bezprawne opuszczanie ośrodków wychowawczych przez wychowanek, to znaczący i dość powszechny objaw ich niedostosowania społecznego. Zjawisko to wiąże się ze specyfiką usytuowania pracy wychowawczej z jednostkami niedostosowanymi społecznie, podlegającymi różnorodnym formom instytucjonalnej izolacji, a także z „grzechem na wejściu” związanym z pobytem w wychowanek w placówkach resocjalizacyjno-wychowawczych nie na zasadzie dobrowolności, lecz w rezultacie przymusu sądowego.

Przyczyny ucieczek, rozbieżności dotyczące ich motywacji oraz źródeł (podłoża) są zróżnicowane i wynikają z wielu aspektów. Mimo pewnego ograniczenia ich liczby w ciągu ostatnich lat, stanowią one ustawiczny i poważny problem nurtujący kadrę kierowniczą i pedagogiczną, związany z obniżaniem efektywności wychowania resocjalizacyjnego

W minirozprawie przedstawiłem problematykę ucieczek w literaturze, a ponadto, na podstawie poczynionych obserwacji i przeprowadzonych badań ankietowych (zastosowania skonstruowanej przeze mnie ankiety, pn. *Czy warto uciekać z Ośrodka?*), dokonałem próby uogólnień dotyczących źródeł i motywów, rodzajów i okoliczności nieusprawiedliwionego opuszczania przez wychowanek placówek oraz niepowrotów do nich po przepustce.

Syntetyczną prezentację zewnętrznych i wewnętrznych przyczyn ucieczek zawiera ryc.16. Ryc.16.

ZEWNETRZNE ŹRÓDŁA UCIECZEK WYCHOWANKÓW :
--

• niekorzystne oddziaływanie i specyfika społecznego, lokalnego środowiska w którym funkcjonuje placówka • ujemny wpływ instytucji i organizacji pozaośrodkowych (oświatowych, samorządowych i in.) • wady postępowania wymiaru sprawiedliwości, sądownictwa, policji • dysfunkcjonalność systemu zarządzania oświatowego.

WEWNĘTRZNE ŹRÓDŁA UCIECZEK WYCHOWANKÓW
--

• wady systemu wychowawczego i organizacji pracy placówki • błędy, ujemne właściwości osobowości i postawy kadry pedagogicznej • negatywne oddziaływania członków grupy wychowawczej, rówieśniczej • społeczne niedostosowanie, zaburzenia osobowości, postawy, zachowań wychowanków

Opracowania własne:

- ❖ *Resocjalizacja...*, 2005. Rozdział I. 2. 3. *Współczesne źródła ucieczek wychowanków jako aspekt diagnozy funkcjonowania placówek wychowawczych*. Por. załącznik 8- *Czy warto uciekać z ośrodka?* (ankieta dla wychowanek).
- ❖ *Źródła i motywy ucieczek z placówek resocjalizacyjnych*. „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze” nr 2/ 1999, s. 28 - 31.

KRYTERIA I WYZNACZNIKI SKUTECZNOŚCI WYCHOWAWCZEJ W PROCESIE USAMODZIELNIANIA WYCHOWANKÓW PLACÓWKI RESOCJALIZACYJNEJ

Wysiłek kadry pedagogicznej służący usamodzielnieniu wychowanków młodzieżowego ośrodka wychowawczego nie może skupiać się na ich adaptacji do warunków placówki oraz na zabieganiu o niezbędne świadczenia materialne, finansowe i prawne. W szczególności koncentrować się powinien na przedsięwzięciach wychowawczych służących umiejętności wychowanków posługiwania się „wędką”, czyli dysponowania walorami i gotowością do samodzielnego, wartościowego, prospołecznego funkcjonowania w nowym środowisku po opuszczeniu zakładu. Indiańskie przysłowie mówi: *„Daj mi rybę, a będę miał co jeść przez cały dzień. Naucz mnie łowić ryby, a będę miał co jeść przez całe życie”*.

W opracowanej minirozprawie założyłem, iż rozpatrywaniu tego, co placówka resocjalizacyjna i środowisko społeczno-instytucjonalne powinny zapewnić wychowankowi, towarzyszyć powinny odpowiedzi na pytania:

- Kim wychowanek ma się stawać w rezultacie pracy wychowawczo- resocjalizacyjnej placówki?
- Czy podjęte działania pedagogiczne i terapeutyczne (psychokorekcyjne) powodują ujawnienie i rozwinięcie pozytywnych cech wychowanka, wykształcenie umiejętności dokonywania przez niego samodzielnych wyborów, i ponoszenia odpowiedzialności za siebie, za swoje działanie?
- Na ile, w konsekwencji podejmowanych wielorakich zabiegów wychowawczo – resocjalizujących, wychowanek jest właściwie przygotowany pod względem psychicznym i osobowościowym do opuszczenia placówki?
- Czy zdobył niezbędne kompetencje społeczne, tj. sprawności interpersonalne, zapewniające skuteczność w działaniach z ludźmi i na rzecz ludzi?
- Czy potrafi samodzielnie oprzeć się negatywnym wzorom, które dotąd uznawał, reprezentowanym przez spatologizowany dom oraz wykołejone środowisko rówieśnicze?
- Czy jest zdolny przeciwstawić się wpływom dotychczasowego dewiacyjnego środowiska społecznego, do którego będzie musiał powrócić?

Przedstawiona minirozprawa zawiera próbę autorskiego wyartykułowania walorów oraz kryteriów skuteczności wychowawczo-resocjalizacyjnej w procesie usamodzielnienia wychowanków (zob. ryc. 17 i 18). W opracowaniu tym wymienione walory i kryteria skuteczności resocjalizacyjno-wychowawczej wzbogacone zostały o wyznaczniki oraz przykłady wskaźników postaw, stanowiących przejawy i oznaki zachowań wychowanków, możliwe do sprawdzenia, zaobserwowania, zbadania.

Zaprojektowany przeze mnie **model wychowawczych, społecznych i terapeutycznych walorów i wyznaczników zmian zachodzących w osobowości i postawach wychowanków młodzieżowej placówki resocjalizacyjnej**, ukazany został jako syndrom zmiennych badawczych efektywności resocjalizacyjnej.

Ryc.17.

KLUCZOWE WALORY USAMODZIELNIENIA WYCHOWANKÓW MOW

❖ OBRAZ SIEBIE -	pożądana prospołeczna wizja społeczeństwa i swego udziału w nim
❖ POSTAWA -	wzbogacenie właściwości charakteru i poprawa zachowania
❖ NAUKA -	efektywne wykorzystanie możliwości edukacyjnych
❖ PRACA -	przygotowanie do pracy zawodowej
❖ RODZINA -	ukształtowanie pożądanego modelu przyszłej rodziny
❖ ŚRODOWISKO -	zdolność do przeciwstawienia się negatywnym wpływom otoczenia społecznego

Ryc.18.

KRYTERIA SKUTECZNOŚCI WYCHOWAWCZO-RESOCJALIZACYJNEJ (wybór)

☐	POPRAWA WIZERUNKU WŁASNEJ OSOBY
☐	WZROST DOJRZAŁOŚCI EMOCJONALNEJ
☐	WZROST POZIOMU ROZWOJU SPOŁECZNO- MORALNEGO
☐	ZDOBYCIE NAWYKÓW SAMOOSŁUGOWYCH
☐	ZDOLNOŚĆ DO WSPÓŁPRACY Z RÓWIEŚNIKAMI I DOROSŁYMI
☐	WZROST I POPRAWA POZIOMU AKTYWNOŚCI
☐	WYKAZYWANIE CIĄGŁOŚCI I EFEKTYWNOŚĆ EDUKACJI SZKOLNEJ
☐	MOBILNOŚĆ ZAWODOWA (CHEĆ, GOTOWOŚĆ DO PRACY ZAWODOWEJ)
☐	DYSPONOWANIE WIEDZĄ I NAWYKAMI ZWIĄZANYMI Z FUNCJAMI RODZINY
☐	PROSPOŁECZNA ADAPTACJA W ŚRODOWISKU ZAMIESZKANIA

Opracowania własne:

- ❖ *W poszukiwaniu alternatywnych form i metod pracy resocjalizacyjnej*, „Bytomskie Zeszyty Pedagogiczne” nr 1/ 1999.
- ❖ Por. *Resocjalizacja...*, 2005. Rozdział III. 7. *Wyznaczniki procesu usamodzielniania wychowanków- ewaluacja usamodzielniania wychowanków w cyklu zorganizowanego działania.*
- ❖ *Usamodzielnianie wychowanków placówek resocjalizacyjnych.* „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze” nr 6 (441) - czerwiec 2005.

DOŚWIADCZENIA PEDAGOGICZNE ŚWIETLICY PRZY OŚRODKU POMOCY SPOŁECZNEJ

Współczesna pedagogika resocjalizacyjna podobnie jak i pedagogika społeczna podkreślają szczególnie walor wpływu środowiska naturalnego w procesie wychowawczym, w tym z uczniami odbiegającymi swymi zachowaniami od społecznej normy. Dom rodzinny stawać się powinien znaczącym środowiskiem wychowawczym, a także podstawową teoretyczno-

metodologiczną kategorią wychowawczą ustępującą dominującej orientacji na instytucję korektywną.

Tezę tę potwierdzają przedstawione w minirozprawie **dorobek, formy i metody pracy kadry pedagogicznej świetlicy środowiskowej w Libiążu, kierowanej przez A. Linczowskiego, byłego wychowanka zakładu poprawczego** wskazujące, że bliski kontakt wychowanków z ich dewiacyjnym środowiskiem rodzinnym oraz macierzystymi placówkami edukacyjnymi to także szansa skutecznej resocjalizacji. Zlokalizowanie „na miejscu”, w lokalnym środowisku świetlicy terapeutycznej ułatwia podejmowanie pracy zarówno z dziećmi zagrożonymi moralnie i społecznie niedostosowanymi jak i z ich rodzinami, służącej kształtowaniu lub poprawie ich kultury pedagogicznej.

Wzrostowi skuteczności działań świetlicy środowiskowej, jako „ośrodka wychowawczego” w środowisku lokalnym sprzyjają zrozumienie oraz uznanie gminnych władz samorządowych, respektowanie w gminie i szkołach reguł służących budowaniu systemu skoordynowanych działań o charakterze opiekuńczo- wychowawczym i profilaktyczno-resocjalizacyjnym.

Libiąskie doświadczenie potwierdza, że do zdobycia poparcia lokalnej społeczności w znacznym stopniu przyczynić się mogą społecznikowska pasja i serce dla dziecka okazywane przez pedagogów oraz ich realne efekty wychowawcze.

	Opracowania własne:	
--	----------------------------	--

- ❖ Por. *Resocjalizacja...*, 2005. Rozdział III.8. „*Świetlica środowiskowa jako „ośrodek wychowawczy” (na przykładzie doświadczeń Ośrodka Pomocy Społecznej w Libiążu)*
- ❖ *Świetlica środowiskowa jako ośrodek wychowawczy*. „Nowe w Szkole” nr 10 (86) - październik 2005.
- ❖ *Opieka i wychowanie w środowisku lokalnym*. „Problemy Opiekuńczo- Wychowawcze” nr 10 (445) - grudzień 2005.

O NOWY MODEL ORGANIZACYJNY MŁODZIEŻOWYCH OŚRODKÓW WYCHOWAWCZYCH
--

Z recepcji i krytyki sytuacji w Polsce po roku 1989, dotyczącej rażących niedostatków profilaktyki społecznej, wyrosły moje **autorskie przemyślenia dotyczące modelu młodzieżowego ośrodka wychowawczego** jako wielofunkcyjnej publicznej placówki wychowawczo-resocjalizacyjnej.

Wypracowanie koncepcji nowego kształtu MOW poprzedziła przeprowadzona przeze mnie krytyczna diagnoza reformowania młodzieżowych ośrodków wychowawczych (*w teorii i praktyce*).

Obrazową prezentację nowej formuły ośrodka zawiera ryc.19.
Ryc.19.

<p>MODEL ORGANIZACYJN MŁODZIEŻOWEGO OŚRODKA WYCHOWAWCZEGO jako nowoczesnej, wielofunkcyjnej, środowiskowej placówki wychowawczo- resocjalizacyjnej (w warunkach reformy systemu profilaktyki, opieki i resocjalizacji w Polsce) PROPONOWANA NAZWA PLACÓWKI: „PRYZSTAŃ</p>
--

INTERNAT - GRUPY OPIEKI CAŁKOWITEJ

3-4 grupy o charakterze rodzinkowym, liczące ogółem do 40-45 wychowanków (funkcjonujące z uwzględnieniem wzorca programowo-organizacyjnego eksperymentu „Księżniczka-Mistrz”

„Księżniczka-Mistrz”

Finansowane ze środków samorządu wojewódzkiego i powiatowego

GRUPY OPIEKI OKRESOWEJ

z pobytem w internacie i nauką w szkołach placówki od poniedziałku do piątku

INTERNAT

PLAN LECZKI
100. I 200. rok

Wzrost	ciężar ciała	ciężar serca	ciężar płuc	ciężar wątroby	ciężar nerek	ciężar śledziny	ciężar trzustki	ciężar pęcherzyka żółciowego	ciężar pęcherzyka wodnego	ciężar żółci	ciężar krwi	ciężar mózgu	ciężar łąkotki	ciężar chrząstki	ciężar ścięgna	ciężar ścięgna	ciężar ścięgna	ciężar ścięgna	

Finansowane ze środków lokalnych władz gminnych

GRUPY-KLASY POBYTU DZIENNEGO

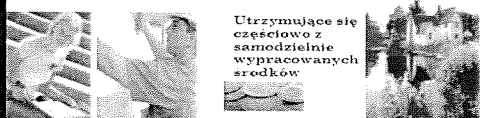

Finansowane ze środków P/MCPR-OPS

Przeznaczone dla lokalnej młodzieży zaniebanej z rodzin patologicznych (z nauką szkolną w szkołach ośrodkowych i obiadem w internacie lub w szkole

GRUPY SAMODZIELNE

W lokalu mieszkalnym poza (obok) placówki, przeznaczone dla starszej młodzieży uczącej się i pracującej, funkcjonujące z uwzględnieniem wzorca programowo-organizacyjnego eksperymentu „Księżniczka-Mistrz”

Utrzymujące się częściowo z samodzielnie wypracowanych środków

ZESPÓŁ SZKÓŁ OŚRODKA

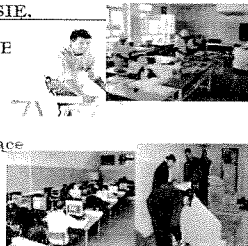
Posiadający wielorakie typy szkół, realizujące założenia ortodydaktyki: Gimnazjum, Zasadnicza Szkoła Zawodowa lub Kurs Kształcenia Zawodowego (z możliwością praktycznej nauki zawodu) i Liceum. Uzupełniające, zapewniające drożność nauczania i możliwość uzyskiwania przez młodzież średnich kwalifikacji ogólnych.

PRZEZNACZONY DLA MŁODZIEŻY PRZEZYWAJĄCEJ W PLACÓWCE NA STAŁE, OKRESOWO I DLA MŁODZIEŻY ZE ŚRODOWISKA LOKALNEGO

WARSZTATY SZKOLNE

SAMOFINANSUJĄCE SIĘ, SKIEROWANE NA REALIZACJĘ POTRZEZ PLACÓWKI I JEJ ŚRODOWISKA, kształtujące zawodowe umiejętności praktyczne wychowanków, wdrażające założenia systemu resocjalizacyjnego wychowania przez pracę

<p>INDYWIDUALNE KONTRAKTY WYCHOWAWCZE</p> <p>Na wniosek Sądu rodzinnego, w porozumieniu z pedagogami szkolnymi i rodzicami zawieranie przez członków kadry pedagogicznej placówki umów wychowawczych z moralnie zagrożoną młodzieżą środowiska, jako formy profesjonalnego oddziaływania wychowawczego na młodzież</p> 	<p>GRUPY LECZNICZE</p> <p>DLA MŁODZIEŻY Z GŁĘBOKIMI ZABURZENIAMI OSOBOWOŚCI I OBJAWAMI PSYCHOTYCZNYMI</p> <p>Zorganizowane w odrębnym obiekcie ze specyficznym zapleczem kadrowym (psycholog, psychiatra, psychoterapeuta, specjalistyczna służba zdrowia)</p> 	<p>ALTERNATYWNE FORMY WAKACYJNYCH ZAJĘĆ RESOCJALIZACYJNO-WYCHOWAWCZYCH</p> <p>Realizacja z młodzieżą w okresie wakacji samoobsługowych form wychowawczych, sprzyjających praktycznej alfabetyzacji funkcjonalnej i wiązaniu wychowanków w ogólny system społeczny.</p>
<p>ŚWIETLICA PSYCHO-SOCJO-TERAPEUTYCZNA</p> <p>Realizowanie form pracy profilaktyczno-wychowawczej z rodzicami, praca psychologiczna i socjoterapeutyczna z dziećmi i młodzieżą, prowadzenie terapii systemowej rodzin</p> 	<p>DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA</p> <p>Udział wychowanków w wypracowaniu funduszu środków specjalnych placówki (w jej działalności gospodarczej), sprzyjający zaspokajaniu ich kulturalnych potrzeb i wzbogacający ich materialne warunki pobytu w placówce</p> 	<p>TELEFONICZNE WAKACYJNE POGOTOWIE ANTYNARKOTYCZNE</p> <p>Prowadzone w okresie wakacji przez psychologów i pedagogów placówki w sprawach narkomanii. Patronat: Pełnomocnik Wojewody ds. Rozwiązywania Problemów Narkomanii.</p>
<p>KRĄG RODZIN ZASTĘPCZYCH</p> <p>Sprawowanie przez pedagogów rodzinnych placówki opieki i nadzoru (społecznej kurateli sądowej) nad rodzinami zastępczymi i kontraktowymi w lokalnym środowisku</p> 	<p>Źródło: Opracowanie własne</p>	
<p>Opracowania własne:</p>		

Rozważania dotyczące modelu organizacyjnego, założeń i zalet zaprojektowanej formuły organizacyjnej młodzieżowego ośrodka wychowawczego zamieściłem w publikacjach:

- ❖ *Jaki ma być model organizacyjny młodzieżowej placówki resocjalizacyjnej?* „Nowa Szkoła” nr 8/1998
- ❖ *Resocjalizacja..., 2005. Rozdział II. Młodzieżowe ośrodki wychowawcze w procesie przeobrażeń (aspekty diagnozy i prognozy ich funkcjonowania). 5.3. Jaki może być model placówki resocjalizacyjnej?*
- ❖ *Kadra resocjalizacyjno-wychowawcza w procesie edukacyjnej zmiany..., 2013. Rozdział II. Młodzieżowe ośrodki wychowawcze jako ogniwo systemu profilaktyki społecznej i resocjalizacji w Polsce w dobie transformacji ustrojowej. 7. Społeczna koncepcja przemian instytucjonalnego systemu wychowania resocjalizacyjnego.* Wydawnictwo Naukowe Instytutu Technologii Eksploatacji – PIB. Radom 2013.

4.2.3. PARADYGMAT ROZWOJU ZAWODOWEGO KADRY PEDAGOGICZNEJ W DRODZE UCZENIA SIĘ PRZEZ DOŚWIADCZANIE

Założyłem, iż przemianom ustrojowym i cywilizacyjnym, reformie polskiej edukacji i naszemu wejściu do struktur, w tym edukacyjnych Unii Europejskiej towarzyszyć powinien wkład w rozwój pedagogiki poprzez poszukiwanie nowych rozwiązań, w tym dotyczących doskonalenia organizacji pracy zespołów pedagogicznych.

W praktyce pedagogicznej wysoko uprzemysłowionych krajów Europy właściwości nowoczesnej koncepcji rozwoju organizacyjnego szkoły rozpatrywane są jako odchodzenie od modelu „samotnych bojowników” i przejście do modelu „szkoły kooperującej”, porzucanie modelu biurokracji administracyjnej i zwrot do modelu profesjonalnej organizacji, odejście od modelu reform „narzuconych” i przejście do modelu permanentnej „samoodnowy”. Uczenie się w organizacji rozumiane jest jako podejmowanie prac badawczych nad jakością szkoły, elastycznością organizacyjną, pracą zespołową, jako konsensus nauczycieli i kierownictwa szkoły w sprawie wspólnych celów i metod.

W piśmiennictwie postrzegane są sfery dysfunkcjonalności organizacyjnej, które stanowią: fragmentaryzacja myślenia (nieumiejętność całościowego ujmowania zjawisk); rywalizacja (nacisk na współzawodniczenie); reaktywność (nieustanne dopasowywanie się), oraz wielorakie modele kierowania organizacją, w tym koncepcja organizacji uczącej się w zarządzaniu i kierowaniu zasobami ludzkimi P. M Senge'a.

Aspektem nowoczesnej wizji placówki edukacyjnej jest uczenie się w organizacji i przygotowanie nauczycieli do edukacji zmiany. Permanentne doskonalenie zawodowe nauczycieli powinno obecnie stanowić system rozwoju i wsparcia dla całej szkoły. Sednem współczesnej profesjonalizacji musi być sprzężenie rozwoju zawodowego nauczycieli z doskonaleniem działalności szkoły, synteza doskonalenia zawodowego kadry pedagogicznej z rozwojem instytucjonalnym placówek edukacyjnych.

Przyjąłem założenie, iż wdrażaniu w placówkach edukacyjnych przesłań edukacji zmiany służyć może uwzględnienie paradygmatu reguł autorstwa T. Tillera *uczenia się przez doświadczenie w pracy nauczycieli*. Zawiera je ryc. 21.

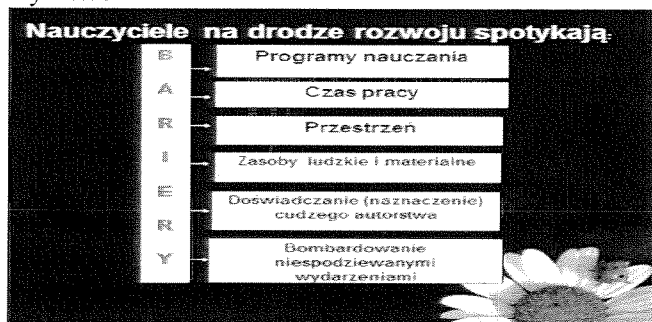
Ryc. 21.

Kluczowe wskazania na drogę rozwoju zawodowego	
<ul style="list-style-type: none"> • Dogłębne zrozumienie wartości leżących u podstaw działania (Czytelne formułowanie wizji i misji placówki, świadomość celów działania i dostrzeżenie ich związku z wykonywanymi zadaniami) 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój własny (Zapewnianie warunków dla samorozwoju i automatyzacji kadry)
<ul style="list-style-type: none"> • Nic o nas bez nas (Uczestnictwo w etapach cyklu zorganizowanego działania, w planowaniu, realizacji i ocenie, opiniowaniu jakości wyników pracy) 	<ul style="list-style-type: none"> • Potrzeba wyzwań (Postawienie się w oblicz trudnej sytuacji, zmierzenia się z nowym zdarzeniem)
<ul style="list-style-type: none"> • Twórczy zapał (Stwarzanie i wykorzystywanie okazji do kreatywnego myślenia i dyskusji w ramach współdziałania i współpracy zespołowej) 	<ul style="list-style-type: none"> • Konieczność wzajemności (Odwzajemnianie świadczeń, zapewnienie równowagi między dawaniem i braniem)
	<ul style="list-style-type: none"> • Najsłabsze ogniwo procesu edukacyjnego jako punkt startu (Rozpoznawanie szczególnie uciążliwych i znaczących problemów dydaktyczno-wychowawczych, opiekuńczych oraz organizacyjnych, a także zajęcie się w pierwszej kolejności ich rozwiązaniem)

Źródło: opracowanie własne

Równocześnie poddałem analizie badawczej zamieszczone w ryc. 22. *bariery na drodze uczenia się nauczycieli przez doświadczanie*:

Ryc. 22.

Reguły uczenia się przez doświadczanie zawierają nowe spojrzenie na zagadnienie wyznaczników wzrostu poziomu edukacyjnego szkół i innych placówek. Stanowią koncepcję przeobrażania placówek edukacyjnych, sprzyjającą zdobywaniu przez nauczycieli wiedzy i umiejętności z jednoczesnym doskonaleniem działania placówek edukacyjnych.

Filozofię uczenia się przez doświadczanie ilustruje założenie, iż w codziennych sytuacjach placówki edukacyjnej tkwi wielki potencjał mogący służyć doskonaleniu wiedzy i umiejętności kadry pedagogicznej, oraz, że jest możliwe jego odkrycie i wykorzystanie. Istotą procesu uczenia się przez doświadczanie jest nieustanne odwoływanie się przez kadre pedagogiczną - w trakcie własnego działania, podczas zdobywania nowych doświadczeń - do posiadanych umiejętności, do własnych i cudzych doświadczeń pedagogicznych, z korzyścią dla rozwoju swego zakładu pracy.

Pilotażowy sondaż diagnostyczny dotyczący przejawów uczenia się przez doświadczanie rozpocząłem w roku akademickim 2000/2001 z udziałem 398 studentów studiów stacjonarnych i zaocznych Uniwersytetu Śląskiego oraz 280 studentów Wydziału Zaocznego Wyższej Szkoły Pedagogicznej TWP w Warszawie - Instytutu Pedagogiki w Katowicach, czynnych nauczycieli przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjów. Dociekania te, z wykorzystaniem specjalnie opracowanego przeze mnie kwestionariusza ankiety skierowanej do nauczycieli i wychowawców zatrudnionych w szkołach i placówkach opiekuńczo-wychowawczych zlokalizowanych w szczególności na terenie województwa śląskiego, kontynuowane były przeze mnie w kolejnych latach.

Tematykę wyznaczników i barier uczenia się przez doświadczenie służących rozwojowi i doskonaleniu zawodowemu kadry pedagogicznej placówek szkolnych, podnoszeniu jakości jej działań, poruszyłem wielokrotnie w publikacjach skierowanych do środowisk oświatowych oraz podczas konferencji naukowych.

	Opracowania własne:	
--	----------------------------	--

- ❖ *Wyznaczniki efektywności wychowawczej w młodzieżowej placówce resocjalizacyjnej, jako syndrom zmiennych badawczych*, „Bytomskie Zeszyty Pedagogiczne” nr 1(2) / 2000.
- ❖ *Nauczyciel-wychowawca...*, 2002.
- ❖ *Nauczyciel jako wychowawca...*, 2004-Rozdział VII- Załącznik nr 8... zawiera ankietę badawczą uczenie się przez doświadczanie- „*Bariera i wskazania na drodze rozwoju nauczycieli*”.
- ❖ *Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu resocjalizacyjnego jako organizacja ucząca się (syndrom zmiennych badawczych sprawności organizacyjnej)*, „Chowanna” Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, T.1 (22) - *Z zagadnień niepełnosprawności*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2004.
- ❖ *„Aktualne bariery uczenia się przez doświadczanie w pracy nauczycieli* „Magazyn Szkolny” Kuratorium Oświaty w Katowicach nr 5/253 – styczeń 2003.
- ❖ *„Pozytywne przejawy uczenia się przez doświadczanie w pracy nauczycieli*. „Nowe w Szkole” nr 2 (70) luty 2004.

BADANIE NAUKOWE UWARUNKOWAŃ SKUTECZNOŚCI DZIAŁANIA KADRY PEDAGOGICZNEJ PLACÓWEK RESOCJALIZACYJNO-WYCHOWAWCZYCH W ASPEKCIE REGUL UCZENIA SIĘ PRZEZ DOŚWIADCZANIE

Niepowodzenia prób wprowadzania zmian w procesie resocjalizacji wskazują na celowość lepszego wykorzystanie uniwersalnych tez teorii organizacji i zarządzania, dyscypliny naukowej mało docenianej w teorii i praktyce resocjalizacyjnej. Współcześnie postrzega ona placówki edukacyjne jako uczące się organizacje, oferując wskazania służące kierowaniu zmianą edukacyjną. Podjętym dociekaniom teoretycznym i trudowi badawczemu towarzyszyło przeświadczenie, że koncepcja placówki wychowawczo-resocjalizacyjnej, rozumianej jako instytucja zmiany i forum uczenia się kadry pedagogicznej przez doświadczanie w pracy zawodowej może być naturalną metodą jej doskonalenia zawodowego, a także jedną z zasad reformowania zakładów resocjalizacyjnych.

Badania poprzedziła krytyczna analiza piśmiennictwa dotyczącego organizacyjnych i psychospołecznych warunków sprawnego działania kadry pedagogicznej, z próbą odniesienia do placówki resocjalizacyjnej. W minirozprawach podjąłem próbę wyjaśnienia pojęcia i miary sprawności organizacyjnej oraz dokonałem diagnozy uniwersalnych organizacyjnych i psychospołecznych predyktorów pożądanych zachowań kadry pedagogicznej.

Stanowiły je:

- współuczestnictwo w kierowaniu placówką,
- wymogi i przesłanki integracji zespołowej w systemie społecznym placówki,
- dyrektywy innowacyjności działań
- profesjonalizm kadry pedagogicznej, diagnoza jej potencjału osobistego, oraz praktyczno-moralnych i technicznych kompetencji zawodowych

Polska penitencjarystyka i pozostałe odmiany systemowych oddziaływań resocjalizacyjnych stawiają sobie pryncypialne pytanie, co zrobić i w jakim zakresie, np.: prawnym, organizacyjnym, kadrowym, by podnieść niezadowalające wskaźniki skuteczności resocjalizacyjnej? W kręgach naukowych od lat wskazywana jest potrzeba wielodyscyplinowego i wszechstronnego spojrzenia na problem funkcjonowania placówek edukacyjnych.

W piśmiennictwie postrzegana jest ranga pedagogiki resocjalizacyjnej w aspekcie wymogów integracji wiedzy. W publikacjach z zakresu pedagogiki resocjalizacyjnej podkreślane jest znaczenie potencjalnej resocjalizacji jako działania wieloaspektowego i wielowymiarowego. Zwracana jest uwaga na interdyscyplinarny charakter pedagogiki resocjalizacyjnej, stwarzający konieczność jej ścisłej więzi z innymi naukami społecznymi oraz wymogi polidyscyplinarnego, pluralistycznego traktowania zagadnienia resocjalizacji wynikające z wielości teorii, inspiracji badawczych i metodycznych.

Stąd podjęte przeze mnie opracowanie monograficzne *Sprawność organizacyjna placówek wychowawczo-resocjalizacyjnych...2009* posiadało charakter interdyscyplinarny, jego podstawa teoretyczna, rozważania i przesłania wiązały się z problematyką pedagogiki resocjalizacyjnej i społecznej, teorii organizacji i zarządzania oświatą, nauk ergologicznych, pedeutologii, socjologii społecznej i psychologii społecznej, nawiązując do wybranych historycznych koncepcji i teorii.

Optyka indywidualistyczna obowiązująca w dotychczasowych strategiach zmiany, we wdrażaniu koncepcji pedagogicznych powodowała, że większość innowacji, które wypracowano i urzeczywistniano dotąd w systemie resocjalizacji miało na celu głównie rozwój jednostek, niż rozwój organizacji. Tymczasem projektowanie innowacji pedagogicznych w instytucjach poprzez skoncentrowanie się wyłącznie na aspektach pedagogicznych czyni te projekty nieadekwatnymi, bo proponującymi rozwiązanie pozbawione fundamentów.

Poszukiwaniu przeze mnie nowych rozwiązań w sferze teorii organizacji towarzyszył osąd, iż niedoceniana w teorii i praktyce resocjalizacyjnej dyscyplina naukowa, jaką stanowi teoria organizacji i zarządzania, oferująca wskazania służące kierowaniu zmianą edukacyjną, może odegrać istotną rolę w podnoszeniu sprawności organizacyjnej

młodzieżowych ośrodków wychowawczych, będącej pochodną wzbogacania profesjonalizmu ich personelu pedagogicznego.

Podjęta problematyka przeobrażania młodzieżowych ośrodków wychowawczych, postrzeganych jako placówki uczące się przez doświadczanie ich kadry pedagogicznej, stanowi wynik krytycznej analizy przedmiotowej literatury, kontynuację i weryfikację przemyśleń zamieszczonych w moich wcześniejszych opracowaniach, rezultat zainteresowań badawczych i pracy naukowo-dydaktycznej w szkolnictwie akademickim a także dyskurs dotyczący kierunków przemian w edukacji, systemie profilaktyki, opieki i resocjalizacji.

Inspirację wypracowania konstrukcji badawczej w aspekcie poszukiwania źródeł poprawy sprawności organizacyjnej młodzieżowych ośrodków wychowawczych (czyt. wzrostu skuteczności działań ich kadry pedagogicznej) stanowiły wymieniane przeze mnie wcześniej pilotażowe dociekania badawcze reguł i barier procesu uczenia się kadry przez doświadczanie w warunkach szkolnictwa.

Wstępny projekt badawczy zamieściłem już w końcowej części pionierskiego opracowania zwartego dotyczącego placówek resocjalizacyjno-wychowawczych: *Resocjalizacja. Uwarunkowania-Doświadczenia-Projekty zmian...*, 2005, uznając dyrektywy uczenia się przez doświadczanie w pracy kadry pedagogicznej tych placówek za walory skuteczności jej działania i antycypowany stan rzeczy sprawności organizacyjnej MOW.

Przesłanki wdrażania tych reguł, a także hipotetyczne zewnętrzne, obiektywne utrudnienia procesu ich wdrażania w ramach działalności kadry pedagogicznej i (kierowniczej), zawierał opracowany przeze mnie syndrom zmiennych i wskaźniki badawcze, ujęte w humanistyczno-organizacyjnej więzi.

Antycypowany stan rzeczy, którego osiągnięcie założyłem w naukowym dociekanu, stanowiła poprawa sprawności organizacyjnej aktualnie istniejących w Polsce młodzieżowych ośrodków wychowawczych, zwiększenie stopnia aktywności i skuteczności działań poszczególnych nauczycieli-wychowawców, jako pełniących najważniejsze, podstawowe stanowiska zawodowe, oraz zespołów pedagogicznych (organów kolegialnych) pracujących w tych placówkach, traktowanych jako zbiorowy podmiot postępowych przeobrażeń edukacyjnych.

Przeprowadzona analiza opisowa i statystyczna wyników badań dotyczyła rozpoznania zakresu urzeczywistniania przez kadrę pedagogiczną MOW poszczególnych walorów uczenia się przez doświadczanie, wyszczególnionych w ryc.24.

Ryc24.

Ekspozycję walorów humanistycznego modelu efektywnej organizacji, uwzględniającego dostrzegane w literaturze i w praktyce ewoluowanie pojęcia efektywności w kierunku człowieka, jego potrzeb, oczekiwań i dążeń, zawiera przedstawiony **układ niezależnych zmiennych badawczych** opracowany w oparciu o piśmiennictwo organizacyjno-pedagogiczne:

- **CZYTELNOŚĆ I REALNOŚĆ WIZJI PROGRAMOWEJ** (konkretność, rezultatowość podejmowanych zadań)
- **ŚWIADOMY WYBÓR ZAMIERZEŃ** (osobisty wpływ na projektowanie pracy wychowawczej)
- **PREPARACJA DECYZJI** (aktywność kierownika pracowników w procesie planowania i wyboru zamierzeń)
- **DONIOSŁOŚĆ DECYZYJNA** (wysoka ranga decydowania)
- **MOTYWACJA SATYSFAKCUJĄCYCH CZYNNOŚCI** (skłonności pracowników do działań dających im zadowolenie)
- **ROTACJA STANOWISK** (pełnienie w obrębie struktury organizacyjnej placówki zróżnicowanych ról i zadań; oddziaływanie postawy kierownictwa placówki)
- **ORIENTACJA NA ZMIANY** (reagowanie na przeobrażenia w otoczeniu zewnętrznym uwarunkowane refleksją intelektualną; orientowanie się kadry na pożądane środowiskowo wartości sprzyjające zmianom)
- **CHŁONNOŚĆ INNOWACYJNA** (twórcza postawa kadry; wpływ postaw twórczych na pracę zawodową)
- **AUTOMOTYWACJA** (oddolna inicjatywa pracowników)
- **SAMOURZECZYWIŚNIENIE** (zaspokajanie potrzeby samoaktualizacji; rotacja stanowisk; perspektywy awansu zawodowego)
- **PARTNERSTWO** (uspołecznienie postaw pracowników)
- **INTEGRACJA ZESPOŁOWA** (zspolenie członków zespołu pracowniczego sprzyjające osiaganiu celów placówki; integracja zespołu pracowniczego)
- **MONITORING I EWALUACJA DZIAŁAŃ** (diagnozowanie i porównywanie antycypowanych zamierzeń z efektami pracy wychowawczej, jako podstawa działań naprawczych i innowacyjnych służących właściwym działaniom i podejmowaniu zadań właściwych)

Opisane oznaki (wskaźniki) i mierniki zmiennych zawarte w złożonym układzie zmiennych badawczych oraz w zestawieniu oddziałujących na nie czynników zewnętrznych umożliwiły rozpoznawanie aktualnych warunków sprawności organizacyjnej placówek wychowawczych typu resocjalizacyjnego, tych wewnętrznych, podmiotowych, humanistycznych i prakseologicznych, a równocześnie poznanie niekorzystnego wpływu na nie, jako uczące się organizacje, czynników pozapedagogicznych i pozaośrodkowych (pozaszkolnych).

Interpretacji odkrywanych zjawisk, wnioskom służącym poprawie istniejącego stanu rzeczy oraz prognozowaniu zmian pedagogiczno-organizacyjnych związanych z systemem wychowawczo-resocjalizacyjnym i sprawnością organizacyjną funkcjonujących w nim korektywnych instytucji

działających na rzecz społecznie nieprzystosowanych dzieci i młodzieży służyła analiza statystyczna i opisowa wyników. Ilustrują ją liczne wykresy, tabele i rysunki, poszerzają i wzbogacają autorskie rozważania i postulaty

Opracowanie własne:

- ❖ *Resocjalizacja...2005* - Rozdział IV. *Placówki resocjalizacyjne jako organizacje uczące się przez doświadczenie*
- ❖ *Sprawność organizacyjna placówek wychowawczo-resocjalizacyjnych w aspekcie reguł uczenia się przez doświadczenie (raport z badań)* [W:] F. Kozaczuk (red.), *efektywność oddziaływań resocjalizacyjnych*", Wydawnictwo Uniwersytet Rzeszowski, Rzeszów 2007.
- ❖ *Placówki wychowawczo - resocjalizacyjne jako uczące się organizacje.* [W:] A. Gęsiarz, J. Dawczyk, T. Michałowski. *Resocjalizacja: między teorią i praktyką.* Wyd. Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy, Herby 2007.

Reminiscencje metodologicznych podstaw podjętych naukowych dociekań dotyczących uczenia się przez doświadczenie kadry pedagogicznej młodzieżowych ośrodków wychowawczych, przedstawionych w monografii badawczej *Sprawność organizacyjna placówek wychowawczo-resocjalizacyjnych...*, 2008 zawiera moje kolejne recenzowane opracowanie zwarte, p.n. *Kadra resocjalizacyjno-wychowawcza w procesie edukacyjnej zmiany...*, 2013.

BADANIE OBIEKTYWNYCH BARIER SKUTECZNEGO DZIAŁANIA MOW
--

Uzyskane doświadczenie kierownicze oraz przeprowadzona krytyczna analiza usytuowania i reformowania młodzieżowych ośrodków wychowawczych, w dobie przemian ustrojowych wskazały na fakt niekorzystnego oddziaływania na młodzieżowe ośrodki wychowawcze licznych, zróżnicowanych, obiektywnych czynników zewnętrznych. Niezbędne stało się określenie i zbadanie zasięgu ich oddziaływania na te placówki.

Badawczy problem zawarłem w pytaniu: które zewnętrzne czynniki: pozapedagogiczne i pozaoświatowe, szczególnie obniżają sprawność organizacyjną młodzieżowych ośrodków wychowawczych?

Naukowemu rozpoznaniu niekorzystnych zewnętrznych, obiektywnych barier funkcjonowania młodzieżowych ośrodków wychowawczych służyło skierowanie do kadry kierowniczej młodzieżowych ośrodków wychowawczych specjalnie skonstruowanego narzędzia badawczego w postaci ankiety pn. *Zewnętrzne bariery sprawności organizacyjnej MOW*. Zawierała ona ujęte w skondensowanej formie założone, hipotetyczne czynniki obniżania sprawności organizacyjnej MOW.

Szerszy opis większości z nich zawierała dokonana przeze mnie krytyczna diagnoza stanu faktycznego funkcjonowania młodzieżowych ośrodków wychowawczych w okresie przemian ustrojowych.

W badaniach prowadzonych w latach 2000-2005 uczestniczyło 80 członków kadry kierowniczej placówek, w tym dyrektorzy MOW, ich zastępcy, kierownicy internatów i dyrektorzy szkół funkcjonujących w ośrodkach. Reprezentowali oni placówki działające na terenie 25 województw kraju. Wyszczególnienie tych placówek i województw zawiera ryc. 25.

Ryc.25.

Badania właściwe dowiodły, iż na sprawne funkcjonowanie placówek negatywny wpływ wywierają wszystkie założone zewnętrzne, obiektywne czynniki pozapedagogiczne i pozaośrodkowe (pozaoswiatowe, pozaszkolne) tkwiące w specyfice organizacyjno-prawnej systemu opieki i wychowania, w jego tradycjach, w statutowej strukturze organizacyjno-pedagogicznej i kadrowej jednostek wychowawczo-resocjalizacyjnych, w bezpośrednim otoczeniu placówek, w ich społecznym i instytucjonalnym środowisku wychowawczym, „zastanym” zapleczu materialnym, w niedoskonałości organizacji i zarządzania placówkami.

Dociekania unaocznily zróżnicowany zakres wpływu zewnętrznych uwarunkowań niesprawności działania młodzieżowych ośrodków wychowawczych. Odsetek negatywnych wskazań dotyczących czynników niesprawności organizacyjnej placówek wychowawczo-resocjalizacyjnych wahał się od 87,5% do 12,5%. Diagnoza uwzględniająca hierarchię oddziaływania tych czynników wykazała, iż szczególne zastrzeżenia kadry kierowniczej placówek (co najmniej połowy respondentów) wzbudziły kolejno następujące obiektywne bariery skutecznego działania MOW:

- ⊗ nieadekwatność przepisów prawnych, treści dokumentów legislacyjnych i zarządzeń władz do wymogu koniecznych przeobrażeń placówek;
- ⊗ szum informacyjny;
- ⊗ niechęć rodziców (opiekunów) do kontaktu z placówkami (kadrami pedagogicznymi), zdeterminowana niskim poziomem kulturowym (najczęściej patologią) domów rodzinnych wychowanków;
- ⊗ niewystarczające środki finansowe utrudniające realizację standardów opiekuńczo-wychowawczych;
- ⊗ niezadawalający stan techniczny obiektów placówek;
- ⊗ niekorzystne dziedzictwo i dotychczasowe tradycje w procesie wychowania resocjalizacyjnego;
- ⊗ ograniczona pomoc instytucjonalna organów sądowniczych i policji;
- ⊗ dyrektywno-biurokratyczna formuła zarządzania oświatowego zorientowana między innymi na badanie dokumentacji;
- ⊗ implikacje reformy systemu edukacji narodowej traktującej „po macoszemu” pion pedagogiki specjalnej;
- ⊗ przeobrażenia warunków społeczno - gospodarczych kraju;
- ⊗ permanentne odgórne zmiany organizacyjno-programowe
- ⊗ niezadawalający poziom pomocy organu zarządzającego;
- ⊗ niski zasięg profilaktyki dewiacji społecznych (waloryzacji środowiska dewiacyjnego) przez lokalne władze samorządowe;
- ⊗ dysfunkcjonalność struktury i zasad (funkcji) zakładu wychowawczego jako całościowego, złożonego systemu organizacyjnego

	Opracowania własne:	
--	---------------------	--

- ❖ *Obecne warunki i bariery sprawności organizacyjnej placówek wychowawczo-resocjalizacyjnych (wstępny raport z badań) [W]: A. Stankowski i M. Balukiewicz (red.) O trudnej sztuce bycia razem, czyli różne oblicza integracji. Bytom. 2006.*
- ❖ *Kadra resocjalizacyjno-wychowawcza w procesie edukacyjnej zmiany..., Wydawnictwo Naukowe Instytutu Technologii Eksploatacji – PIB, Radom 2013. Rozdział drugi. Młodzieżowe ośrodki wychowawcze jako ogniwo systemu profilaktyki społecznej i resocjalizacji w Polsce w dobie transformacji ustrojowej. 1. Historyczna diagnoza reformowania młodzieżowych ośrodków wychowawczych (w teorii i praktyce). 2. Obiektywne bariery skuteczności działania MOW. 3. Krytyka systemu kierowania nieletnich do placówek - Nowe zasady skierowań 4. Raport z badań pozapedagogicznych i pozaośrodkowych czynników obniżania sprawności organizacyjnej MOW.*

W opracowaniu tym zwracam m. in. uwagę na występujące od wielu lat obiektywne trudności i nieprawidłowości natury prawno-organizacyjnej związanej z procesem kierowania nieletnich do

tych placówek, Sytuacja ta spowodowała podjęcie krytycznej diagnozy tego zjawiska i przedstawienie w minirozprawie obecnych koncepcji zaradczych ze strony MEN.

ASPEKTY STRATEGII ZMIANY (W ŚWIETLE ZAŁOŻEŃ TEORII CHAOSU I ORGANIZACJI UCZĄCEJ SIĘ)

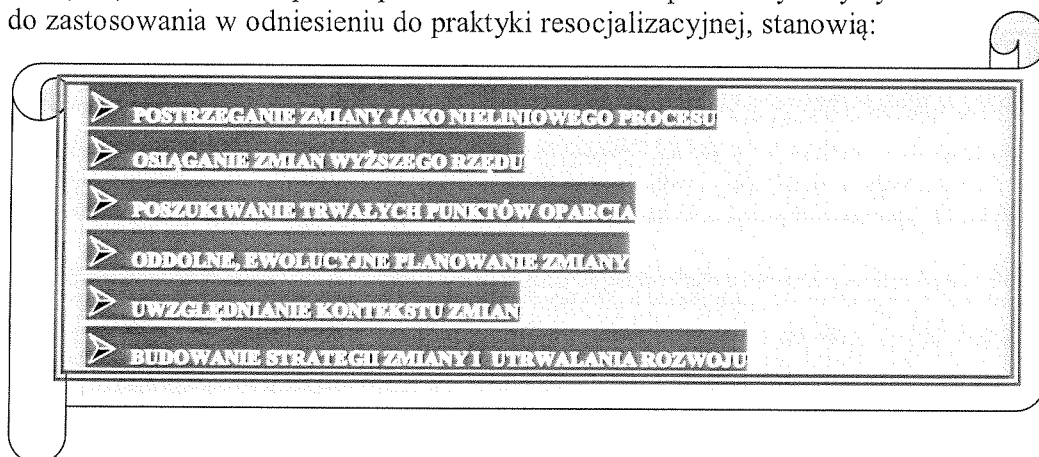
W publikacjach, raportach i opracowaniach o stanie edukacji narodowej podkreśla się brak przygotowania nauczycieli do edukacji zmiany. Dostrzegany jest niski zakres podmiotowego usytuowania kadry pedagogicznej w wewnętrznej strukturze organizacyjnej placówek. **Wskazywany jest wymóg większej koncentracji na kształtowaniu postaw nauczycieli realizujących nowy proces edukacji, na tworzeniu atmosfery psychologicznego bezpieczeństwa, życzliwości, porozumienia i zaufania oraz rezygnowania ze sterujących działań.** Przesłania te zainspirowały odniesienie się przeze mnie do wskazań koncepcji uczących się organizacji oraz przesłań teorii chaosu, zakładających nowe sposoby przekształcania zakorzenionych przekonań i sposobów działania kadry kierowniczej i pracowników pedagogicznych.

Chaos na początku każdej drogi zmian pojawia się jako nieuporządkowana różnorodność. Zjawisko to dostrzegane jest nie tylko w świecie przyrody, lecz także w życiu społecznym oraz jednostkowym i to zarówno przez kadre naukową, inżyniersko-techniczną, jak i pracowników kultury oraz edukacji.

Uniwersalizm teorii chaosu, nowego paradygmatu podejmującego trud badań nad nieliniową dynamiką zmian, pozwala na zastosowanie jej w wielu obszarach wiedzy i praktyki, i wbrew sceptykom, także w naukach humanistycznych, w pedagogice. W literaturze zauważana jest nieprzewidywalność zjawisk, ich złożoność, nieprzejrzyistość, zmienność w ponowoczesnym świecie, wypierająca pozytywistyczny adaptacyjny model wychowania. Także w literaturze pedagogicznej coraz częściej zmiana społeczna postrzegana jest jako wyzwanie dla pedagogiki.

Elastycznemu oddolnemu namysłowi kadry pedagogicznej sprzyjać powinny modele opracowane w aspekcie założeń teorii chaosu i uczącej się organizacji.

Wyartykułowane i opisane przeze mnie w minirozprawie dyrektywy teorii chaosu, konieczne do zastosowania w odniesieniu do praktyki resocjalizacyjnej, stanowią:

Dyrektywy funkcjonowania kadry pedagogicznej w placówce resocjalizacyjnej jako organizacji uczącej zawierają postać przedstawioną przeze mnie w minirozprawie *listy sprawdzającej*. Ponadto dokonałem obszernego omówienia założeń strategii wdrażania zmiany i utrwalania rozwoju w placówkach wychowawczo-resocjalizacyjnych, opracowanej na bazie ukazanego w rycinie 26 *modelu edukacji zmiany w MOW*.

Ryc.26.

Model edukacji zmiany w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych

- WSPARCIE „MASY KRYTYCZNEJ” ZMIANY
- WSPOMAGANIE ZDOLNOŚCI DO PODEJMOWANIA I URZECZYWISTNIANIA (DOPROWADZANIA DO KOŃCA) INICJATYW WYŻSZEGO RZĘDU
- ZAPEWNIANIE INTELEKTUALNEGO POTENCJAŁU ZMIANY

- GWARANTOWANIE SPÓJNOŚCI MYŚLENIA I DZIAŁANIA
- EFEKTYWNA KOMUNIKACJA SPOŁECZNA
- MONITORING I CIĄGLA EWALUACJA
- UTRWALANIE ROZWOJU JAKO ZMIANY MYŚLENIA I DZIAŁANIA

Opracowania własne:

- ❖ *Kadra resocjalizacyjno-wychowawcza w procesie edukacyjnej zmiany.* Wydawnictwo Naukowe Instytutu Technologii Eksploatacji – PIB, Radom 2013. Rozdział V. *Organizacyjne koncepcje ulepszeń działania kadry MOW – pro domo sua. 1. Aspekty strategii zmiany w świetle założeń teorii chaosu i organizacji uczącej się*
- ❖ Wystąpienie na temat: *Strategia zmiany organizacyjnej w pracy personelu pedagogicznego placówki wychowawczo-resocjalizacyjnej (prognozy i modele w aspekcie teorii chaosu)* przedstawiłem na Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Praca socjalna w readaptacji społecznej skazanych” w ODK SW w Olszaniczy k/Ustrzyk Dolnych, 2-4 czerwca 2008. Organizator: Zakład Pedagogiki Resocjalizacyjnej Uniwersytetu Rzeszowskiego - Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej w Rzeszowie.

MODEL POMIARU JAKOŚCI PRACY MOW

Istotny problem związany z doskonaleniem działań kadry pedagogicznej młodzieżowych ośrodków wychowawczych, postrzeganych jako organizacje zmiany, stanowi badanie jakości ich pracy uwzględniające proces autoewaluacji. Doświadczenie praktyczne wskazuje, że ewaluacja wewnętrzna w placówkach edukacyjnych, w tym resocjalizacyjnych napotyka wiele trudności, brak zaangażowania kadry oraz jej konserwatywne podejście. W środowisku oświatowym, w tym także w placówkach wychowania specjalnego, dostrzec można krytyczne głosy negujące celowość wdrażania procedury wewnętrznego mierzenia jakości, uznawanego jako pracochłonne i rzekomo dające niewielkie efekty oceny. Wyrażany jest sąd, iż badanie jakości pracy to przejaw zbiurokratyzowania placówki, odciągającego kadrę pedagogiczną i dyrektora od podstawowych obowiązków związanych z wychowaniem resocjalizacyjnym i ortodydaktyką. Poczynione obserwacje oraz rezultaty dociekań badawczych wskazują na występowanie w tych placówkach przejawów ekstrapolacyjnego myślenia o przyszłości, wyrażającego się przewidywaniem trendów rozwoju na podstawie wydarzeń, zjawisk, procesów zachodzących w przeszłości oraz w teraźniejszości. Przewyciężaniu tej tendencji oceniania pracy sprzyjać powinno *antycypacyjne myślenie o przyszłości*. Koncepcja ta zawiera ideę planowania z przyszłości, zakładającą, że przyszłe zjawiska, procesy i zdarzenia będą zasadniczo różne od tych, które mają miejsce obecnie. Postuluje wymóg ujmowania w programie działania placówek nowych zadań i przedsięwzięć dotychczas nie realizowanych, uczenia się od lepszych, korzystania z udanych doświadczeń innych osób, organizacji, systemów edukacyjnych, uwzględniania oczekiwań klientów MOW, tj. wychowanków, ich rodzin i samorządowego środowiska zamieszkania

Ryc.27.

PRZYKŁADOWE STANDARDY OSIĄGNIĘĆ W MOW

Sprawna realizacja funkcji i zadań placówki, właściwa organizacja i przebieg jej procesu opiekuńczo-wychowawczego

Zaspokajanie biopsychospołecznych potrzeb wychowanków poprzez realizację przyjętej wizji programowej i zadań w zakresie wychowania resocjalizacyjnego, opieki oraz terapii psycho - i socjopedagogicznej

Współpraca placówki z wielorakimi instytucjami i organizacjami społecznymi w środowisku lokalnym, sprzyjająca umiejętności utrzymywania przez wychowanków pożytecznych prospołecznych kontaktów w życiu osobistym i w środowisku społecznym
Świadczenie przez placówkę usług opiekuńczo-wychowawczych, służące wszechstronnemu rozwojowi osobowości wychowanków

umożliwiający określenie zakresu spełniania przyjętych zamierzeń. Ryc. 28 przedstawia wyimek sporządzonego w minirozprawie modelu standardów wymagań.
Ryc.28.

STANDARZY WYMAGAŃ I ICH WYZNACZNIKI W OBSZARZE STANDARDU OSIĄGNIĘĆ: p.n. „Sprawna realizacja funkcji i zadań placówki oraz właściwa organizacja i przebieg jej procesu opiekuńczo-wychowawczego” (propozycja)		
Standardy wymagań	Metody, (narzędzia badawcze)	Wyznaczniki standardów wymagań
I. Placówka realizuje cele i zadania zawarte w regulaminie oraz w innych aktach prawnych uwzględniających specyfikę placówki	Analiza dokumentacji organizacyjno- -pedagogicznej	<p>A. Funkcjonowanie placówki w oparciu o regulamin i inne dokumenty wymagane prawem</p> <ul style="list-style-type: none"> • Czy placówka posiada regulamin? • Czy jest on zgodny z obowiązującymi aktami prawnymi? • Czy regulamin został zatwierdzony przez organ prowadzący? • Czy placówka posiada inne dokumenty wymagane prawem, tj. plan wychowawczy, regulamin wewnętrzny, instrukcję bezpieczeństwa pożarowego, harmonogram zajęć • Czy w placówce dostępne są obowiązujące akty prawne? <p>B. Uwzględnianie specyfiki placówki oraz potrzeb wychowanków w postaci celów i zadań zawartych w regulaminie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jaka jest specyfika placówki? • Czy regulamin placówki zawiera jasno określone cele i wyszczególnione zadania? • Jakie są cele i zadania placówki? • Jakie są potrzeby wychowanków? • Czy cele i zadania nastawione są na realizację potrzeb wychowanków?

Opracowania własne:

- ❖ *Por. Job quality measurement at childcare and resocialization center (anticipational and organisational aspects).* In: *To regain the colours of a butterfly... in the circle of therapy and resocialization. Special pedagogues' deliberations.* Edited by: Adam Stankowski, Association Internationale Sciences, Éducation, Cultures, Traditions – Fribourg, Fribourg – Suisse SÉCT, 2009.
- ❖ *Kadra resocjalizacyjno-wychowawcza w procesie edukacyjnej zmiany.* Wydawnictwo Naukowe Instytutu Technologii Eksploatacji – PIB, Radom 2013. Rozdział V.2. *Pomiar jakości pracy MOW- Model autoewaluacji wewnętrznej standardów osiągnięć i wymagań*

MODEL AUTOEWALUACJI SPRAWNEJ NARADY PERSONELU

Zebrania i ich prowadzenie są często przysłowiową „piętą Achilleśa” członków kadry kierowniczej. Tymczasem właściwe przygotowanie i przeprowadzenie form publicznego kontaktu odgrywać powinno ważną rolę w doskonaleniu pracy placówek resocjalizacyjno-wychowawczych. W literaturze wskazuje się, iż narady i konferencje z podwładnymi wciąż są zaliczane do najsłabszych stron w hierarchii umiejętności kierowniczych.

Dobrze przygotowane, konstruktywne i żywe posiedzenia rad pedagogicznych, podczas których podejmowane są właściwe decyzje i skutecznie kontroluje się wykonanie kolegialnych ustaleń, spełniają wychowawczą i mobilizującą funkcję w zapewnianiu sprawnego przebiegu działań kadry pedagogicznej.

Próbę wyodrębnienia faz czynności kierowniczych warunkujących skuteczną realizację postawionych celów roboczych spotkań kadry pedagogicznej MOW zawiera opracowany przeze mnie model sprawnej narady, sporządzony zgodnie z koncepcją cyklu organizacyjnego. Dla

ustalenia faz czynności kierowniczych przydatne okazały się refleksje zawarte w literaturze z zakresu organizacji i zarządzania.

Częściową zawartość tego modelu (etapów i faz czynności kierowniczych) zawiera ryc.29

Przygotowanie i przebieg narady w placówce wychowawczo-resocjalizacyjnej	
Etapy cyklu zorganizowanego działania	Fazy czynności kierowniczych
I. Preparacja (przygotowanie działania)	1. Uświadomienie celu Odebranie informacji o zadaniu: – analiza bibliografii, dokumentacji oraz wytycznych władz oświatowych z zakresu profilaktyki, opieki i resocjalizacji Sformułowanie problemu: – określenie celów narady
	2. Zbadanie warunków działania Wybór celów do realizacji: – stwierdzenie osiągalności celów – weryfikacja przyjętych problemów i ustalenie trudności ich rozwiązywania na podstawie przyjętych

Codzienna praktyka organizacji narad dowodzi, iż podstawowe ich niedomaganie tkwi w **niedocenianiu przez pracowników etapu samokontroli** przebiegu i rezultatów tych spotkań. Wciąż aktualna teza organizacyjna wskazuje, iż usuwaniem niekorzystnych zjawisk i ograniczaniem błędów muszą być zainteresowani głównie ci, którzy je powodują. **Kontrole proceduralne, formalne oraz zewnętrzne powinny dążyć do wykazania swej niepotrzebności i zastępowania ich samokontrolą wykonawców.**

Pomocne w tym względzie może być wykorzystanie przez kadrę kierowniczą i zespół pracowników placówek resocjalizacyjnych zaprojektowanych przez mnie ankiet autoewaluacyjnych „*O naradzie po naradzie*” oraz „*Rola przewodniczącego narady*”. Podstawę ich opracowania stanowiły refleksje zawarte w literaturze ergologicznej, własne przemyślenia i udane praktyczne ich zastosowanie w procesie kierowniczym.

Jednocześnie, doceniając rangę roboczych spotkań organu kolegialnego placówki, przed podjęciem decyzji o zebraniu zespołu pracowniczego warto i należy postawić pytania:

- Co wyniknie z narady i dla jakich ważnych celów pragnie się zabrać wychowawcom internatu, nauczycielom szkoły i pozostałym pracownikom pedagogicznym i administracyjno-gospodarczym ich czas pracy i wypoczynku?
- Czy zapewnione zostaną warunki właściwego przygotowania i sprawnego przeprowadzenia narady?
- Czy spotkanie rady pedagogicznej wyzwoli twórczy udział i inicjatywę jej członków?
- Czy i na ile narada służyć będzie podejmowaniu nowych zadań i działań doskonalących funkcjonowanie placówki?
- Czy narada jest potrzebna i czy można ją zastąpić inną formą społecznego (służbowego) kontaktu?
- Czy koncepcja aktywności zebraniowej może i powinna być zastąpiona koncepcją aktywności zadaniowej?

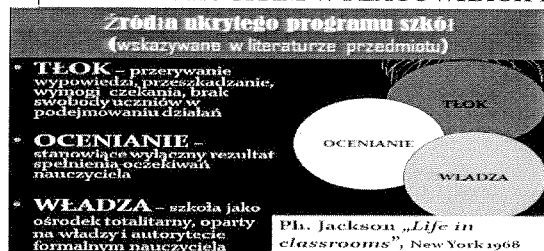
	Opracowania własne:	
--	---------------------	--

- ❖ **Kadra resocjalizacyjno-wychowawcza w procesie edukacji zmiany.** Wydawnictwo Naukowe Instytutu Technologii Eksploatacji – PIB, Radom 2013. Rozdział V. **Organizacyjne koncepcje**

ulepszeń działania kadry MOW – pro domo sua. 3. Model samokontroli sprawnej narady personelu (monografia przekazana do recenzji)

4.2.4. ŹRÓDŁA I PRZEJAWY UKRYTEGO PROGRAMU W PLACÓWKACH EDUKACYJNYCH I SPECJALNYCH OBNIŻAJĄCEGO EFEKTYWNOŚĆ DYDAKTYCZNO-WYCHOWAWCZĄ KADRY PEDAGOGICZNEJ

UKRYTY PROGRAM W PLACÓWKACH EDUKACYJNYCH

Źródło: opracowanie własne

Sformułowanie „ukryty program” pojawiło się w europejskiej refleksji pedagogicznej w 1968 roku. Po raz pierwszy użył tego określenia Philip Jackson, rozumiejąc przez nie to, co szkoła wpaja, uczy, daje młodym ludziom do niej uczęszczającym, mimo że to „coś” wcale nie zostało zaplanowane.

Analiza literatury, zaciekawienie problemem oraz uzyskane doświadczenie pedagogiczne i kierownicze zainspirowały rozpoznawanie przeze mnie przykładów ukrytego programu w odniesieniu do wielorakich typów szkół i zróżnicowanych sfer działalności dydaktyczno-wychowawczej, opiekuńczej a także organizatorskiej. Badania pilotażowe przeprowadzone przeze mnie w latach 2000-2007 za pośrednictwem sondażu diagnostycznego w przedszkolach, szkołach podstawowych gimnazjalnych, ponadgimnazjalnych i wyższych, odnoszące się do rozpoznania tego zjawiska, objęły 780 respondentów z terenu województwa śląskiego. W dociekaniach wzięli udział studenci kierunków stacjonarnych i zaocznych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach oraz studenci Wydziału Zaocznego Instytutu Pedagogiki w Katowicach - Wyższej Szkoły Pedagogicznej TWP w Warszawie, uczestniczący w moich wykładach i konwersatoriach z zakresu pedagogiki.

Ukazywane przez respondentów przejawy tego zjawiska odnosiły się do następujących sfer:

- Miejsce edukacji jako „szkoła przetrwania” dzieci i młodzieży,
- Stereotypy w socjalizacji kulturowej uczniów,
- Wygodnictwo i pozorowane działania nauczycieli,
- Niekonsekwencja zachowań i obłuda pedagogiczna, koniunkturalizm i zdehumanizowany stosunek do uczniów,
- „Wiecznie żywy” formalizm i encyklopedyzm dydaktyczny,
- Wady wychowania,
- Anomalia organizacyjne i biurokratyczna formuła zarządzania,
- Droga przez mękę reformy edukacji narodowej

Opracowania własne:

- ❖ *Ukryty program w placówkach edukacyjnych.* „Gazeta Uniwersytecka” nr 7(86) /2001.
- ❖ *Ukryty program* „Nowe w Szkole” nr 5(49) maj 2002.
- ❖ *Nauczyciel - wychowawca w procesie edukacyjnych przemian...2002 - Rozdział II - Jaki jest ukryty program w placówkach edukacyjnych?*
Załącznik 1. Ankieta badawcza „Ukryty program w praktyce placówki edukacyjnej”.
- ❖ *Diagnoza edukacyjna w ukrytym programie szkół wyższych, (W:) Polski system edukacyjny po reformie 1999 roku. Stan, perspektywy, zagrożenia.* T.2 (red. nauk.): Z. Andrzejczak, L. Kacprzak, K. Pajak, Poznań- Warszawa 2005.

Zagadnienie ukrytego programu i wyniki badań pilotażowych tego zjawiska przedstawiałem także podczas wystąpień w środowiskach oświatowych:

- ❖ Na środowiskowym spotkaniu szkoleniowym kadry oświatowej 4-5 XI.2009 r.

- ❖ Podczas II Śląskiego Forum Organizacji Uczelnianych Związku Nauczycielstwa Polskiego 9 maja 2012 roku: „Związkowe rzecznictwo i współtworzenie konkurencyjności polskiego szkolnictwa i nauki” (z udziałem przedstawicieli wyższych uczelni Śląska i innych regionów Polski).

BADANIE UKRYTEGO PROGRAMU W PLACÓWKACH RESOCJALIZACYJNO - WYCHOWAWCZYCH

Nasilanie się stopnia demoralizacji i brutalizacji zachowań nieletnich oraz udokumentowane i subiektywnie odczuwane zagrożenie i brak poczucia bezpieczeństwa, wyrażane przez obywateli wskutek wzrostu przestępczości w naszym kraju, w szczególności wśród dzieci i młodzieży, wywołuje potrzebę poszukiwania nowych dróg wzrostu efektywności edukacyjnej. Jedną z nich stanowić mogą i powinny dociekania dotyczące problematyki tzw. „ukrytego programu” w placówkach i instytucjach resocjalizacyjnych, wiążące się z wymiarem organizacyjnego ich funkcjonowania.

Pionierskie, pilotażowe badania tego zjawiska w odniesieniu do zakładów wychowawczych, w tym rozpoznawanie zarówno jego źródeł jak i jego przejawów, dotyczyły wybranych drogą losową placówek obejmujących oddziaływaniem resocjalizacyjnym nieletnich i młodocianych, przebywających w placówkach wychowawczo-opiekuńczych (domy dziecka, pogotowia opiekuńcze, świetlice środowiskowe) oraz placówkach i instytucjach resocjalizacyjnych (młodzieżowe ośrodki wychowawcze, zakłady poprawcze, schroniska dla nieletnich, areszty śledcze, zakłady karne, sądy (zespoły zawodowych kuratorów sądowych), komisariaty policji i policyjne izby dziecka w szczególności z terenu województwa śląskiego. Sondaż diagnostyczny dokonywany w latach 2009 -2012 przeprowadzali w ramach odbywanej praktyki studenci uczestniczący w wykładach i konwersatoriach z zakresu pedagogiki resocjalizacyjnej Wydziału Zaocznego w Katowicach - Wyższej Szkoły Pedagogicznej TWP w Warszawie, z kolei wychowawcy-praktycy i przedstawiciele kadry kierowniczej młodzieżowych ośrodków wychowawczych uczestniczący w warsztatach szkoleniowych Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Pracowników Resocjalizacji w Murzasichle k/Zakopanego oraz kadra pedagogiczna zakładów wychowawczych w szczególności poprawczych), uczestnicząca w Studium Doskonalenia Menedżerów Oświaty w Gnieźnie - Podyplomowym Studium Kwalifikacyjnym Socjoterapii Nieletnich Wychowanków.

Wstępne rezultaty badań wykazały, że ukryty program stanowią oddziaływania kadry placówki resocjalizacyjnej wobec siebie i wychowanków, osadzonych i skazanych przekazywane i wpajane podopiecznym, mimo, że nie zostały one przez nią zaplanowane w żadnym zestawie celów i uzasadnieniu działań i oficjalnym programie wychowawczo-resocjalizacyjnym. Wiąże się on z panującym w placówkach resocjalizacyjnych klimatem społecznym, opartym na różnych przesłankach i wartościach. Zjawisko to posiada, podobnie jak w szkolnictwie, całościowy

charakter, i odzwierciedla „drugie życie” społeczności tych placówek. Ukryty program jest realnym ich programem, urzeczywistnianym niezależnie od publicznych deklaracji kadry. Stanowi go całokształt wiedzy i umiejętności, jakie podopieczni zdobywają, przebywając w placówce resocjalizacyjnej oraz to, czego mimowolnie uczy się kadra.

Zjawisko to wywiera szczególnie, trwały wpływ na postawy jednostek społecznie nieprzystosowanych i równocześnie na postawy moralne kadry. Są nim wychowawczo ważne, systematycznie pojawiające się konsekwencje moralne przebywania w placówce resocjalizacyjnej, nie zawarte w żadnym zestawie celów i uzasadnieniu jej działań, odzwierciedlające „drugie życie” jej społeczności, wywierające szczególnie wpływ na skuteczność oddziaływań resocjalizacyjnych.

Ukryty program stanowią również nieuświadomione oczekiwania wychowawców wobec podopiecznych, osadzonych i skazanych. Podobnie jak w placówkach szkolnych i tu kadra pedagogiczna podlega naturalnym prawidłom postrzegania, polegającym na podświadomym upraszczaniu rzeczywistości.

Rezultaty przeprowadzonych przeze mnie dociekań wskazują na inne ujęcie źródeł ukrytego programu w placówkach resocjalizacyjnych niż w placówkach szkolnych. W instytucjach resocjalizacyjnych zjawisko to warunkują występujące w interakcji trzy źródła:

- **władza** (specyficzny system wychowawczy placówki/instytucji resocjalizacyjnej);
- **przestrzeń fizyczna i społeczna** tych zakładów/instytucji;
- **„zastane” postawy uczestników** szeroko rozumianego procesu oddziaływań resocjalizacyjnych. Źródła te ilustruje ryc. 30.

Ryc.30.

Źródło: Opracowanie własne

Wstępna diagnoza badawcza wykazała, iż realne systemy oddziaływania kadry placówek wychowawczo- resocjalizacyjnych cechuje prymat autorytetu formalnego kadry, opartego na przepisach prawa, a także formalizm środowiska wychowawczego, sformalizowana, hierarchiczna struktura i organizacja działań. Przejawy ukrytego programu podobnie jak w placówkach szkolnych stanowią:

- Koniunkturalizm i zdehumanizowany stosunek do podopiecznych
- Pozorowanie działań
- Niekonsekwencja i obluda pedagogiczna
- Miejsce resocjalizacji jako „szkoła przetrwania”
- Formalizm wychowawczy
- Anomalia organizacyjne i biurokratyczna formuła zarządzania

Opracowania własne:

- ❖ *Dociekania nad ukrytym programem w oddziaływaniu resocjalizacyjnym (diagnoza wstępna)*, [w:] Adam Stankowski (red), *Wspomaganie rozwoju. Konteksty edukacyjne- rewalidacyjne- resocjalizacyjne*, Wyd. Verbum, Rużomberok.
- ❖ *Kadra resocjalizacyjno-wychowawcza w procesie edukacji zmiany*. Wydawnictwo Naukowe Instytutu Technologii Eksploatacji – PIB, Radom 2013. Rozdział I. 3. *Rzecz o ukrytym*

programie w resocjalizacji. 3.1. Zjawisko ukrytego programu w refleksji pedagogicznej. 3.2. Ukryty program w placówkach resocjalizacyjno-wychowawczych - dociekania badawcze in statu nascendi. Załącznik nr 5: Ankieta badawcza - Źródła, okoliczności i przejawy „ukrytego programu” w praktyce oddziaływań resocjalizacyjnych.

Zagadnienie ukrytego programu i wyniki badań pilotażowych tego zjawiska przedstawiałem także podczas wystąpień w środowiskach oświatowych, m.in. podczas warsztatów szkoleniowych Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Pracowników Resocjalizacji, 10 czerwca 2012 roku.

5. DALSZE ZAMIERZENIA BADAWCZE

resocjalizacyjnych skłoniły mnie do podjęcia trudu dociekań naukowych, pn.:

PARADYGMAT ŹRÓDEŁ I PRZEJAWÓW UKRYTEGO PROGRAMU W RESOCJALIZACJI NIELETNICH I MŁODOCIANYCH

W lutym 2013 roku rozpocząłem całkowite badania zjawiska ukrytego programu w odniesieniu do wszystkich placówek wychowawczo, poprawczo i karno- resocjalizacyjnych w Polsce przeznaczonych dla społecznie nieprzystosowanej młodzieży, nieletniej i młodocianej, stanowiące terra incognita w tych środowiskach. Badania prowadzone są metodą sondażu diagnostycznego z wykorzystaniem specjalnie skonstruowanej ankiety.

Podstawę intencjonalnego rozpoznawania ukrytego programu w zakładach resocjalizacyjnych stanowią przypuszczenia wynikające z moich wcześniejszych obserwacji, doświadczeń, analizy literatury i badań wstępnych. Zdeterminowały one sformułowanie licznych pytań badawczych, dotyczących:

- przejawów dysfunkcyjności elementów systemu wychowawczego placówek resocjalizacyjnych, wiążących się z realizowaną w nich władzą, przestrzenią i „zastanymi” właściwościami postawy uczestników procesu resocjalizacji, tj. podopiecznych (wychowanków, osadzonych i skazanych) i kadry, wpływających w szczególności na powstawanie ukrytego programu;
- oznak i przejawów pozytywnego i negatywnego związku ukrytego programu z oficjalnym programem placówek resocjalizacyjnych;
- szacunkowego odsetka uczestnictwa w ukrytym programie członków społeczności placówek;
- stosowanych przez podopiecznych placówek resocjalizacyjnych „strategii przetrwania”, służących dawaniu sobie rady z władzą (wychowawcami, dyrektorem i innymi pracownikami);
- warunków „mocy przetrwania” wychowanków w rzeczywistości zakładowej placówki resocjalizacyjnej, tj. ich zdolności, z uwagi na własne cele, do niepodporządkowania się narzuconym przez kadrę regułom;
- dominacji wychowawczo negatywnych, pozytywnych, lub obojętnych postaci ukrytego programu, w subiektywnym odbiorze personelu instytucji resocjalizacyjnych;
- przyczyn nasilenia bądź osłabiania wpływu ukrytego programu na efektywność resocjalizacyjną, realizację statutowych założeń placówki, jej misji i wizji zawartej w programie wychowawczym;

- osobistego stosunku respondentów (personelu) do zjawiska ukrytego programu, wyrażonego ich zgodą lub niezgodą na jego występowanie;
- rozpoznania niekorzystnych zewnętrznych, obiektywnych, niezależnych od kadry pedagogicznej i kierowniczej, uwarunkowań wpływających na pojawianie się ukrytego programu i tym samym na obniżanie efektywności resocjalizacyjnej.

W celu zapewnienia możliwości przeprowadzenia badań całkowitych podjąłem liczne czynności organizacyjne oraz skontaktowałem się osobiście w Warszawie z upoważnionymi przedstawicielami władz w departamentach Ministerstwa Edukacji Narodowej oraz Ministerstwa Sprawiedliwości.

Załączone dokumenty badawcze i organizacyjne potwierdzają moje zabiegi, akceptację dla badań i ich podjęcie.

Przesłanie skierowane do wszystkich młodzieżowych ośrodków wychowawczych, zakładów poprawczych i zakładów karnych

Katowice, 20 stycznia 2013 r.

„Zamiast zakłady wychowawcze zmieniać z zewnątrz, wskazujemy, jak się mają zmieniać same”

SZANOWNA PANI DYREKTOR / SZANOWNY PANIE DYREKTORZE

Zwracam się z serdeczną prośbą, jako były wychowawca, pedagog i dyrektor placówki resocjalizacyjnej o udzielenie koleżeńskej pomocy umożliwiającej nieskrępowane i szczerze wypełnienie przez Pracowników Zakładu załączonej ankiety. Ankieta związana jest z badaniami naukowymi zjawiska ukrytego programu w resocjalizacji nieletnich i młodocianych, problemem dotychczas naukowo nierozpoznanym w odniesieniu do instytucji resocjalizacyjnych w Polsce.

Pilotażowe badania wskazały, iż zjawisko to w znacznym stopniu wpływa na obniżanie sprawności organizacyjnej, a w szczególności skuteczności pracy w placówkach resocjalizacyjnych.

Dlatego też uprzejmie proszę o przekazanie, w ramach wyboru losowego, ankiety zamieszczonej w załączniku, w celu jej wypełnienia przez wyszczególnionych przedstawicieli personelu, tj.:

- przedstawiciela kadry kierowniczej,
- wychowawcę internatu,
- nauczyciela szkoły,
- pedagoga lub psychologa zakładu,
- pracownika warsztatów szkolnych,
- strażnika Zakładu, pracownika socjalnego lub administracji.

Dla dobra nauki służącej praktyce resocjalizacyjnej bardzo ważne, kluczowe znaczenie posiadać będą szczerze wypowiedzi Pracowników Zakładu ukazujące na 2 stronie konkretne przykłady oraz okoliczności i źródła sytuacji, w których ujawniane nieformalnie poglądy i zachowania członków społeczności Zakładu (kadry i podopiecznych) stają w sprzeczności z deklarowanymi postawami, z oficjalnymi celami i zadaniami placówki. W razie braku miejsca na pełny zapis odpowiedzi/wypowiedzi na poszczególne pytania, osoby wypełniające ankietę proszone są o zamieszczenie dodatkowych, uzupełniających odniesień i uwag na niezapisanej końcowej stronie ankiety.

Jako były przewodniczący Zarządu Głównego oraz Rady Nadzorczej i Programowej Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Pracowników Resocjalizacji, będąc w bliskich, serdecznych relacjach z placówkami resocjalizacyjnymi, mam świadomość, iż prócz rozlicznych dylematów i trudności, podejmowane są od lat we wszystkich zakładach resocjalizacyjnych wielorakie, cenne inicjatywy i formy działalności wzbogacające oddziaływanie na społecznie niedostosowanych podopiecznych. Dlatego jednocześnie uprzejmie proszę o rozważenie przesłania także, w miarę możliwości organizacyjnych i chęci, opracowań (wystąpień, publikacji) Pracowników Zakładu przedstawiających udane inicjatywy pedagogiczne, oferując ich zamieszczenie (uwzględnienie) w publikacji książkowej.

Dziękuję szanownej Dyrekcji oraz Koleżankom i Kolegom za udzielenie pomocy i **przekazanie drogą pocztową do 20 lutego 2013** wypełnionych niezależnie i swobodnie 6 ankiet, na adres:

DR TADEUSZ WOLAN
KATEDRA PEDAGOGIKI SPECJALNEJ
WYDZIAŁ PEDAGOGIKI I PSYCHOLOGII UNIWERSYTETU ŚLĄSKIEGO,
40 - 126 KATOWICE, GRAŻYŃSKIEGO 53,

lub pod adresem:

TADEUSZ WOLAN
41- 506 CHORZÓW, CHOCIMSKA 4/5

Dzięki Państwa szczerym, prawdziwym wypowiedziom w myśl idei: „warto mieć wiedzę i umieć się nią podzielić”, po opublikowaniu wyników badań deklaruje przekazanie Państwu opracowania, zawierającego uogólnione konkluzje, wnioski i propozycje modernizacyjne służące doskonaleniu instytucjonalnych form pracy z nieletnimi i młodocianymi niedostosowanymi społecznie.

W imieniu Katedry Pedagogiki Specjalnej i własnym gwarantuję absolutną anonimowość i poufność wszelkich wypowiedzi zamieszczonych w otrzymanych ankietach - służących wyłącznie celom naukowym.

Pozostając z wyrazami głębokiego szacunku i pozdrawiam ciepło

Tadeusz Wolan

ANKIETA BADAWCZA (dla MOW i ZP)

**Źródła, okoliczności i przejawy „ukrytego programu”
w praktyce oddziaływań resocjalizacyjnych**

Drodzy Państwo!

W codziennych osobistych, „prywatnych” wypowiedziach i zachowaniach podopiecznych, kadry pracowniczej, pedagogicznej i kierowniczej placówek resocjalizacyjnych, niewypowiadanych i nieokazywanych publicznie, lecz „w kulisach”, kręgu koleżeńskim, w internacie, w stołówce, w szkole, na korytarzu, w łazience, na boisku, w pokoju kadry i w innych miejscach często wyrażane są poglądy i sądy oraz prezentowane zachowania sprzeczne z oficjalnie deklarowanymi i zapisanymi w dokumentacji, statutach i regulaminach. W wielu zdarzeniach, zachowaniach i postawach ujawnia się to, co naprawdę czują i myślą wychowankowie i ich przełożeni. Bowiem niezależnie od przeświadczenia „góry”, zarówno podopieczni, jak i ich przełożeni, pracownicy placówek resocjalizacyjnych, „swoje” wiedzą, mówią i czynią.

Zjawisko to nosi nazwę *ukrytego programu*, odzwierciedla „II życie” społeczności placówki, wywiera wpływ na wychowanie moralne podopiecznych, efektywność resocjalizacyjną i jest niekorzystne dla ideałów wyrażanych w celach i zadaniach wychowawczych instytucji resocjalizacyjnej.

Źródła ukrytego programu są wewnętrzne i zewnętrzne. Wewnętrzne stanowi przestrzeń fizyczna i społeczna placówki, władza (system wychowawczy) oraz „zastane” negatywne właściwości osobowości uczestników procesu oddziaływań resocjalizacyjnych. Zewnętrzne uwarunkowania, to obiektywne czynniki pozapedagogiczne i pozazakładowe.

Ankieta ma naukowe cele i charakter, jest anonimowa, i nie należy jej podpisywać. Zamieszczając w niej własne doświadczenia i zaobserwowane rzeczywiste sytuacje nie należy podawać nazwisk i miejsca placówki.

Wykorzystanie tego narzędzia, refleksja nad źródłami i okolicznościami ukrytego programu, zamierzone rozpoznanie prawdziwych poglądów, odczuć i zachowań ograniczających realizację oficjalnego programu placówki, pogarszających jej zewnętrzny oficjalny wizerunek, może stanowić przedmiot obrad konferencji szkoleniowej w ramach WDN.

Serdecznie dziękujemy za okazany wysiłek, pozostając z wyrazami szacunku i uznania dla motywacji i trudu pracy z dziećmi i młodzieżą specjalnej troski.

Katedra Pedagogiki Specjalnej
Uniwersytetu Śląskiego

Prosimy podkreślić właściwe podpunkty odpowiedzi:

Rodzaj placówki resocjalizacyjnej :

- a. MOW (*młodzieżowy ośrodek wychowawczy*)
- b. MOS (*młodzieżowy ośrodek socjoterapii*)

Płeć respondenta:

- a. M
- b. K

Wiek respondenta:

- a. do 30 lat
- b. powyżej 30 lat

Staż pracy zawodowej

- a. do 5 lat
- b. od 5 do 15 lat
- c. powyżej 15 lat

Funkcja zawodowa

- a. pracownik pedagogiczny (*wychowawca, nauczyciel, instruktor, pracownik socjalny, pedagog, psycholog*)
- b. członek kadry kierowniczej
- c. pracownik administracyjno-obługowy

	Opracowania własne:	
--	----------------------------	--

- ❖ *Dociekania nad ukrytym programem w oddziaływaniu resocjalizacyjnym (diagnoza wstępna)* [w:] Adam Stankowski (red), *Wspomaganie rozwoju. Konteksty edukacyjne - rewalidacyjne - resocjalizacyjne*, Wyd. Verbum, Ružomberok 2012.
- ❖ *Kadra resocjalizacyjno-wychowawcza w procesie edukacyjnej zmiany*. Wydawnictwo Naukowe Instytutu Technologii Eksploatacji – PIB, Radom 2013. Załącznik nr 5: Ankieta badawcza - *Źródła, okoliczności i przejawy „ukrytego programu” w praktyce oddziaływań resocjalizacyjnych*

**Pismo skierowane do wszystkich MOW w Polsce przez OŚRODEK ROZWOJU EDUKACJI
Ministerstwa Edukacji Narodowej**

ul. Szosowa 6/8
01-640 Warszawa
tel. 22 648 27 20
fax 22 648 1 20
www.ore.edu.pl

WRS-474/1/13/JK

Warszawa, dnia 25 stycznia 2013 roku

Dyrektor
Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego/
-wszyscy-

Szanowni Państwo,

Uprzejmie informuję, że do Wydziału Resocjalizacji i Socjoterapii Ośrodka Rozwoju Edukacji została skierowana prośba Katedry Pedagogiki Specjalnej Instytutu Pedagogiki na Wydziale Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach o pomoc w prowadzonych przez pracownika Katedry, dr Tadeusza Wolana, badaniach naukowych dotyczących *ukrytego programu* w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych.

Z uwagi na powyższe w załączniku przekazuję list do Państwa oraz Ankiety Badawczą - *źródła, okoliczności i przejawy „ukrytego programu” w praktyce oddziaływań resocjalizacyjnych* z prośbą udział i pomoc w realizacji badania.

Z poważaniem

KIEROWNIK
Wydziału Resocjalizacji i Socjoterapii

Andrzej Deskowski
mgr Andrzej Deskowski

**Pismo skierowane do MOW z
Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Pracowników Resocjalizacji**

Kuźnia Raciborska, 25 stycznia 2013r.

**Kol. Prezes Ogniska
Członkowie Ogniska
Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Pracowników Resocjalizacji
w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym**
=====

Szanowne Koleżanki i Koledzy

W związku z pismem Ministerstwa Edukacji Narodowej - Wydziału Resocjalizacji i Socjoterapii Ośrodka Rozwoju Edukacji skierowanym do Dyrekcji Młodzieżowych Ośrodków Wychowawczych, w imieniu Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Pracowników Resocjalizacji zwracam się z serdeczną prośbą o wsparcie w tej sprawie Dyrekcji Ośrodka i udzielenie pomocy naszemu Koledze, byłemu przewodniczącemu Stowarzyszenia, dr Tadeuszowi Wolanowi, w prowadzonych ogólnopolskich badaniach.

Załączam pismo ORE, przesłane skierowane przez kol. Tadeusza Wolana oraz ankietę badawczą: *Źródła, okoliczności i przejawy „ukrytego programu” w praktyce oddziaływań resocjalizacyjnych*, z serdeczną prośbą o pomoc w jej wypełnieniu i wystaniu pod wskazany adres do 20 lutego 2013.

**Prezes Zarządu Głównego
Ogólnopolskiego Stowarzyszenia
Pracowników Resocjalizacji**

Julian ZIELIŃSKI

**Pismo Departamentu Ministerstwa Sprawiedliwości - Wykonania Orzeczeń i Probacji,
skierowane do wszystkich zakładów poprawczych w Polsce**

MINISTERSTWO SPRAWIEDLIWOŚCI
Departament Wykonania Orzeczeń i Probacji
Al. Białeńskie 11
00-050 WARSZAWA Ska. Poczta 33
Centrum tel. 52 12 888

Warszawa, dnia 16.01. 2013 r.

DWOiP III - 070 - 3/2013

Pani/ Pan
Dyrektor Zakładu Poprawczego
i Schroniska dla Nieletnich
- WSZYSCY -

Przejmie informuję, że do Ministerstwa Sprawiedliwości, Departamentu Wykonania Orzeczeń i Probacji została skierowana prośba Katedry Pedagogiki Specjalnej Instytutu Pedagogiki na Wydziale Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 8.01.2013 r., o wyrażenie zgody na przeprowadzenie przez pracownika Katedry, dr Tadeusza Wolana, badania naukowego metodą sondażu diagnostycznego, dotyczącego *ukrytego programu* w zakładach poprawczych, z uwzględnieniem wielkości próby pobranej zgodnie z porządkiem losowym.

Z uwagi na powyższe proszę o udzielenie Panu dr Tadeuszowi Wolanowi wsparcia w przeprowadzeniu w placówkach objętych badaniem *Ankiety Badawczej (w placówkach i Instytucjach resocjalizacyjnych) – źródła, okoliczności i przejawy „ukrytego programu” w praktyce oddziaływań resocjalizacyjnych.*

ZADZIAŁANIE WYKONANIA ORZECZEŃ I PROBACJI
Wydział Probacji i Pracy Socjalnej
Andrzej C.
Kierownik Wydziału

Do wiadomości:

1. Pan dr Tadeusz Wolan

Dzień dobry

W załączeniu przesyłam, zgodnie z poleceniem służbowym, wykaz danych teleadresowych zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich (dostępnych również na Stronie Internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości - Działalność - Zakłady Poprawcze i Schroniska dla Nieletnich) wraz z pismem przesłanym do w/w placówek w sprawie wyrażonej zgody na przeprowadzenie „Ankiety (...)”

Z poważaniem

Iwona Różańska - Koziół
Główny Specjalista DWO i P III MS

**Pismo Ministerstwa Sprawiedliwości skierowane do 15 Okręgowych Inspektoratów
Służby Więziennej w Polsce**

CENTRALNY ZARZĄD SŁUŻBY WIĘZIENNEJ
BIURO PENITENCJARNE
ul. Flakowiecka 37A
02-521 WARSZAWA
tel. 640-84-111, fax 640-84-112

Warszawa 4 lutego 2013r.

BP – 072-4/13/184

Pan/Pani

Dyrektor Okręgowy Służby Więziennej

wg rozdzielnika

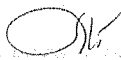
Uprzejmie informuję, że Dyrektor Generalny Służby Więziennej gen. Jacek Włodarski wyraził zgodę na przeprowadzenie badań, w formie sondażu, przez dr Tadeusza Wolana, pracownika naukowego w Katedrze Pedagogiki Specjalnej Instytutu Pedagogiki na Wydziale Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

W załączeniu przesyłam ankietę dotyczącą źródeł, okoliczności oraz przejawów „ukrytego programu” w praktyce resocjalizacyjnej. Uprzejmie proszę o wyznaczenie jednostki penitencjarnej przeznaczonej dla skazanych młodocianych, przekazanie do wybranej jednostki ankiety oraz jej przeprowadzenie z uwzględnieniem wielkości próby pobranej zgodnie z porządkiem losowym.

Uprzejmie proszę o odesłanie wypełnionych ankiet do dnia 28 lutego 2013r. bezpośrednio na nw. adres:

dr Tadeusz Wolań
Uniwersytet Śląski
Wydział Pedagogiki i Psychologii
Katedra Pedagogiki Specjalnej
40 – 126 Katowice
ul. Grażyńskiego 53
tel. 32 35 99 784

Dr Tadeusz Wolań
Katedra Pedagogiki Specjalnej
Uniwersytet Śląski
Katowice

Tadeusz Wolan
Katowice, kwiecień 2014

Autoreferat (w języku angielskim)

Lists of content:

- 1 Characteristics of professional development, educational achievements and naukowych
- 2 Characteristics of organizational and social achievements
- 3 Interests and achievements of research before Ph. D
- 4 Interests and achievements of research after Ph. D Introduction - genesis
 - 4.1. Chronological summary of published work research (*by predicted by the Polish Science*).
 - 4.1.1. Scientific monographs
 - 4.1.2. - Conference proceedings in collective works Studies compact in Polish, English, Slovak and French
 - 4.1.3. The articles in magazines pedagogical and socio-pedagogical
 - 4. 1. 4 Active participation in conferences with a range of national and international level and developed an-delivered papers**
 - 4.2. Presentation of a series of publications thematically homogeneous:
Pedagogical and organizational aspects of transformation education and the new role of the teaching staff in educational school and special
Introduction
 - 4.2.1. Teachers as educators, in supporting the development of and self-education students
 - 4.2.2 Defermnants, experiences and projects change improvement
the impact of educational staff rehabilitation centers
 - 4.2.3. The paradigm of the professional development of the teaching staff of schools and special institutions by way of their learning experience ...
 - 4.2.4. Sources and manifestations *hidden program* lowering efficiency activities of the teaching staff
- 5 Further research plans

1 Characteristics of development training, educational and scientific achievements

In 1964, he graduated from the Pedagogical High School in Chorzow. In 1969, I graduated from Teachers College in Katowice Special pedagogy.

In the years 1970-1974 I had at the Faculty of Social Sciences of the University of Silesia in Katowice higher studies in the field of pedagogy. In the Department of Psychology at the University of Silesia finished them defending a thesis on the psychology of knowledge, n t "Relationships between components of personal knowledge", written under the supervision of prof. dr. Joseph floors, a master's degree education.

As part of the training took up studies at the Graduate School of Organization and Education Management Directors Vocational School in Kalisz, who graduated in 1985, defense of thesis "Psychosocial factors identify pupils and students of the profession", written under the supervision of prof. dr. hab. Tadeusz Nowacki.

In 1986, I got the third degree of specialization in the organization and management of education given by the Chief Qualification Commission in Warsaw.

In 1992, he graduated from Central Course of Education in the field of rehabilitation of the Regional Centre for Methodology in Kalisz.

In 1992 he defended his doctoral dissertation at the Faculty of Social Sciences of the University of Gdansk n t "Terms school organizational efficiency collegial bodies." Promoter in my pipe doctoral prof. conjunction. dr. Kazimierz Podoski.

In 1992 I graduated from the Education Course for Managers organized by the Board of Education in Katowice.

As part of the educational work in institutions of education, begun in 1964, I met directly and profoundly the problems of organization and management of educational, pedagogical work and the nature of managerial basic education, vocational and special, including childcare centers and rehabilitation. Served ago I performed the functions educators orphanage and boarding school, a teacher in primary education (including special), secondary and post-secondary training, dormitory manager Pedagogical School in Chorzow, director of the School of Professional dormitory No. 2 in Chorzow, director of school plant, the bulk of the Team Building Schools in Chorzow, which brings together 11 types of schools, and in turn, teacher, director and teacher educational and social reintegration facility for juvenile socially maladjusted youth (National Youth Education Centre in Bytom- Radzionkow (boarding team of three types of schools, central and school workshops). The establishment of the February 1, 2001, she received the distinguished career assessment, and on 14 August 2001, as a result of the qualifying procedure, I received a professional degree certified teacher - given to me by the Governor of Silesia Act No. SZII.9019/23/01-09 of 2002 .

From the academic 1997/1998 run continuously at full scientific work as well as lectures and seminars at the University of Silesia in Katowice.

In 1997 he was appointed to the position of assistant professor in the Department of Research in Educational Institutions Institute of Education at the Faculty of Pedagogy and Psychology at the University of Silesia in Katowice, Poland, and from 2004 to'm still employed as an assistant professor in

the Department of Special Education, Institute of Education at the Faculty of Pedagogy and Psychology at the University of Silesia in Katowice.

Actively participate in all research projects carried out by employees of the Department of Special Education and the Department of Revalidation at the Institute of Education at the Faculty of Pedagogy and Psychology.

I co-authored a study with an interdisciplinary evidence and the concept of the general education curriculum courses non-pedagogical.

At the University of Silesia run with students non-pedagogical full-time and part-time lectures and seminars in the field of *educational sciences (general education)*. I carried them out (or realize continued) Faculties:

- *Conservation Biology and Environmental T;*
- *Philology (Polish Philology, Russian Philology, Germanic philology library);*
- *Mathematics-Physics - Chemistry;*
- *Earth Sciences;*
- *Information Technology and Sciences Material*
- *Social Sciences Scheme.*

In the academic year 1999/2000 I led in part lectures and seminars in the field of *rehabilitation pedagogy of social prevention* with students of the Faculty of default Teachers College in Bytom, while on the Course Qualifying for Educational Executives at Teachers College in Bytom drove lectures and exercises within the subject block : *Design of the educational establishment and organization of the pedagogic process in terms of the reform of the education system.*

In the academic year 2004/2005 and 2005/2006 at the Faculty of Pedagogy and Psychology, University of Silesia drove lectures and classes with students in the field of *rehabilitation pedagogy, methodology of work of rehabilitation and social pathologies.*

From the academic year 1999/2000 to 2011/12 under the contract for work drove the Pedagogical TWP in Warsaw - Faculty of Social and Pedagogical in Katowice lectures and exercises. These included items: *current trends in pedagogy, educational systems, organization and management of education, social pathologies of the elements of forensic science, the theoretical basis for rehabilitation, resocialization pedagogy and methodology of correctional labor.*

In the academic 2013/2014 lead a seminar theses students revalidation-pedagogy at the University of Silesia.

In the years 1999/2000 and 2000/2001 I was a reviewer of numerous master's theses in the field of pedagogy written by students at the Institute of Education at the Faculty of Pedagogy and Psychology, University of Silesia, under the guidance of prof. dr. hab. John washings, and in the academic year 2004/2006 I reviewed the work of masters of pedagogy written by students at the Institute of Education at the Faculty of Pedagogy and Psychology, University of Silesia, under the guidance of prof. dr. hab. Adam Stankowski.

I was invited to join and work in the Scientific Committees: VI International Scientific Conference "Education XXI century-Fri Educational threats and challenges of the young generation", organized by the School Safety in Poznan and numerous other institutions of higher education, held from 22-24 October 2008 Zakopane; National Scientific Conference of Workers Institutions educational and rehabilitation. Organiser: The Management Board of the National Association of Workers' Rehabilitation Training Centre of the Prison Service balls k / Czesochowa, 22-24 May 2009; Scientific Conference of Youth Centres and Education Workers " Between theory and practice of rehabilitation". Organiser: The Management Board of the National Association of Workers' Rehabilitation in Forge Raciborska and Wroclaw University - Department of Rehabilitation Institute of Education, 13 - 15.VI.2010, Murzasichle; International Scientific Conference HR Educative - Rehabilitation, "Barriers to the process of social adaptation", organized by Institute of Education- Department of Rehabilitation, University of Wroclaw and the National Association of Workers' Rehabilitation, June 10, 2012, Zakopane -Murzasichle.

As part of the lectures and classes *implement innovative methods of teaching.* They include the need for an active education teaching staff of schools and care institutions oriented to the trouble of creating a vision and concept of stimulating long-term educational process, students' perception of their teacher's future role as educators in particular organizing process of self-development of personality and independent learning by students.

My teaching initiatives are focused on the development of students' awareness of the need to engage in non-school educational environment and acquire knowledge and skills impact on the family of the student - pupil. They are a form of written assignments taking into account the procedure for the examination procedure, limiting the habit to collect "crib sheet" and legitimate reason, for the transition from the practice of theory by contacting the students with a "living pedagogy", penetrating through them both to the content of the literature and certain stretches of pedagogical reality. They favor the disclosure of their interests and thoughts, evoke curiosity of students, impact on their emotional-motivational sphere.

I increased the activity of students in the classes (especially exercise) is used, in particular, the use of positive incentives ("values" derived from the title taken by students studies), relating to earlier, jointly designed theme classes, the positive results of the group work problem, their active participation in the

discussion, self-presentation skills and knowledge resulting from the work (self-selection of thematic modules).

In the teaching process used by me original tools of self-evaluation by the students the ability to apply in practice pedagogical knowledge. They concern among other things: knowledge and implementation of the pedagogical practice of universal standards of education; educational contracting, as facility, indirect methods of education; determinants and barriers to learning by experience in the work of teachers; principles and methods to develop independent learning skills by the students; taking into account the rules of the cycle in the process of organizational activity triggering and symptoms of the roles of parents in the school; search for forms and methods of shaping personal identity in school students, the use of sociometric techniques in the diagnosis of the position occupied by students in the social structure of the class and educational team and recognize the dynamism of the informal group structures in wards educational teams.

Initiatives undertaken are "embodiment" pedagogy, convinced her students obtaining their approval for her, calling their curiosity educational issues, an effective impact on their emotional-motivational sphere.

2. Characteristics of organizational and social achievements

Enrichment of reflection and pedagogical experiences, enhancing the quality of teaching and research work, the search for innovative, proof of concept of effective forms and methods of educational work and system solutions conducive to my involvement in the work of the institution's organizational and social work in the institutional environment and outside school.

In 2003 and 2004, during the summer break, I participated in organizing and conducting classes preparatory course for the entrance examination for the candidates of pedagogy at the Faculty of Pedagogy and Psychology, organized by the Polish National Alliance at the University of Silesia. In turn, in July 2005, I led preparatory courses for entrance examination for candidates in psychology at the Faculty of Psychology and Education and for candidates for the Faculty of Law and Administration at the University of Silesia.

In July / August 2006 and July / August 2009 I was a member of the Faculty Recruitment Committee at the Faculty of Pedagogy and Psychology, and in April 2013 I was appointed to work as the secretary of the Faculty Recruitment Committee candidates for higher studies in the field of education at the Faculty of Psychology and Education.

In the years 2008 to 2012 I served as a member of the Senate of the University of Silesia. In 2008-2010, I was a member of the Senate of the University of Silesia for Research, Artistic Creativity and International Relations, and in 2012 the decision of the Senate was appointed a member of the Senate of the University of Silesia for International Relations.

With a selection of socially I served from 2002 to 2012 years as a member of the University Council and in turn a member of the Presidium of the University ZNP at the University of Silesia, and from 2008 to 2012 as a member of the Council for Higher Education and Science of the ZNP and ZNP President of the University Council of the University of Silesia. Within the framework of the university union organization among others initiated, developed organizational and programmatic assumptions and organized at the University of Silesia:

- I Silesian Forum of Polish Teachers' Union university (with the participation of universities in other regions of Silesia and Polish) - 14 May 2009, entitled "Employee inspiration for the reform of higher education - ZNP advocate the idea of partnership for knowledge, an exponent of social expectations, co-founder of Polish transformation of education, higher education and science
- Second Silesian Forum of university Polish Teachers' Union (with the participation of universities in other regions of Silesia and Polish) - 9 May 2012, on "Trade Union advocacy and cooperative competitiveness of Polish education and science."

In 1996-1999, I served a socially, by choice, as President of the Board of the National Association of Workers' Rehabilitation, an NGO national, and since 1999 to 2008 I served socially, by choice, the Chairman of the Supervisory Board of the organization, and since October 2008 the fullness of socially chairman of the Programming. This organization focuses pedagogical rehabilitation workers employed in the national educational and rehabilitation facilities total care for children and young people socially maladjusted. As part of the work within the organization and training activities OSPR stimulates discussion among employees about the rehabilitation directions, forms and methods of change in the system of prevention, care and education of the social reintegration of minors at risk morally, located in institutions overall environmental and local government institutions. I co-authored an educational training program for senior childcare centers and rehabilitation implemented annually during the regular meetings of the National Association of Workers Rehabilitation. An active participant in preparing and conducting courses for teaching staff of educational and rehabilitation centers in the country. As a member of program councils of national and international conferences organized by this Association, teaching experience and disseminate the results of research inquiry.

Improving the teaching of university students and gaining additional knowledge of socio-pedagogical and organizational experience conducive to performing my functions in 2002-2006 councilor of the City - County Chorzow, a member of the education and sports, and family and social assistance. In addition, I

am involved in social work for children and young people requiring special care, social deviates from the norm, among others. as a scoutmaster , former head of the Department "Nieprzetarty Szlak" Katowice commands Banner ZHP and currently a member of the Friends of Scouting at the Headquarters of the Polish Scouting Association in Chorzow.

3. Interests and achievements of research before Ph. D

Prior to obtaining the degree of doctor subject of my interest and inquiries were seeking their own working model of a large bulk facility director of the school , including the issue of optimizing its budget time , broadly understood education socialization problems arising from the ongoing changes of the socio - ownership in Poland , selected aspects of the organization of collective meetings of the teaching staff , as well as the problem of appropriate partnerships among members of the school board .

As a contribution to the theory and practice of organizational thinking, in accordance with the progressive democratization of social life have I dealt with the issue of search mechanisms and barriers to the functioning of the school collegial bodies, among which the dominant role of the teachers' council should meet. My special interest, due to their functions of teaching, particularly leadership in education and residential care and rehabilitation, focused on the confrontation of literature functioning of its impact on the practice of organizational activities as well as the possibilities of measuring the determinants of organizational effectiveness using test procedures known to the humanities research . Experience, as well as intellectual anxiety reflected in the adoption of the doctoral dissertation entitled. Terms school organizational efficiency collegial bodies (for example, the operation of the school board), implemented under extra curriculum within the academic seminars conducted by Prof. zw. dr. hab. Kazimierz Podoski at the Faculty of Social Sciences of the University of Gdansk .

Performed in the course of the doctoral dissertation research account of my content included in the pedagogical and social journals, containing proposals , critical reflections and suggestions about the workshop managers headmaster .

Their selection includes the following statement:

List of publications before Ph. D:

1. How to organize a council of team teaching? "Problems of Education in Rural Areas" No. 6/1986, p. 353 – 356.
2. In the search for a model of self headteacher "Education and Parenting" No. 19/1987, pp. 2 – 5.
3. Let's put on teams Affiliate "The Voice of Teachers" No. 23/1987, p 8
4. Control of the course of deliberation, "Bulletin methodical IKN-ODN Board of Education and Education - Katowice" No. 9-10 / 1987 No. 9, p.13 -17.
5. In search of determinants and determinants of organizational efficiency of school collegial bodies "New School" No. 6/1989, s.337 – 345.
6. O conference after conference (test report) "New School" nr1/1990, p.9 – 14.
7. Ways socialization of school (review posts in journalism) "New School" No. 8/1990, s.411 – 420.
8. How to use the principle of collegiality currently in school? (lessons from studies of educational advice) "New School" No. 9/1991, pp. 533 – 540.

4. Interests and achievements of research after Ph.D

Introduction:

Time socio-economic change in contemporary Poland , Polish participation in the European Union , the globalization of economy, scientific and technological progress and exponential growth of information technology have triggered the need for the planning of the future, creating a vision of program transformations . Caused demand for construction in areas of education, modern models of organizational and pedagogical .

I accepted that the concept of modernity in education should be construed as creating paradigms aimed at achieving the educational goals of anticipated , closely coupled with humanistic values.

I realized several years research problems , the observations , thoughts and proposals for amendments constitute a significant contribution to the development of modern pedagogy relate to issues of transformation of pedagogy in theory and social practice . Pedagogy as a science should provide for a greater extent than before the field of socially useful , practical .

Taken by me issues and solutions projects associated with my work and scientific research and teaching , experience gained pedagogical and managerial education in educational institutions and the general and special educational achievements obtained educational . Copyright projects (models) used changes in my many years of work with the students teaching full-time and part-time faculties of the Silesian University and other universities and promote previous experience teaching and leadership in schools , childcare centers and rehabilitation .

His achievements , scientific thinking , disseminate and publish papers within a compact and pedagogical periodicals addressed to different environments , and by keeping in touch with academic centers in the country and active participation (of papers) in scientific conferences of national and international .

In the course of his socially leadership roles in the National Association of Workers' Rehabilitation disseminate scientific achievements associated with changes in the field of correctional education in the country and abroad (Ukraine) , inspiring educational progress in educational and rehabilitation centers through regular training workshops for correctional staff. His achievements associated with the selected issues of transformation of modern pedagogy in theory and social practice also disseminated in educational environments province. Silesian, as a member of the Council for Higher Education and Science of the ZNP and ZNP Chairman of the Organization of the University at the University of Silesia.

I realize studies related to issues of transformation of modern pedagogy in theory and social practice, using valuable criticisms of my reviewers of research achievements. I made inquiries considerations and theoretical research aimed at filling the gap location, development and improvement of the learning activities of the Polish experience of the teaching staff of educational and rehabilitation facilities, representing organizations change .

The results of my study of theoretical reflection, empirical research and experience presenting written by me after the defense of the doctoral dissertation in 1992, 53 publications including 6 monographs (one , as the second edition resumed in 2008 , due to the large interest in her teaching staff and students) . 20 of my speeches are peer-reviewed conference proceedings in collective publications compact, and 26 publications are articles in magazines and journals pedagogical socio- pedagogical.

While international and national conferences and symposia presented in the form of 34 papers presented.

My research interests are interdisciplinary. They set them in particular issues related to Pedeutology, as a sub-discipline of organization theory and management education, considering the issues of social role of personal resources, the effectiveness of training and upgrading of teachers' jobs. Linked them with the problems of organization and management in the current rehabilitation pedagogy - a subdiscipline of special education.

4.1 CHRONOLOGICAL SUMMARY PUBLISHED WORKS OF SCIENTIFIC

4.1.1 SCIENTIFIC MONOGRAPHS

TEACHER - EDUCATOR IN THE PROCESS OF EDUCATIONAL CHANGE, B W I U „Kontrakt" Chorzow - Institute for Sustainable Technologies - National Publishing Institute in Radom in 2002, s.179

ISBN: 83 - 916 495 - 8 - X. Reviewer: Prof. dr. Zbigniew Wegierski

TEACHER AS EDUCATOR AND CHANGES IN EDUCATION CONTRIBUTOR, BWIU „Kontrakt", Chorzow - Institute for Sustainable Technologies - National Publishing Institute in Radom in 2004 , s.196 .ISBN: 83 - 916495-0-4. Reviewer: Prof. dr . Zbigniew WEGIERSKI

Resocialization. CONDITIONS OF EXPERIENCE PROJECTS OF CHANGES (Junior educational center, corrective learner organization) . BWIU „Kontrakt", Chorzow - Institute for Sustainable Technologies - National Publishing Institute in Radom, 2005, p 244. ISBN: 83 - 916495-5-5 .Reviewers: Prof. zw. dr. Joseph Polturzycki, Prof. zw. dr. Adam Stankowski

TEACHER AS EDUCATOR AND CHANGES IN EDUCATION CONTRIBUTOR , Revised Second Edition. B W I U "Kontrakt", Chorzow - Institute for Sustainable Technologies State Publishing Institute , Radom 2008 , s.196 .ISBN 978-83-7204-721-2. Reviewer: Prof. dr. Zbigniew WEGIERSKI

ORGANIZATIONAL EFFICIENCY OF MISSIONS educational and rehabilitation (context -conditions - projects change).Institute for Sustainable Technologies - National Publishing Institute in Radom , Radom 2008, p 286 ISBN: 978- 83-7204 -685-7 (Monograph promoted Habilitation) . Reviewers : Prof. . zw. dr . Jerzy Niemiec, Prof. zw. dr . Zygmunt Wiatrowski

RESOCIALIZATION - EDUCATIONAL STAFF CHANGES IN THE PROCESS OF LEARNING Institute for Sustainable Technologies - National Research Institute, Radom 2013 .Reviewers : Prof. . Associate. dr. Peter P. Barczyk, Prof. zw. dr. Joseph Polturzycki. ISBN 978-83-7789-214-5

4.1.2 Conference proceedings in collective works. Studies compact in Polish, English, Slovak and French

In the search for alternative forms and methods of rehabilitation, "Bytoms Pedagogical Papers " No. 1/ 1999, pp. 79 – 85. ISBN 83-913174-0-4

Determinants of the effectiveness of education in youth correctional facility as a variable syndrome research, " Bytoms Pedagogical Papers" No. 1 (2) / 2000 , pp. 31 – 39.ISBN 83-913 174-1- 2

Contract tutorial in the practice of teaching "Bytoms Pedagogical Papers" No. 2 (2) / 2001 , pp. 75 -8. ISBN 83-913174-2-0

Efficiency of Humanities and pedagogical aspects of education students non-pedagogical in the process of educational change "Higher School of Pedagogy " No. 21 Szczecin Warsaw 2003, pp. 48 – 59. ISBN: 83-88608-30

Key skills of students as a source of empowerment and process tool and modernize education (In :) M. Wrońska , A. Zduniak , Subjectivity in the education of the era of global information society T.4 , Warsaw - Poznan 2004 , pp. 284 – 293. ISBN :83 - 7151 -619 -3

The institution type resocialization as a learning organization (syndrome research variables organizational efficiency), "Chowanna" Publisher University of Silesia, Vol.1 (22) - with disability issues, published by the University of Silesia, Katowice 2004, s.164-188. ISBN: PL ISSN 0137 - 706x

Educational Diagnosis in a hidden program in higher education, (W:) Polish educational system after the reform of 1999. Condition, prospects, risks. T.2 (ed.). Z. Andrzejczak, L. Kacprzak, K. Spider, Poznan - Warsaw 2005, pp. 87-100. ISBN 83-7151-665-7

Rehabilitation facilities in the reformed system of preventive care and education in Poland, [in:] Rehabilitation socially maladjusted youth - selected contexts. Volume 2 (27) (ed.). A. Nowak "Chowanna" Publisher University of Silesia, Katowice, Poland in November 2006, pp. 43-74. ISBN: PL ISSN 0137 - 706x

Present conditions and barriers to organizational efficiency of educational and rehabilitation facilities (preliminary test report) [W]: A. Stankowski and Balukiewicz M. (ed.) The difficult art of being together, or different facets of integration. Bytom. 2006, pp. 139 - 157. ISBN: 978-83-7308-806-1

A. Zywczok, Review: Tadeusz Wolan, *teacher as an educator and co-founder of changes in education*, Chorzow, B., And Contract Law, 2004, ss.196 [In:] Rehabilitation socially maladjusted youth - selected contexts. Volume 2 (27) (ed.). A. Nowak, "Chowanna" Publisher University of Silesia, Katowice, Poland in November 2006.

ISBN: PL ISSN 0137 - 706x.

A. Zywczok, Review: Tadeusz Wolan, *Conditions, experience, draft amendments* (Radom 1995, published by the Institute for Sustainable Technologies PIB, 243 pp.). [In:] edited by A. Czerkawski, A. Roter, A. Radziejewicz - Winnicki. Scientific Notebook "Around the problems impairment and social support" No. 16 /2007. Silesia School of Management. Gen. J. Ziętka. Katowice 2007. ISSN 1644-8502

Determinants of transformation of humanistic education students (teaching and research reminiscences). (In:) Siwek H., eds, The effectiveness of integrated education. Implications for theory and practice. Ed. College of Education TWP, Warsaw 2007. Pp. 293-300. ISBN: 83-88278-86-X

Organizational Efficiency of educational and rehabilitation centers in terms of the rules of learning by experience (research report) [in:] F. Kozaczuk (ed.), The effectiveness of social reintegration", published by the University of Rzeszow, Rzeszow 2007, s.65 - 83

ISBN: 978-83-7338-339

The thing about transforming corrective educational and rehabilitation institutions (organizational and pedagogical reminiscences) [In:] kvalita and spolupraca v special pedagogy v súčasnom konkurenčnom PROSTRÉDÍ (TANK príspevkov of medzinarodnej vedeckej specialnopedagogickej conference). Sapientia, sro, Bratislava, 2007, pp. 312 - 325. ISBN: 978-80-89229-06-2

Educational and rehabilitation facilities as learning organizations. [In:] A. Gęsiarz, J. Dawczyk, T. Michałowski. Rehabilitation: between theory and practice. Ed. Youth Centre Emblems 2007, pp. 90-105. ISBN: 83-925429-0-2

Current trends in disorders of behavior (aggression) children and adolescents. [In:] T. Smal, A. Zduniak (ed.). Education without borders - despite the barriers. Space creation. T.2. Ed. School Safety. Poznań. 2008, s.261 - 271. ISBN: 978-83-61304-01-2

Conditions and tendency to coarsening behavior of children and adolescents (the transition period) "Chowanna" - Pedagogical therapy - Volume 1 (32). Red. A. Stankowski. Publisher University of Silesia, Katowice 2009, pp. 133 - 153. UK ISSN 0137 - 706x

Job quality measurement at childcare and resocialization center (anticipational and Organisational aspects). In: To regain the colors of a butterfly ... in the circle of therapy and resocialization. Special pedagogues' deliberations. Edited by: Adam Stankowski, Association Internationale Sciences, Éducation, Cultures, Traditions - Fribourg. Fribourg - Suisse Sect., 2009, s.101 - 117. ISBN 978-2-9700690-0-3

Shaping personal identity of students in terms of educational change (pedagogical reminiscences) (In:) Creating the identity of the school. Historical contexts, socio-cultural, educational. Volume 2 Ed. K. Chataś, B. Komorowska. Publisher Lublin, Lublin 2009, pp. 267-281. ISBN 978-83-7363-897-6

Change strategy development and perpetuation of rehabilitation centers. (W:) Today determinants of prevention and rehabilitation of minors. Red. sciences. New Year's Eve Bebas. Ed. Higher School of Economics in Radom, Radom 2010, pp. 67-80. ISBN 978-83-62491-04-9

Investigations on the impact of a hidden program in rehabilitation (initial diagnosis), [in:] Adam Stankowski (red), Power of development. Educational contexts - revalidation - resocialization. Ed. Verbum, Ružomberok 2012, s.126 - 149. ISBN 978-80-8084-938-2

Les Règles et les moyens du développement des compétences clés des élèves handicapés mentaux. Principles and Ways of developing key competencies of students with intellectual disability (In:) dans l'éducation Vision des élèves handicapés mentaux. Visions in Education of Mentally Handicapped Pupils. Adam Stankowski Rédacteur en chef, S.É.C.T. Association internationale Sciences, Éducation Cultures, Traditions Fribourg - Suisse Fribourg 2013. P.91 - 103 ISBN 978-2-9700892-6-1.

4.1.3. THE ARTICLES IN MAGAZINES PEDAGOGICAL AND SOCIO-PEDAGOGICAL

1. TERMS AND BARRIERS ORGANISATIONAL EFFICIENCY PROFESSIONAL SCHOOL collegial bodies, "Vocational School" No. 8/1994, pp. 2 - 4.

2. CHANGES IN RESOCIALIZATION -educational institution,"Headmaster " No. 2/1995 , pp. 2 – 4.
3. O entities PARTICIPATION OF PARENTS IN SCHOOL LIFE, "Headmaster " No. 8-9/1995 , p 2 – 4.
4. GROUPS OF ADAPTATION In youth care center "Social and Educational Problems" No. 9/1995 , pp.28 – 29.
5. UCZESTNICTWO PARENTS IN SCHOOL LIFE, "New School " No. 3/1996 , pp. 6 – 11.
6. RESOCIALIZATION - EDUCATIONAL VALUES OF SAILING CRUISE, " Headmaster " nr7-8/1996 , pp. 23 – 25.
7. ORGANISATIONAL EFFICIENCY determinants OF POSITION CURATOR OF EDUCATION , " New School " No. 6/ 1997, pp. 26 – 30.
8. RESOCIALIZATION AND EDUCATIONAL VALUES OF SAILING CRUISE , " Social and Educational Problems " No. 6/ 1997, pp. 28 – 29.
9. What kind TO BE MODEL OF YOUTH ORGANIZATION reintegration centers ?" New School " No. 8/ 1998, pp. 20 – 23.
10. The SEARCH OF EDUCATION TEACHING STUDENTS determinants , "New School " No. 5/ 1999, pp. 19 – 25.
11. For SEARCH OF EDUCATION TEACHING STUDENTS determinants . CZ . I., "Newspaper University " No. 7/1999- U. Sl. Katowice , pp. 10 – 11.
12. For SEARCH OF EDUCATION TEACHING STUDENTS determinants . CZ . II. , "Newspaper University " No. 8/1999- U. Sl. Katowice , pp. 5 – 6.
13. RESOURCE AND MOTIVES escapes from MISSIONS rehabilitation , " Social and Educational Problems " No. 2/ 1999, pp. 28 – 31.
14. HIDDEN PROGRAM EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS ." Newspaper University " No. 7 (86) / 2001, pp. 8 – 11.
15. HIDDEN PROGRAM "New School " No. 5 (49) May 2002 , p.2 - 716.
16. QUO VADIS 16th HIGHER ACADEMY? "Newspaper University " No. 1 (101) October 2002 , pp. 9 – 11.
17. KEY SKILLS OF STUDENTS "New School " No. 11 (55) November 2002 , pp. 4 – 6.
18. FORMATION KEY PERFORMANCE OF STUDENTS New School " No. 12 (55) December 2002 , pp. 6 – 14.
19. Actual BARRIERS TO LEARNING EXPERIENCE IN THE WORK OF TEACHERS "School Magazine " Board of Education in Katowice 5/ 253 - January 2003 , p.12 -17.
20. Refom reintegration centers "Social and Educational Problems " No. 10 (425) December 2003 , p.25 -30 .
21. Positive SYMPTOMS OF LEARNING BY EXPERIENCE IN WORKING TEACHERS "New School " No. 2 (70) February 2004 , pp. 19-22 .
22. GRAVITY FLIGHT - REAL STORIES THAT GIRL fleeing "Social and Educational Problems " No. 9 (434) in November 2004 , p.33 . -
23. Self-independent rehabilitation wards MISSIONS "Social and Educational Problems " No. 6 (441) - June 2005, pp. 32-37 .
24. ŚWIETLICA AS ENVIRONMENTAL EDUCATIONAL CENTRE "New School " No. 10 (86) - October 2005 .
25. HUMAN FACE AGAINST STUDENTS pathologies "New School " No. 11 (87) - November, 2005.
26. CARE AND EDUCATION IN THE ENVIRONMENT LOCAL "Social and Educational Problems" No. 10 (445) - December 2005, pp. 26-28 .

4. 1. 4 Active participation in conferences with a range of national and international level and developed an-delivered papers

- National Seminar School of Education, Higher organized by the University of Szczecin , Mon. Innovations in educational processes in higher education . Swinoujscie , 23 -24 May 2002
Topic of presentation: Humanities - Efficiency aspects of the education of students in the process of educational change (test report) .
- Sixth Congress of the National Association of Workers' Rehabilitation , Kokotek (Lubliniec) , 17 - 18 October 2002. Paper Title :Internal and external determinants of the smooth operation of youth detention centers (test report) .
- International Scientific Conference : " Subjectivity in the era of global education, information society," State Higher Vocational School in Pila , Trzcianka 11-12 December 2003
Topic of presentation: Key skills of students as a source of empowerment and process tool and modernize education
- Second International Conference "Education twenty-first century." SAW - 20-21 X 2004. Organizer: State Higher Vocational School in Pila. Paper Title . : Educational Diagnosis in a hidden program in higher education.
- International Scientific Seminar : Formula integration in the education of persons with disabilities. Organizers : Department of Special Education, Institute of Education , University of Silesia in Katowice and the Teacher Training College in Bytom , Bytom 7 - 9 November 2005 . Paper Title : Current conditions and barriers to organizational efficiency of educational and rehabilitation facilities (preliminary test report).
- Third Regional Meeting Bytoms Education and Young People " Help , Challenges , Expectations , Directions of Development" . Municipality of Bytom - 18 IV 2005 . Paper Title : The diagnosis of aggressive behavior of children and adolescents.

- VII Congress of the National Association of Rehabilitation Workers with the participation of the teaching staff and executives MOW from around the country and representatives of local government , served in Trzcianka Rewal- 24-26 October 2005. Paper Title :Indications of improving the process of social reintegration in Poland (global trends).
- X National Scientific Conference (with the participation of foreign guests) on Psychosocial differences in the criminogenesis and the types of offenses committed , undertaken in 14-16 November 2005 Organizer: Pedagogical TWP Warsaw - Faculty of Social Pedagogy in Katowice. Speech: Use of probation in the process of social reintegration.
- International Scientific Conference in Bratislava organized by the University ME , Bratislava December 1, 2005 , Mon. Kvalita and spolupraca v Special pedagogy v sucasnom konkurencom PROSTREDÍ .Paper Title :Organizational and pedagogical changes in conditions corrective rehabilitation institutions (for example, youth detention centers).
- National Scientific Conference: "The effectiveness of social reintegration ", undertaken in on 12 - 13 May 2006 ODK SW Olszanica . Organizers: Department of Education, Rehabilitatio , University of Rzeszow - Regional Inspectorate of Prison Service in Rzeszow. Paper Title : Organizational efficiency of educational and rehabilitation centers in terms of the rules of learning through experience.
- Regional Conference "Family foster care system of child and family. The participants - teachers and school leaders. The organizers of the Town and Social Assistance Centre Chorzow , training completed June 5, 2006 .Paper Title : The tasks of local government in the reconstruction of deviant family environment .
- National Scientific Conference : The effectiveness of integrated education in the light of school reform , undertaken in Katowice, Poland on 22-23 September 2006 . Organizer: Pedagogical TWP Warsaw - Faculty of Social Pedagogy in Katowice. Paper Title : " Determinants of transformation of humanistic education students (teaching and research reminiscences) .
- National Scientific Seminar: Rehabilitation : Between theory and practice, completed on 9 May 2007 at the Youth Centre Resocialization - Revalidation in Herby . Organizer: MOW in Herby. Paper Title: Educational and rehabilitation facilities as learning organizations .
- V International Scientific Conference " Education XXI Century" Education without borders - Despite the barriers , training completed on 23-26 October 2007 in Zakopane. Organizers: School Safety in Poznan , together with representatives of numerous universities and institutions. Paper Title : Current trends in disorders of behavior (aggressiveness) of children and youth in Poland (sample diagnosis).
- International Scientific Conference : Creating the identity of the school. History - Present - Future, undertaken in Kazimierz Dolny, 20-23 April, 2008. Organizer: Catholic University of Lublin them. Pope John Paul II.Topic of presentation:Conditions and methods of shaping personal identity of children and young people in terms of educational change.
- International Scientific Conference "Social Work in social adaptation condemned " in the ODK SW Olszanica, 2-4 June 2008 . Organizer: Department of Education, Rehabilitation , University of Rzeszow - Regional Inspectorate of Prison Service in Rzeszow.Topic of presentation: The strategy of organizational change in the personnel of the pedagogic educational and rehabilitation (forecasts and models in the context of chaos theory).
- VI International Scientific Conference of XXI Century Education, entitled : Educational threats and challenges of the young generation , in dn . X.2008 22-24 , in Zakopane , Organizers: School Safety in Poznan , together with representatives of numerous universities and institutions. Membership of the Scientific Committee of the Conference Paper Title : Educational ecosystem rehabilitation centers for minors in Poland.
- National Scientific Conference: Psychosocial determinants of the functioning of disabled people, dn . 12-14 November 2008 in Ustron. Organizers: University of Silesia in Katowice - Department of Special Education, School Administration in Bielsko – Biala Paper Title : Directions transformation of primary education social reintegration (organizational and pedagogical reminiscences) .
- Conference Institutions Employees of educational and rehabilitation in the Prison Service Training Centre in Crutches / near Czestochowa on 22-24 May 2009. Organizer: The Management Board of the National Association of Workers' Rehabilitation in Forge Raciborska. Membership of the Scientific Committee of the Conference. Paper Title : Application of selected behavioral techniques in working with socially maladjusted youth.
- Youth Workers Conference and Education Centres in Zakopane on 27-29 November 2009 . Organizer: The Management Board of the National Association of Workers' Rehabilitation in Forge Raciborska . Membership of the Scientific Committee of the Conference. Paper Title : Contract tutorial as a synthesis of direct and indirect methods of education.
- International Scientific Conference "Etiological factors of criminal behavior " training completed on 11 - 13th May 2009 . ODK SW Olszanica . Organizer: Department of Education Rehabilitation University of

Rzeszow - Regional Inspectorat Prison Service in Rzeszow. Subject of : Contract tutorial as a subjective method of social reintegration in the process of empowerment of minors.

- IV International Scientific Conference: Special educational needs: " Antropotechnics, social engineering , culture of technics in special education ." 4 - 6 November 2009 - Bath . Organizer : Department of Special Education, Institute of Education, University of Silesia. Title of the paper : The strategy of organizational change in the work of the teaching staff rehabilitation centers.
- International Conference , on directions and prospects of development of cognitive , affective and psychomotor side of the personality of the child's visual impairment , auditory , bodily , mental , communicative ability of the damage , the defect and multiple psychosocial impairment . Levoča , 15-16. 04 in 2009 ;Organizer: Pedagogická the Optional Catholic univerziv Ružomberku , Inštitút Juraj pales v Levoči (Slovakia) . Paper Title : Job quality measurement at childcare centers and resocialization (anticipational and organizational aspects) .
- Educational Environment Debate "Is the modern school is a school educating ? Organizer: Association of Polish Teachers -The Board of Silesia District . Zabrze April 21, 2009 . Paper Title : Contract educational theory and practice (teaching reminiscences) .
- Scientific Conference "Prevention and rehabilitation -contemporary dilemmas, problems and successes. "Radom, 08.06.2010 Organizer: School of Economics in Radom Title of presentation : The strategy organizational changes and the development of rehabilitation centers for minors.
- Scientific Conference of Youth Centres and Education Workers ' Between theory and practice of rehabilitation. "Murzasichle 13 - 15.VI.2010 the Organizer: The Management Board of the National Association of Workers Rehabilitation and at the Forge Raciborska University of Wroclaw
- Membership of the Scientific Committee of the Conference. Topics of papers: 1 Model MOW in the education process changes. 2 Reminiscences post-conference National Scientific Conference on " Prevention and rehabilitation - contemporary dilemmas , problems and successes " , held on June 8, 2010 in Radom.
- Scientific Conference entitled . The efficiency of interacti rehabilitation in Youth Centres Educational institutions in Poland. Organizer: National Association of Workers Rehabilitation . Zakopane- Murzasichle 2 - 4 December , 2011. Title of the paper: Hidden juvenile rehabilitation program.
- VI International Scientific Conference from the series: Special Educational Needs Organizer: Silesian University - Faculty of Education -Department of Special Education Ustron .Termin 16 - 18 November 2011. Title of the paper : Investigations on a hidden program the impact of rehabilitation (initial diagnosis) .
- Second Silesian Association Forum of university Polish Teachers . University of Silesia in Katowice, May 9, 2012. Presentation title: Hidden agenda in universities(initial diagnosis) . Form of presentation: demonstration with explanation.
- Scientific Conference "Personal Relationships teacher - pupil in the process of rehabilitation. The search for scientific and practical " .MOW - Salesian Educational Centre " Hous Youth "them. St . John Bosco in Trzciec - Czaplinek Lakeland Drawskie) with WSD Land in collaboration with scientific institutions of Polish and foreign - 19-21 X 2012. Title transferred presentation : Sources and expressions hidden in the rehabilitation program (test report) . Form of presentation : slide - show with explanation.
- Scientific conference : " Rehabilitation , Reintegration ,Inclusion - Contemporary inspiration for the theory and practice " . Organizer: Academy of Special Education . M.Grzegorzewska in Warsaw Institute of Education Special Psychopedagogy Department of Rehabilitation. 14 - 15 November 2012 Title of presentation : Hidden program in rehabilitation centers as terra incognita (test report sources and manifestations) . Form of presentation : demonstration with explanation.
- International Scientific Conference - National Association of Workers Rehabilitation Institute of Education and University Wroclaw : " Barriers in the process of rehabilitation social " , Zakopane- Murzasichle , June 10, 2012. Membership of the Scientific Committee of the Conference. Presentation title : Hidden agenda in Youth and Education Centres . Form of presentation : lecture and demonstration with explanation.
- X International Scientific Conference " Education for Safety " School Safety Poznań , Gdańsk . 9 -11 April 2014.Title of presentation : Security of citizens in terms of transformation rehabilitation of minors in Europe and Poland.

4.2. PRESENTATION OF PUBLICATIONS FROM ONE THEMATIC GROUP

"Pedagogical and organizational aspects of educational transformation

and the new role of the teaching staff in schools and special treated as organizations change

Introduction :

My interest and research achievements expressed a series of publications relating to one subject, on the personal and the innovative role of the teaching staff co-creating educational transformation within the **education system, health and rehabilitation, in schools and special treated as organizations change. They are included in the four thematic segments:**

- I. Teachers as educators in supporting the development of and self-education students
- II. Conditions, experiences and projects the impact of changes in educational improvement rehabilitation centers
- III. The paradigm of the professional development of teaching staff by learning through experience
- IV. The sources and manifestations of HIDDEN PROGRAM in schools and special, reducing the effectiveness of teaching and educational teaching staff

Currently, the need to constantly search for new solutions in work organization pedagogical methods, programs, objectives, content and all forms of educational activities, while taking into account the specificities of tradition and past progressive educational experience. Hence, for several years of my interests, scientific inquiry and developed concepts (models) is incorporating reflections pedagogical issues and identify practical changes the status quo, develop and release a number of positive examples and alternative solutions in the field of education, in terms of effective and educating impact on children and youth.

In prepared by me -reviewed scientific monographs and their corresponding peer-reviewed conference proceedings, published in collective publications compact posted 41 mini-dissertation. They present problems and solutions of multiple pedagogical and organizational aspects of the transformation of education and the new role of the teaching staff in schools and special, my self- theoretical studies, observations, experiences and results of these pilot and comprehensive empirical research in some areas of education taking place during the current political transformations in our country, present a number of projects (models) solutions.

The considerations contained therein are not merely an attempt to diagnose the facts, the only description and evaluation of the reality of teaching, but show the results of individual observations and experiences in the implementation of the innovative pedagogical practice, including copyright forms, methods and techniques of educational work. Projects, proposals and examples of solutions and projects in educational and rehabilitation work indicated on my original contribution to the development of Pedeutology and rehabilitation pedagogy, have been successfully used in the current Polish educational and social conditions, have been tested and verified in practice teaching. Their value are multiple references to both the literature and the empirical pedagogical happening now "here and now".

The scientific value of my publications reinforces penetration in them elements of cognitive and utilitarian, organizational coupling, theoretical and research aspects indicated postulation - practical.

Monograph teacher - educator in the process of educational change (2002) and its creative development: The teacher as an educator and co-founder of changes in education (2004) were directed to teachers and school leaders involved in the reform of the education system.

The latter includes, as pointed out in the introduction, changes and additions compared to the previous work has been enriched with new contents and references to my educational achievements, as well as educational opportunities flowing from the Polish membership in the European Union. It publishes numerous pedagogical reflections indicated in the most recent and classical literature, regarding alternative pedagogy. In this work, moreover I have made additional conclusions related to the conducted educational institution as a learning organization. Posted in it are also new problems for reflection and discussion, supplemented and updated bibliography, added footnotes, appendices and figures.

These studies include the advantages and determinants of a good school, which is a friendly institution, with a human face, open to the pupil - pupil, as the subject of education, that cares about its comprehensive development. At the same time the school being effective, well-organized, standard software and didactically, ensuring students gain the necessary knowledge and exceeding the levels of education as a result of their activity and self-experience.

Content of these studies refer to the progressive historical reflection and pedagogical experiences, reveal new targets and tasks for Europe in the field of education, standards and educational programs of the European Union and the advantages of international cooperation and exchange of educational environments, show the current trends of educational changes

OWN DESCRIPTION:

The teacher as an educator ... 2004. Chapter Three: What is meant by a good school?; Chapter Five. Directions of contemporary education; Annex 5 Priorities of the European Union's education policy; Annex 6 Educational programs of the European Union. Annex 10 Strategic and specific objectives in the field of European education.

In the following narrative I put selected thoughts, critical reflections and clippings presentation of specific achievements (achievements organizational-pedagogical and scientific-research), contained in these and subsequent studies relating to their previously listed four considerations thematically homogeneous segments, in each case with an indication of the source material.

4.2.1. TEACHERS AS EDUCATORS SUPPORT THE DEVELOPMENT PROCESS EDUCATIONAL AND INDEPENDENCE PUPILS

Social transformations resulting from systemic transformation impinge on the need for transformation of the national education system. The literature emphasized the crisis of conventional teaching and education. In

education, academic, university, moreover, as in primary education and secondary education, are perceived phenomena such as encyclopaedism and educational formalism, literalism, inconsistency and inadequacy significant part of the knowledge, the present treatment and passive participants in training, limited consideration of motivational-emotional aspect of the parties involved teaching, Non-functionality and imprecision of the evaluation system. Other deficiencies of the traditional education system and their manifestations are among others: formalism educational, vocational primacy of collective over the individual, excess and stupidity theoretical requirements burdens students housework, fetishization words, moralizing and talkativeness (flood of words), limited development of skills needed for students to discover knowledge by themselves and in the next life, disregard for demonstrative rules teaching unsatisfactory use in the teaching process of teaching, underestimation of general education and vocational anachronism, narrowed bond with practice, the lack of cooperation from the family home and the local community.

Discussion of the problems of education in our country cause two main factors: a reform of the Polish school and our entry into the structures, including the European Union educational. This last point brings up a lot of questions about the cultural and educational autonomy previously reserved for national diversity and specific characteristics. Asked Questions arise, however, when an unquestioned assumption that the teacher is the central link in the effort to increase the efficiency of schools and other institutions, and that since it depends largely on the scope and pace of those improvements in various areas of educational activities.

Of particular importance is the perception of the teaching staff as a teacher - educators, educational organizations to render the humanities, with a human face, friendly pupils and their parents, yet effective, fair and parents in learning settings.

To emphasize the importance aspect of education, which is the educational process, was accentuated my duty perception of the role of teacher,

as a teacher educating, who is also the organizer of symptoms, independent and effective education of students, particularly sensitive to respect the rules of humanistic education and indications of organizational theory and management education, in this series of organized activities as a theoretical principles and practices of perfectionism

DEVELOPING PERSONAL IDENTITY OF STUDENTS

A key issue tutorial I found deficiencies develop personal identity of children and young people. The literature draws attention to the social risks of identity development unit m.in sources underestimate selfness over many decades in the era of the primacy of issues, tasks, missions of global, social interest of superiority over the individual. Also present on the underestimation of the impact of this paradigm has privatisation social life, the dissemination of mass culture and stumbling getting wider globalization, manifested in the often uncritical adoption of habits, customs and habits of Western cultures.

Shaping the family home and in the school environment, the personal identity of children and young people, reducing the development of institutional identity in education can serve students articulated my circumstances and ways of shaping the identity of the individual in terms of its three components, namely the continuity of existence, the stability of the environment and recognition by others.

Issues shaping the identity of the individual in terms of family house contains work:

□ The teacher as an educator and co-transformation in education, 2004. Chapter Three: What is meant by a good school? - Develop individual identity of students),

On the prevention of the formation of the identity of the institutional school students speak up:

□ T. Wolan, Shaping the personal identity of students in terms of educational change (pedagogical reminiscences) (In:) Volume 2 Red. K. Chataś, B. Komorowska Creating identity of the school. Historical contexts, socio-cultural, educational. Volume 2, 2009).

In Table 1, 2 and 3 of this study are presented the results of work credits on the conditions and barriers shaping personal identity of pupils in the school. They were taken under my direction in 2000-2007 by students of general education and rehabilitation pedagogy at the University of Silesia in Katowice and the Higher School of Pedagogy TWP - Department of Social Pedagogy in Katowice, including teachers and educators, practitioners working in primary, middle and secondary schools in the province of Silesia. The work of students include numerous reflections, demands and examples supported by observation and experience teaching respondents. Indicated that in the current conditions of the Polish school pupils limiting institutional identity as a result of intentional develop their personal identity is not only necessary but also possible.

RESPECT FOR UNIVERSAL EDUCATION STANDARDS

On the issue of the identity of the individual students is closely linked to the issue of consistent implementation by teachers as educators universal pedagogical educational standards. Historical experience shows that never failed to realize the ideals, the most revolutionary goals, when they were "put on hold" when they were not respected the natural rules of functioning of individual people and whole societies. The same is true with regard to the work of educational institutions. In the age of civilization lost, contestation and alienate the youth from the adult world of special importance should play a consistent

implementation of the practice of school arts education standards that tell you what to do to achieve specific educational objectives . My observations of teaching and leadership , led Classroom observation and teaching practice shows that the degree of satisfaction of the little appreciated by the teachers of the educational process signposts that are universal, pedagogical, humanities, education regulation . Displaces them currently observed chasing modern instruments, creating a variety of "constructs " methodical and methodological issues in the new political system , hardware and software school , particularly in the sphere of education.

In the belief that compliance with the directions for the procedure determines educational and allows the implementation of both educational objectives and teaching in developed mini-trial showcased properties revealed historical sources and pointed out examples of implementation in practice teaching each other and co- conferred universal standards of education:

- authenticity and kindness,
- paternalism,
- systematic,
- continuity (complexity),
- co-partnership,
- versatile personality development and conservation,
- individualization,
- collectivity,
- efficiency (impact aware) .

Useful for teachers have also become developed my tests to apply these principles in situations of expected high school students and alumni special institutions .

Issues of implementation of the principles of education in the educational process.

I mentioned in the publications :

The teacher as an educator and co-founder of changes in education, 2004 . Chap. III. What does it mean a good school ? Section : Include universal education regulations .

The discussion is enriched Annex 2 of this report , which contains test : Pedagogical principles of education ; Rehabilitation . Considerations - experience - draft amendments (Junior educational center , corrective learner organization) , 2005

The discussion is enriched Annex 4 of this report , which contains multiple choice multifateral : Pedagogical designates the universal principles of education .

The impetus for the development of both tests was a modified text I monodrama presented in the workshops of theater by the girls MOW in Bytom.

CONTRACTS EDUCATION AS A SYNTHESIS OF TRADITIONAL METHODS OF EDUCATION

In the literature, emphasize the traditional construction methods of education , especially for teachers as a central figure in the process of education. Pedagogical interactions often boil down to copy the knowledge and experience of teachers, to teach , and mining scaring students into the "image and likeness" of teachers.

The use of traditional methods of education , the use of sanctions education , particularly in the form of punishing students for negative behavior (often under the proverbial " round-up ") does not require deep thought and intentional organization of pedagogical activities that stimulate young people to self-reflection and stimulating its self-development . Meanwhile, the transformation of education , in particular , which is the foundation of national education , philosophy of education of the human person , the need to create the educational environment and conditions for guaranteeing the self- experience of children and young people .

The personal location of the student in the educational process , as a juvenile , can and should serve the design of the educational contract , as a modern , indirect educational method . In her study , and speeches presented an original concept of the characteristics of this facility how the educational, its values and the mechanisms for implementing the practice of teaching .

In the literature, there is no comprehensive, methodological considerations concerning the method. Its practical value (educational effectiveness) lies in the fact that it represents a synthesis of traditional educational methods (Fig. 4)

Fig 4

EDUCATION AS AN ATTEMPT contracts FUSION CLASSIC EDUCATIONAL METHODS OF IMPACTS

The traditional division of educational methods:

- 1 Based on the power and authority staff -forwarding decisions and execute commands -advising parental -persuasion -a system of penalties and rewards
- 2 Based on the subjective experience of pupils -delegating roles and responsibilities of pupils -to set an example -facilitation team

I developed a model contract is a written agreement parental concluded by a teacher, tutor, with the student, alumnus, class, school, educational group or by the parents of the child (children), taking into account the tasks (duties) resulting from deficits of their personality and inappropriate (disturbed) behavior

enriched with the principles and practices of a new virtuous conduct and the limits governing the relations between them, the consequences of the failure to perform or fulfill the set tasks repair

Contract tutorial contains mostly the following components:

- Preamble-introduction explaining the intentions of caregivers;
- Tasks-including what is expected of the child and the rules for the implementation of these obligations and their justification;
- The consequences-for violation of standards of conduct, failure to perform agreed tasks;
- Signatures of the contracting parties.

Assumptions contract rearing methods, components, implementing the practice of teaching developed, articulated and has been confirmed by me in collaboration with students studying part-time, active teachers and parents. Some of them, for the same formulation of the duties and consequences, contains

General principles for the formulation of tasks and consequences of parental contract

1. Adaptation of the tasks and the consequences to the specific subject of the contract - child, foster child, class, educational groups (or. Maturity level, age, gender, class, type of school type of institution , or forms of educational work)
2. (Interplay) of the content of tasks with the sphere behavior
3. Reference individual tasks to a single defect observed, negative traits, forms of behavior juvenile , as an entity of the contract
4. Articulate the content of tasks without a warrant
5. Reason to text their purpose tasks (posting rules indicating the meaning , the need for their implementation)
6. Compatibility contents of the content of tasks consequences
7. Results formulate tasks and consequences, providing the possibility of settlement, enforce
8. Articulate implications for non- execution of the tasks in the form of an objective rule of law
9. Brevity and clarity of the wording of the content of tasks and consequently,
10. Educational and moral aspect of the tasks and consequences.

As indicated by the observations and the experience gained pedagogical , educational contracting method has numerous advantages associated with the subjective location of pupil - pupil in the educational process :

- o includes the imperative of forming desirable habits and behaviors of students - alumni as a result of their self , subjective experience ;
- o develops in pupils a sense of responsibility and respect for the right habits , providing understanding of the concept of freedom, the freedom to necessity;
- o shapes the boundaries of self-awareness alumni putting his own proceedings , thus removing the moral basis in relation to their consequences
- o (in the form of limiting the free time, privileges) ;
- o allows the perception of teachers - educators and parents as less punitive , thanks to earlier , the clearly the responsibilities and consequences for their failure . thereby creating a sense of security ward ;
- o stimulates self-control and self-esteem alumni , because it contains a requirement to organize meetings for mutual sharing of comments, expressing opinions , giving support ; strengthens the informal authority of teachers educators and parents ;
- o provides an opportunity for positive changes for the benefit of both parties;
- o motivates staff to self-development , self- teaching , thoughts principles and ways of dealing with alumnus .

Contracting educational issues I raised in the following publications:

Contract tutorial in the practice of teaching " Bytoms Pedagogical Papers " No. 2 (2) / 2001 ;

The teacher as an educator and co- transformation in education, 2004 ch. VI- The importance of parental contract in shaping the human person ; Rehabilitation . Determinants of experience - draft amendments (Junior educational center , corrective learner organization), 2005 - Concluding Remarks - The thing about reforming -Pro domo sua staff and zał.15 , 16, 17, 18 , 19, including assumptions and models of parenting contracts in the family, school and special facilities .

The issue of contracting educational models and the facilitation methods of upbringing I presented during the conference presentations :

at the International Scientific Conference " Etiological factors of criminal behavior " held from 11th - 13th May 2009 , ODK SW Olszanica: Contract tutorial as a subjective method of social reintegration in the process of empowerment of minors :

The Educational Environment Debate "Is the modern school is a school educating ? Organiser: The Management of the Silesian PNA . Zabrze April 21, 2009, on : Contract educational theory and practice (teaching reminiscences)

During the Conference of Workers Institutions educational and rehabilitation in the Prison Service Training Centre in Crutches / near Czestochowa on 22-24 May 2009 . Organiser: Main Board of the National

Association of Workers' Rehabilitation in Forge Raciborska . Paper Title : Application of selected behavioral techniques in working with socially maladjusted youth .

KEY SKILLS AS A CORE CURRICULUM OF MODERN EDUCATION

Teacher educators doing educational organizations, the humanities , with a human face , friendly pupils should simultaneously educate fairly , uphold the growing effectiveness of teaching and organizational efficiency of the school. This objective is the implementation of a new paradigm of educational effectiveness , skills (competencies) key disciples.

Existing curricula in Poland containing mainly needed for mastery of teaching material , took the form of the curriculum . Among complementary and equivalent general tasks in the field of teaching and education in the curriculum reform of elementary and junior high school three years have been included key skills.

Inspiration to articulate my symptoms , facility , social (civil) and educational performance of key functions , copyright design principles and implementation in practice of the school's pedagogical skills of key skills as independent learning by students , was completed in March 1996 in Bern, Switzerland Symposium under the OECD " a secondary education for Europe" , stating that efficiency should be a key core curriculum (the core , the essence of) an interdisciplinary curriculum.

The following, articulated by me in mini-trial , Regulation implementing key skills , I enriched with numerous reflections and examples of their development :

- use every opportunity serving the shaping of key competences of pupils
- striving to integrate key skills with the knowledge and attitude of students
- perception and consideration of the essence of subjects.
- teacher acting as a guide for children and youth
- allowing students to experience personal
- giving students the right to wandering .
- not rush students and **Do Not Disturb** them in their development (self-development)
- counteracting the fetishization of learning content
- placing students in social roles
- stimulate students to research activities
- continuous enrichment of the sources of information school
- implementation in working with students usually cycle organizational
- use a formula assessment requirements humanistic work students.
- impact on children and young people personal influence .
- ensuring the implementation of educational tasks
- determine teacher competence research variables students
- close interaction between teachers and parents in developing skills (competencies) key students

Teacher hitherto "led by the hand" should now fulfill the mission of the trustee and spiritual guide students. This rule indicates the need to implement the idea of facilitation, promote their development.

Assigning students in a purposeful tasks, assigning them to the most appropriate roles for them, according to their capacity , should foster both self-realization and effectiveness of teamwork.

The increase in the level of education should serve the efficiency of the use by students with diverse means of information and making the selection of information sources .

The modalities of implementation of key skills in school practice revealed in publications aimed at different educational environments :

The key skills of students "New School " No. 11 (55) November 2002 ;

Training of key skills of student . "New School " No. 12 (55) December 2002 ;

The teacher as an educator and co- transformation in education, 2004 - Chapter V. Key skills of students as the core of modern teaching . Principles and methods of development . Mini-dissertation set out in this chapter enriches my test developed associations : Key skills as the basis for a modern school educational requirements , serving familiarization of teachers and students with the skills of key articulate by three entities:

- OECD - report - Key desired key skills;

- Minister of Education - see Appendix 1 to the Regulation of 15 Iutego 1999

- The team of teachers innovators Mon . "Wizard " - Key skills for the program " New School " (See Annex 7).

Key skills of students as a source and process tool of empowerment and modernization of education (in:) M. Wronska , A. Zduniak , Subjectivity in the era of global education, information society , 2004.

The rules and ways to develop key competencies of students with intellectual disabilities. The text of the speech after the review was passed by me in April 2013 to develop a compact in English and Slovak (bibliography).

Presentation ways to develop key skills served as my presentation of papers at the International Scientific Conference : " Subjectivity in education era of global information society " at the State Higher Vocational School in Pila - Trzcianka 11-12 December 2003.

PARENTS AS HOSTS POLISH SCHOOL CYCLE ACTIVITIES ORGANISED

The socialization of school should mean, in its interest, greater than before the influence of parents on the improvement of Polish educational system and educational. Polish school should gradually become close to those who have a relationship with her, for which it is intended, primarily for students and parents.

Subjective, active participation by parents in school life, supervising the activities of the school and its director of community and local parent should be an autonomous enterprise environment of the school, to emerge from the bottom-up initiatives and needs of the parties of school life.

Journalism education signals perceived in practice, game appearances in the sphere of parental treatment of bodies and a limited range of schools working in partnership with parents. Reasonable assumption of the amended Act on the education system, resulting from the transformation of socio-economic reality, too often are pumped into the old rut habits of both teaching staff and executives, as well as parents themselves.

Observations and comments of parents indicate that the key determinants of their subjective activity, are:

- aware of view of their role in the school as an entity;
- shaped passion for social action;
- accepted values and beliefs;
- own needs, personal interest;
- range of real time capabilities;
- adequate preparation to perform the role of a good parent - teacher;
- predisposition psychophysical personality in the field of peer interaction with teachers.

Analysis of the present bibliography and reflections drawn from the experience gained by me as a teacher, headmaster and chairman of the foster parents articulate the conditions and ways of shaping the personal and effective role of parents in school, family determinants of cooperation with the school, the development of the proposed new location of the parents at the school, increase their authority and competence in the process of interaction with teaching staff.

Designed by me and described in mini-trial forms and ways conducive to the exercise of their parents as co-host of the school, are:

- determining the modalities of the education authorities by the parents (the school board) assessments related to the work of the school ;
- adaptation work regulations counsels parents supported by democratic procedures ;
- providing high-ranking parents to decide on matters of school ;
- motivational hierarchy of tasks undertaken by the parents ;
- enrichment and verify configurations personal advice and parenting tasks undertaken by parents (roles) in school and on its behalf;
- advice bureaux contacts with the parents of each class and class counsel ;
- interaction counsels parents with the advice of a teacher , the key - an authority of a school or collegiate and trade unions functioning in the school ;
- contacts between teachers and parents not only in school , but in particular the family homes of students ;
- Work education - educational and information carried by both teacher education and school boards in the proper preparation of future teachers of economically active to effective contacts with parents ;
- dissemination by the school teachers knowledge of parents' expectations ;
- theoretical and practical mastery of skills by teachers themselves to listen to the voices and the right of parents ;
- acquire real authority among students and parents by individual teachers , pedagogical councils and school boards ;
- intentional creation by management institutions climate of mutual cooperation and collaboration of teachers and parents ;
- use of multiple forms of highlighting their parents and teachers , for example in the form of awards under the name outlets , educators - parents ' , parents - educators " .
- ensuring a balanced participation of parents in a range of school activities, according to the rules of the operating cycle organized (. Fig.11) .

Fig.11

Parents in the cycle of organized activities:

1 Preparation

- articulation problems
- determining the objectives of the action planning
- co-decision
- sourcing of human resources

2 Implementation

- participation in the performance of tasks previously
- ensuring interoperability

-provide multiple opportunities

3 Control

-diagnosis
-evaluation
-inference
-opinions

Own description:

Reflections and proposals for the new location of the parents at the school posted in publications targeted to the educational environment for executives and teachers of school:

The symptoms participation of parents in school life, "School Director" No. 8-9/1995.

The participation of parents in school life, "New School" No. 3/1996.

The teacher as an educator and co-transformation in education, 2004 - IV-Terms independent participation of parents in school life. Annex 9 books posted authoring multiple choice: Engage parents with the school, containing 28 projects possible and necessary to a decision by parents within the stages and phases of the cycle organization.

PEDAGOGICAL EDUCATION STUDENT

In public speeches is returned attention to the need for education by universities actively teaching staff facilities, oriented effort to create a vision and concept of stimulating long-term educational process. It should be emphasized by the experience of pedagogy in recent years, a kind of crisis, especially in the realm of teleology and its distraction, its practicality. It is supposed that this happens mainly under the influence of the rapid pace of social change and the experience of the teaching staff "without a future current short-term life", consisting of its tendency to maximum educational experiences and achievements in a short time.

As a lecturer teaching subjects made the discussion of the search for the determinants of modern education teaching students, the intention of calling for dialogue understands the theorists of education, teachers, practitioners and adepts of art teachers.

In my publications targeted to the academic environment, including the home of the University I considered the issues contained in the Figure:

- **The search criteria for the selection of content and ways of organizing classes in pedagogy**
- **The influence of personality (attitude) academic staff, in particular its role as a teacher of the twenty-first century, educator and organizer of independent work of students**
- **Identifying the expectations of the program students (as part of the study)**
- **Empowerment education teaching students-among others through the implementation of the final written work, as a form of shaping their research and creative attitudes**

Own description:

In search of determinants of pedagogical education of students, "New School" No. 5/1999

In search of determinants of pedagogical education students. Thu. I., "Newspaper University" No. 7/1999- U. Sl. Katowice.

In search of determinants of pedagogical education students. Thu. II., "Newspaper University" No. 8/1999- U. Sl. Katowice.

Teacher - teacher in the process of educational change, 2002- Chapter I - Pedagogical education students.

The study posted considerations taken into account in earlier publications and in turn I developed, targeted to different educational and academic environments.

Higher school Quo Vadis? "Newspaper University" University of Silesia No. 1 (101) in October 2002.

Efficiency of Humanities and pedagogical aspects of education students non-pedagogical in the process of educational change "Higher School of Pedagogy" No. 21 Szczecin Warsaw 2003. *Determinants of transformation of humanistic education students (teaching and research reminiscences)*. (In:) Siwek H., eds., *The effectiveness of integrated education. Implications for theory and practice*. 2007.

The teacher as an educator and co-founder of changes in education, 2008 - Chapter VII Current barriers and identify learning experience working teachers. The role of the teacher twenty-first century. The development of school organization.

MODERN FEATURES SELF-GOVERNMENTAL EDUCATIONAL ADMINISTRATION CIVIL SOCIETY

Combination of general educational administration, which demonstrate the transformation of paragraph - swarms, Polish transition from departmental to local government, resulted in the need for intellectual focus on the grassroots, self-regulating educational transformations and articulate new functions and responsibilities of local government social (local authorities) in the process of educational change.

I thought it important in this process of change should have a modern education field location managers in the extended circle of allies outside the social and institutional causes that this position should include persons with a wealth of experience teaching and management, highly qualified in the field of

organization and management of education and assertiveness in public relations . Desirable characteristics of their personalities and behaviors include negotiation skills in dealing with new and growing number of partners and the ability to resolve conflicts and disputes from the perspective of social interests , consistent with the strategy of software governor or mayor .

In mini-trial articulated and described the following functions and duties of modern managerial bodies of educational administration :

- ensuring consistent implementation of the main objectives of the reform of the national education system , improving the level of education of the public by promoting education and higher education, aligning educational opportunities and encouraging improvements in the quality of education is understood as integral to the educational process and education;
- further socialization of education, including the expansion of alternative education ;
- creating organizational and psychosocial climate for raising professional qualifications teachers ;
- elaboration of educational strategies governor (governor) ;
- reporting needs and generating lines of programming education field ;
- articulation of social tasks of local government (local authorities) in the process of educational transformation ;
- expanding cooperation with the territorial self-government bodies and effectively inspire communities to implement provincial (district) educational strategies ;
- adapting education , particularly vocational training to the needs of a market economy;
- stimulate the local government educational initiatives ;
- act as a personal pattern of efficient work organization subordinate to a body ;
- development techniques and tools of research in some areas of education;
- fulfilling the function of the central figure of education information system field ;
- modification of subordinate offices , permanent improvement of their organization ;
- improve the level of public contact forms in the environment education;
- dissemination and implementation of educational policies in an environment of organizational culture ;
- modification of the operation of pedagogical supervision , the change in the philosophy of this oversight institutions
- educational, understood not so much as a supervising teacher - how much the teacher's supervision, instructional and perfecting, which is to serve him and, to be programmed for him;
- enrichment of the economic basis of education and ensuring better management of social funds ;
- to use any educational treatments modernization of organizational change criteria , criteria purpose, legality , economy and sociology ;
- permanent improvement of the organizational efficiency of schools and other institutions in the area ;
- use of modern measures of efficiency , decreasing the number of unresolved cases complex and thorough examination of all critical signals .

Own description:

Author's description of the functions and duties of modern managerial bodies of educational administration posted in the following publications:

*Determinants of organizational efficiency position of Superintendent of Schools , " New School " No. 6/1997 .
The teacher as an educator and co- transformation in education, 2005 -Chapter VIII - Premises
organizational efficiency field of educational administration.*

4.2.2 CONDITIONS, THE EXPERIENCE CHANGES AND PROJECTS EDUCATIONAL PROCESS MISSIONS REHABILITATION

A significant step and the subject of my inquiry is a research organization and activities operating in Poland corrective educational establishments resocialization total care, youth detention centers . Their work Childcare and Rehabilitation aroused the years many different and often negative opinions among people representing institutions dealing with the broad supervision, as well as in environments formulating contemporary trends in work with children socially ill . These institutions for decades were often inefficient "combinates education " of the organizational structure and methodology of work to a limited extent conducive to optimizing the effects of education resocialization . Centralized management of them in the previous period does not engender the conditions for the development of forms of early intervention preventive morally endangered children and adolescents. Not conducive to a bottom-up changes and initiatives of private (social) influenced the strategy used in them not serving leading innovative grassroots, the personal activity staff.

The activities of youth detention centers do not survive until Poland comprehensive scientific study. In the literature, there was no publication compact moving in a comprehensive manner the issues of the functioning of these institutions. There were only occur relating to individual initiatives. Therefore, it became necessary to fill the theoretical gaps on the location of the EOM , the directions of their further development and improvement of their labor issues . This objective served my speeches contained in the articles and collective works, largely developed and exposed in monographs: Rehabilitation. Considerations - experience - draft amendments. (MOW, corrective a learning organization), 2005 ; Organizational efficiency of educational and rehabilitation centers . Contexts -conditions - draft amendments, 2008 and

transferred to review Teaching staff in the education process changes, in 2013 . Motivation to write these studies was a concern for compact implementation in residential care type of resocialization humanities education standards, underrated in pedagogical practice, providing improve the quality of life and the educational process residing in them socially awkward children and adolescents. Development constituted an expression of my - as a teacher - anxiety caused exponentiation educational problems in education, the phenomena of demoralization and brutalization of juvenile criminal behavior in our society. Were directed at executives and teachers, and in particular to staff childcare centers and rehabilitation, and to the organizers forms of preventive care and educational . They are the result of my many years of experience in the management of the schools, caring and special . Happy to numerous observations, conduct investigations and pilot studies provided me with the proper management of non-governmental organization - the National Association of Workers Rehabilitation.

Currently great interest in pedagogy as a science of education and the teaching of a particular category of people - flawed socialized by family and school , at risk of social maladjustment and social misfits , with behavioral , coming in conflict with the law - is the result of subjectively perceived by society reduced sense of and safety concerns of the public , including the large numbers of teachers , due to an increase in crime in our country, the rise in the degree of demoralization and coarsening behavior of children and adolescents.

Value of published books are multiple references to empirical pedagogical happening now "here and now ", indicate the pedagogical and organizational , in particular , examples of positive experiences of educational and organizational (institutional) in youth social misfit , requiring special attention from the teacher - educators

The study Resocialization. *Conditions of experience projects of changes* sources revealed interest in pedagogy institutions of rehabilitation (Chapter I.1). In chapter 3 I listed the synthetically, included in this bibliography, global and indigenous trends and indications of social reintegration process improvement. In Chapter II. 1. I made an extensive presentation conditions change the system of prevention, care and rehabilitation in Poland , revealed defects and barriers in terms of rehabilitation and educational establishments as centers of educational and rehabilitation , shape and dilemmas of local social policy in the field of institutional care and education , the human face of the fight against pathologies students difficulty functioning of youth detention centers .

Studies show my copyright reminiscences from the experience educational and organizational achievements of the teaching staff of educational and rehabilitation centers . Articulates in these directions of changes in the educational- correctional work (Fig.13.) And presenting alternative forms and methods of the educational process of correcting the attitudes of children and young people socially maladjusted . Fig.13

DIRECTIONS OF CHANGE THE RESOCIALIZATION- Education in POLAND

- Wide open on the social environment, including family pupils
- Endogenous symptoms innovation program and organizational and experimental activities MOW
- The close link between social reintegration of education system off-road structures of the local government
- Modification of the law, allowing an increase in the efficiency of educational and rehabilitation and stabilization of the economic functioning of youth detention centers

The element of my research is proprietary troubleshooting outline organizational and pedagogical educational institutions and organizational projects taking into account the socio- economic transformation in Poland and the tendencies of change in the system of care, prevention and rehabilitation as well as general research design educational institutions in terms of the rules of learning by experience in work of its teaching staff and educational.

Monographs have been enriched with numerous attachments containing additional development, design tools and techniques of research in some areas related to the education process of social reintegration .

MODERN TRENDS IN BEHAVIOR DISORDERS OF CHILDREN AND YOUTH

The ` conducted a study of literature and on the basis of the pedagogical experiences , in addition to the presentation of contemporary external manifestations of social maladjustment of children and adolescents , appeared contexts of intentional interactions corrective rehabilitation institutions for children and youth . They are articulated by me and extensively described current trends and manifestations of coarsening behavior of potential pupils and educational institutions resocialization (EOM and MOS) . An attempt to separate them contains the following statement :

Trends coarsening behavior of children and adolescents in the era of political transformation (sample diagnosis)

- growing number of violent behavior of youth and students from the beginning of the XIX year ;
- complexity of current social relations and their " resistance " on the impact of Rehabilitation (as triggering factors and at the same time hindering counteracting the phenomenon of coarsening behavior of children and adolescents) ;

- defy contemporary crime children and young people outside environment pathological ;
- negative impact on the process of educational work , including work with young people difficult experience of the teaching staff " without prospects current short-term life " ;
- lowering the age of initiation of a criminal ;
- increase in the number of offenses committed by juveniles with particular cruelty ;
- dissemination of the phenomenon of atrophy higher emotionality of children and young people;
- new specific offenses , indicating a change in the intellectual personality and motivational sphere of minors;
- emergence of minors hitherto unknown forms and methods of committing crimes of individual and collective character gangster - mafia ;
- increase in violent behavior in adolescents compared to adults;
- urge young people to success -driven amphetamine and relativism moral and human rights ;
- exclude adult participation and influence on the attitudes of children and adolescents by operating in an environment of leisure patterns youth time ;
- to exercise a significant influence on the behavior of the brutalization of minors by youth subculture ;
- fundamental change in the function of the mechanisms of initiation of young people;
- increase in girls prone to aggression and violence;
- emergence and dissemination of youth prostitution and child ;
- proportionate to the crime adults growing number of aggressive juvenile offenses ;
- pay the costs of the necessary transformation of the juvenile as the weakest social group ;
- development of children and adolescents low threshold strength failure as a result of the widely practiced system of education based on formal authority and power of adults, o ubiquitous in education and families direct methods impact , in particular educational sanctions in the form of punishment.

Own description:

Current trends in disorders of behavior (aggression) children and adolescents. [In :] T. Smal , A. Zduniak (ed.). Education without borders - despite the barriers. Space creation. T.2 . Ed. School Safety. Poznań. 2008 .

Conditions and tendency to coarsening behavior of children and adolescents (the transition period) " Chowanna " - Pedagogical therapy - Volume 1 (32). Red . A. Stankowski . Publisher University of Silesia , Katowice , 2009.

Staff resocialization -educational ... , Chapter I.1. Current trends , sources and symptoms of conduct disorder (aggressiveness) of children and youth in Poland (sample diagnosis.) Publisher Scientific Institute for Sustainable Technologies - National Research Institute . Radom 2013 .

TRENDS TRANSFORMATIONS AND PROPERTIES OF MODELS OF REHABILITATION OF JUVENILES IN SELECTED EUROPEAN AND NON-EUROPEAN

Transformation of political - economic attributable to the beginning of the 90's in Poland , as well as an increase in juvenile crime wave sparked debate about the effectiveness of rehabilitation. Based on the references I made in mini-trial attempts to identify trends and characteristics of transformation models of rehabilitation of minors in selected industrialized countries of Europe and the world. Represent them :

- differentiation statutory solutions and systems interactions rehabilitation in Depending on the socio - historical individual countries
- flexibility of interactions correctional educative and penal rehabilitation in Depending on the level of violations in behavior minors
- continually evolve towards ever increasing humanization of interactions rehabilitation
- continuous enrichment of forms, methods and means of educational and welfare impacts
- differentiation centers for minors undergoing rehabilitation.
- limiting (delaying) contacts with the juvenile justice through creating non-institutional forms of impact on juvenile
- play by the police special (significant) role in the rehabilitation of minors , consisting on a previous court rulings working directly with minors
- increasing cases of minors by taking over social services
- promoting the idea of a voluntary stay of minors in educational institutions - rehabilitation
- implementation of the idea of small groups providing educational individualization action educational
- high rank of direct cooperation with the families in the process of interaction rehabilitation for children and adolescents
- hiring in rehabilitation centers and institutions working with minors socially unfit employees with diverse professions and specializations
- parallel with the humanization of the rehabilitation process are observed trends return stricter methods of influence with respect to highly demoralized young people .

Own description:

Cf. *Organizational efficiency of educational and rehabilitation center. Contexts -conditions - draft amendments ...*, 2008 . Chapter I- 1.3. Trends change and characteristics of juvenile rehabilitation models in selected European countries Supplement and update the content posted the above / in development includes the development of :

- *Staff resocialization-educational ...* 2013. Chapter I.2. Trends transformations and properties of models of rehabilitation of juveniles in selected European countries and beyond. Institute for Sustainable Technologies - National Research Institute. Radom 2013.

EDUCATIONAL INITIATIVES TEACHING STAFF MOW

Despite the drawbacks of the existing legal and organizational problems pedagogical , financial and technical , despite the dysfunctional organizational "defect" resocialization functioning institutions and educational disadvantages in their work limiting process required changes resocialization education system in Poland , thanks to the new location of youth detention centers in the structures of local government mainly the degree of the county , and the observed high motivation of the teaching staff and executives of these institutions to the permanent improvement of work and raising the effectiveness of interactions resocialization-educational , attempts are being made to overcome the shortcomings , there are a number of grassroots initiatives and introduced innovative working methods . On this subject I speak on many designs.

Modern trends in the institutional change resocialization - parental in Poland (selection)

- USE OF EARLY (pre-emptive) FORM social reintegration (compensation surety for mediation , probation , impact on family , volunteering , youth clubs , community centers , therapeutic activities , work brigades , foster families)
- DEPARTURE FROM RETALIATION TOWARDS EDUCATION social reintegration and social reintegration DISTINCTIVENESS (taking into account the specifics of age, level of immaturity and experiences of children and young people)
- CARE RANGE HIGH COMPETENCE AND ORGANIZATIONAL PEDAGOGICAL STAFF
- PROFILING OF MISSIONS rehabilitation (sports , tourism , artistic , religious , theatrical , scout)
- DIVERSIFICATION AND ENRICHMENT ACTIVITIES FORM EDUCATIONAL GROUP (group of homo-and heterogeneous, theatrical , religious , scouts " Nieprzetarty Szlak" , scientific, autonomic - adaptive , self-empowerment , social adaptation ("The Princess " , "The Master ")
- DRIVING depth analysis PSYCHOLOGICAL
- FORECASTING educational activity (development for each of the wards of Individual Educational Program - Therapeutic - IPET)
- HIGH LEVEL OF COURSE THE SCOPE OF PSYCHO and SOCIO THERAPY
- IMPLEMENTATION OF ONLY PRE- ADAPTATION TO THE TERMS AND CONDITIONS OF ORGANIZATIONAL - EDUCATIONAL INSTITUTIONS (limiting prison , adapt to the conditions prevailing charge at the facility, combined with the fear of emancipation and leaving the facility)
- LIMITATION OF ISOLATION OF SOCIAL INSTITUTIONS alumni (closer ties with the local community)
- COOPERATION WITH FAMILIES alumni (Current contact staff with families alumni , alumni close contact with families assisting families in education and educational functions)
- DISSEMINATION INDIRECT IMPACT OF METHODOLOGY (educational contracting , delegation of tasks and roles of social interaction by staff the influence of personal consideration and implementation of the principles and forms of facilitation team , including self-governing activities of alumni , synergies and to identify and react to position occupied by the pupils in the social structure of the group
- IMPLEMENTATION CONCEPT FAMILYCH educational work (self-managing , self-catering , facility premises resemblance to his home , fulfilling the role of science mother and father)
- USE OF THE ROLE OF WORK IN THE PROCESS social reintegration (raising by gainful employment)
- QUALITY TESTING ACTIVITIES (systematic monitoring and evaluation of the process of empowerment of pupils)

Source: Own

The presentation of grassroots initiatives MOW teaching staff posted in the following publications:

Reforming the correctional facility , " Social and Educational Problems " No. 10 (425) in December 2003 . Rehabilitation ... , 2005, Chapter III.1. Initiatives teaching staff rehabilitation centers

The thing about transforming corrective educational and rehabilitation institutions (organizational and pedagogical reminiscences) [In :] kvalita and spolupraca v special pedagogy v sucasnom konkurencnom PROSTREDÍ (TANK prispievok of medzinarodnej redeckiej specialnopedagogickej conference) . Sapientia , p r o , Bratislava , 2007.

Staff resocialization-educational ... , Chapter II.7. Social concept of institutional transformation of the system of education resocialization. Institute for Sustainable Technologies - National Research Institute . Radom 2013 .

CONCEPT OF EDUCATION UNDER REINTEGRATION CENTERS

\institutional environment should ensure pupil , should be accompanied by the following questions:

- My pupil is to become as a result of work educative and correctional facility?
- Do actions taken pedagogical and therapeutic (Psycho) cause disclosure and develop positive qualities pupil , education, the ability to make his own choices , and to take responsibility for themselves , for their action?
- How, in the consequences of their diverse educational treatments - reclaim, pupil is properly prepared in terms of mental and personality to leave the facility?
- Do gained the necessary social skills, such as interpersonal skills, ensuring the effectiveness of the actions of the people and for the people?
- Do yourself able to resist the negative patterns which have hitherto recognized, represented by pathological house and deviant peer environment?
- Do is able to resist the influence of deviant current social environment, which would have to return?

Presented mini-trial contains copyright attempt to articulate values and criteria for the effectiveness of educational and rehabilitation in the process of empowerment of the subjects (see Fig. 17 and 18). The study mentioned qualities and performance criteria and educational resocialization been enriched with examples of indicators and determinants of attitudes, which are symptoms and signs of behavior of pupils, verifiable, observable explore.

I designed a model of educational, social and therapeutic qualities and determinants of changes in personality and attitudes of pupils youth correctional facility, has been shown as a syndrome of variable effectiveness of rehabilitation research.

Fig.17 .

- KEY VALUES empowerment pupils MOW
- PICTURE YOURSELF - Prosocial desirable vision of society and their participation in the
- ATTITUDE- enrichment of character and improve the behavior of
- SCIENCE - effective use of educational opportunities
- JOBS - preparation for professional work
- FAMILY - shaping the desired model of the future family
- ENVIRONMENT - the ability to resist the negative influences of the environment social

Fig.18 .

CRITERIA OF EFFECTIVENESS EDUCATIONAL AND CORRECTIONAL (selection)

- IMPROVING THE IMAGE OF YOUR OWN PERSON
- GROWTH OF EMOTIONAL MATURITY
- GROWTH OF THE SOCIO - MORAL
- GETTING habits of self-
- ABILITY TO COOPERATE WITH peers and adults
- GROWTH AND IMPROVEMENT OF THE ACTIVITY
- DEMONSTRATION OF CONTINUITY AND EFFECTIVENESS OF SCHOOL EDUCATION
- PROFESSIONAL MOBILITY (WILLINGNESS , READY TO WORK)
- DISPOSAL OF KNOWLEDGE AND habits RESULT OF FAMILY FUNCION
- PROSOCIAL ADAPTATION IN THE ENVIRONMENT OF RESIDENCE

Own description:

In the search for alternative forms and methods of rehabilitation, "Bytoms Notebooks Pedagogical" No 1/1999 .

See Rehabilitation..., 2005. Chapter III. 7 Determinants of weaning process of becoming independent evaluation alumni - alumni in the cycle of organized action.

Living independently alumni rehabilitation centers. "Social and Educational Problems" No. 6 (441) - June 2005 .

EXPERIENCE THE PEDAGOGICAL COMMONS SOCIAL CENTRE

Contemporary Rehabilitation as education and social pedagogy emphasize the special genius of the impact of the environment in the educational process , including students with their behavior deviating from social norms . Family house should become a significant educational environment, as well as the basic theoretical and methodological category of educational outgoing dominant orientation, corrective institution .

This thesis is confirmed presented in mini-trial achievements, forms and methods of work of the teaching staff of the community in Libiaz, directed by A. Linczowski, a former juvenile correctional facility indicating that the close contact with their alumni deviant family environment and parent educational institutions is also a chance for effective rehabilitation. Locating the " on the spot ", in the local community commons facilitates making therapeutic work with children at risk both morally and socially maladjusted and with their families , serving shaping or improving their pedagogical culture .

The increase in the effectiveness of the community center as a " care center " in the local environment conducive to understanding and appreciation of communal self-government authorities , respect in the

community and school rules aimed at building a system of coordinated activities of an educational care and preventive and rehabilitation .

Libiaz experience confirms that to win the support of the local community greatly contribute can prosocial passion and heart for children produced by teachers and their real effects parenting .

Own description:

See *Rehabilitation ...* 2005. Chapter III. 8. "Common room environment as an "educational center" (for example, the experience of the Centre for Social Welfare in Libiaz)

Common room environment as an educational center. "New School" No. 10 (86) - October 2005 .

Care and education in the local environment. "Social and Educational Problems" No. 10 (445) - December 2005 .

A NEW MODEL ORGANIZATION YOUTH EDUCATIONAL CENTRES

With the reception and criticism of the situation in Poland after 1989, concerning the blatant shortcomings of social prevention, grew up my thoughts on the model copyright youth care center as a multi-purpose public educational and correctional institutions.

Developing the concept of the new shape MOW preceded carried out by me critical diagnosis of reforming youth educational centers (in theory and practice) .

Considerations concerning the organizational model, assumptions and benefits designed organizational formula youth care center posted in publications.

Own description:

What should be the organizational model of the youth correctional facility? "New School" No. 8/1998 *Rehabilitation...*, 2005. Chapter II. Youth education centers in the process of transformation (aspects of diagnosis and prognosis of their functioning) , 5. 3 . What could be a model correctional facility?

Resocialization and educational staff in the process of educational change..., 2013. Chapter II. Youth education centers as part of the system of social prevention and rehabilitation in Poland in the era of political transformation.7. Social concept of institutional transformation of the system of education

resocialization. Oxford University Institute for Sustainable Technologies - National Research Institute. Radom 2013.

4.2.3. PROFESSIONAL DEVELOPMENT PARADIGM OF TEACHING STAFF ON THE WAY

LEARNING TEACHING STAFF THE PROBLEM AS A RESEARCH EXPERIENCE

I assumed that systemic changes and civilization, the reform of the Polish education and our entry into the structures , including the European Union educational accompanied should contribute to the development of education by seeking new solutions , including the improvement of pedagogical organization of work teams .

In practice, the teaching of highly industrialized countries of the properties of the modern concept of organizational development schools are considered as a departure from the model of " lone fighters " and the transition to a model of " co-operating school " , abandoning the model of administrative bureaucracy and return to the model of a professional organization, a departure from the model of reforms " imposed " and the transition to a model of permanent " self-renewal " . Learning in organizations is understood as making research on school quality, flexibility, organizational, team work, as a consensus of teachers and school leaders on common objectives and methods.

In the literature, are perceived sphere of organizational dysfunctionality, which are: fragmented thinking (inability overall recognition phenomena) ; Competition (emphasis on competing) Reactivity (continuous matching up) , and multiple models lead the organization , including the concept of a learning organization in managing and directing human resource P. M Senge`a

Aspect of the modern vision of an educational institution is learning in the organization and preparation of teachers for the education changes. Permanent training of teachers should now be a system development and support for the entire school. At the heart of modern professionalization must be coupled teachers' professional development with the improvement of school activities, the synthesis of professional teaching staff of educational institutions, institutional development .

I accepted the assumption that the implementation in educational messages of education can serve to take account of changes in the paradigm of rule by T. Tiller. learning by experience -coupling in the work of teachers .

Rule learning by experience include a new look at the issue of the determinants of the increase in schools and other educational institutions . Represent the concept of transforming educational institutions, teachers conducive to gaining knowledge and skills while improving activities of educational institutions .

The philosophy of learning by experience illustrates the assumption that in everyday situations, educational institution lies great potential to serve the improvement of knowledge and skills of the teaching staff , and that it is possible the discovery and use . The essence of the learning processing through experience is the constant reference by staff pedagogical in the course of their activities , while gaining

new experiential learning - to their abilities, to their own and others' experiences pedagogical pedal for the benefit of the development of their workplace .

Pilot diagnostic survey for signs of learning by experience started in the academic year 2000/2001 with the participation of 398 full-time students and part-time University of Silesia, and 280 students of Higher Pedagogical School in default TWP in Warsaw - Institute of Pedagogy in Katowice , active teachers of kindergartens , primary schools and middle schools. These investigations , using a specially developed my questionnaire addressed to teachers and educators working in schools and childcare centers located in particular in the province of Silesia , were continued by me in the coming years. On the subject of the determinants and barriers to learning by experience to develop and further training of the teaching staff of schools , improving the quality of its work, I discussed many times in publications aimed at educational environments and scientific conferences

Own description:

Determinants of the effectiveness of education in youth correctional facility as a variable syndrome research , "Bytoms Pedagogical Papers " No. 1 (2) / 2000.

The teacher as an educator ... , 2004- Chapter VII Appendix 8 contains a survey research ... learning through experience - " Barriers and indicate in the development of teachers" .

The institution type resocialization as a learning organization (syndrome research variables organizational efficiency) , "Chowanna " Publisher University of Silesia , Vol.1 (22) - with disability issues , published by the University of Silesia , Katowice, 2004.

Current barriers to learning by experience in the work of teachers "School Magazine " Board of Education in Katowice 5/ 253 - January 2003 .

Positive signs of learning by experience of working teachers. "New School " No. 2 (70) February 2004 .

SCIENTIFIC TESTING CONDITIONS PERFORMANCE OF TEACHING STAFF EDUCATIONAL INSTITUTIONS RESOCIALIZATION- IN VIEW OF THE RULES EXPERIENTIAL LEARNING

The failure of attempts to make changes in the process of rehabilitation indicate the desirability of a better use of universal theses organization and management theory, scientific discipline little appreciated in the theory and practice of rehabilitation . Today, she sees the educational institutions as learning organizations, providing indications to guide educational change . Theoretical speculations undertaken a research and toil accompanied by the conviction that the concept of educational and correctional institutions , understood as an institution of change and learning online teaching staff through experience in the workplace could be a natural way of her professional training , as well as one of the principles of reforming the social rehabilitation facilities .

The study was preceded by a critical analysis of the literature on organizational and psychosocial conditions for the smooth operation of the teaching staff , with an attempt to reference the correctional facility . In mini-trial I have attempted to explain the concept and measure of organizational efficiency and made the diagnosis of universal organizational and psychosocial predictors desired behavior of the teaching staff .

Accounted for them :

- participation in the management of the facility ,
- requirements and conditions for the integration of teamwork in the social system of the facility ,
- directive innovation activities
- professionalism of the teaching staff , the diagnosis of her personal potential , and practical- moral and technical competence of professional

Polish penitentiary system and other varieties of social reintegration are committed to principled question of what to do and to what extent, for example : legal, organizational , staffing , raise the unsatisfactory performance indicators of rehabilitation ? In scientific circles for years indicated a need comprehensive look at the problem of the functioning of educational institutions.

The literature is perceived rank rehabilitation pedagogy in terms of the requirements of the integration of knowledge. The publications in the field of rehabilitation pedagogy emphasized is the importance of rehabilitation potential as a multi-faceted and multi-dimensional action . The return is a note on the interdisciplinary nature of rehabilitation pedagogy, creating the need for its close ties with other social sciences and the requirements disciplinary , pluralistic rehabilitation treatment issues arising from the multiplicity of theories , research and methodological inspiration .

Thus, I made a monographic study the organizational efficiency of educational and rehabilitation facilities ... 2009 had an interdisciplinary character , its theoretical basis , considerations and message associated with issues of social and rehabilitation pedagogy , theory of organization and management of education , science ergology , Pedeutology , sociology and social psychology , referring to the selected historical concepts and theories .

Optics individualistic force changes to the existing strategies, the implementation of the concept of teaching meant that most of the innovations that have been developed so far and the realization of the system of rehabilitation was mainly aimed at business development rather than the development of the organization. Meanwhile, the design of pedagogical innovations in institutions by focusing solely on the

pedagogical aspects of these projects makes inadequate, because proposing a solution devoid of foundation.

I search for new solutions in the field of organization theory was accompanied by a judgment that underestimated the theory and practice of correctional scientific discipline, which is a theory of organization and management, offering indications to guide educational change, can play an important role in enhancing organizational efficiency youth detention centers, which is a derivative of enrich their professional teaching staff.

Taken problems of transformation of youth centers, educational institutions perceived as learning by experiencing their teaching staff, is the result of a critical analysis of the published literature, continuation and verification thoughts contained in my earlier studies, the results of research interests and scientific work and teaching in higher education and academic discourse on directions of change in the education system of prevention, care and rehabilitation.

The inspiration to develop a research design in the context of the search for sources to improve organizational efficiency youth detention centers (read: increase the effectiveness of their teaching staff) were mentioned by me earlier pilot research investigations of rules and barriers to learning by experience staff in terms of education.

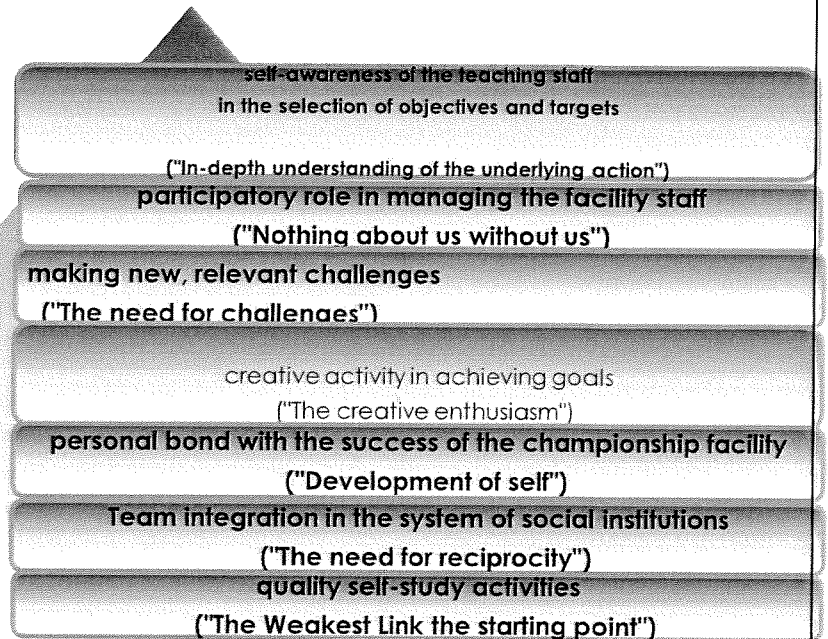
Preliminary research project already posted at the end of the pioneering development of the compact on educational institutions resocialization: Rehabilitation. Determinants of - Experience - Projects changes ... 2005. , Recognizing the directive learning experience working teaching staff of these institutions for values its effectiveness and anticipated state of affairs MOW organizational efficiency.

Conditions for the implementation of these rules, as well as hypothetical external, objective difficulties of their implementation within the framework of activities of the teaching staff and (executives), contained developed by me syndrome variables and indicators of research, included in the humanities and organizational ties

Anticipated state of things, the achievement of which I established in the scientific investigate, was to improve the organizational efficiency of currently existing in Poland, youth detention centers, increasing the level of activity and the effectiveness of individual teachers - educators, as holding the most important, basic professional positions, and pedagogical teams (collective bodies) working in these institutions, taken as a collective entity progressive transformation of education.

The analysis of descriptive and statistical research results related to the completion of the recognition of the scope of teaching staff MOW individual securities learning experience, as specified in Fig.24.

Fig24.

Exposure values of humanistic model of effective organization, taking into account perceived in the literature and in practice - the evolution of the concept of efficiency in the direction of a man, his needs,

expectations and aspirations , contains a system of independent variables presented research developed based on organizational and pedagogical literature :

- LEGIBILITY CURRICULUM AND REALITY VISION (concreteness , result tasks undertaken)
- CONSCIOUS CHOICE OF PLANS (Personal impact on the design of educational work)
- PREPARATION DECISION (activity management staff in the planning and selection of plans)
- THE IMPORTANCE OF DECISION-MAKING (high rank decide)
- MOTIVATION satisfying activities (the tendency of employees to activities which give them satisfaction)
- ROTATE POSITIONS (acting within the organizational structure of the facility varied roles and responsibilities ; impact attitude of the management facility)
- ORIENTATION FOR CHANGE (responding to transformations in the external environment depends on intellectual reflection ; orientate staff on environmentally desirable values conducive to change)
- INNOVATIVE absorbency (creative attitude of staff; impact creative approaches to professional work)
- MOTIVATION (a grassroots initiative of employees)
- SELF-REALIZATION (meeting the needs of self-actualization ; rotation positions, career prospects)
- PARTNERSHIP (socialization attitudes of employees)
- INTEGRATION TEAM (anastomosis team members Staff favorable to achievement of the objectives of the facility ; integration team Staff)
- MONITORING AND EVALUATION ACTIVITIES (diagnosis and comparison with the effects of anticipated goals of educational work , as a basis for corrective action and innovation aimed at making the right actions and tasks appropriate)

Described signs (indicators) and measures of the variables included in the complex system of research variables and statement of not affecting the external factors enabled the identification of the actual conditions of the organizational efficiency of educational institutions type of social reintegration , these internal , subjective , humanities and praxeological , while getting to know the adverse impact on them , as learning organizations , and out of centre out of pedagogic factors (extracurricular) .

Interpretation discovered phenomena , proposals for the improvement of the status quo and forecasting changes in pedagogical and organizational issues related to educational- correctional system and organizational efficiency in the functioning corrective institutions for the socially awkward children and youth served and Descriptive statistical analysis of the results. It is illustrated by numerous charts, tables and drawings, broaden and enrich copyright considerations and proposals

Own description:

Rehabilitation..., 2005 - Chapter IV. Reintegration centers as learning organizations through experience *Organizational Efficiency of educational and rehabilitation centers in terms of the rules of learning by experience (research report)* [in :] F. Kozaczuk (ed.), *The effectiveness of social reintegration* , published by the University of Rzeszow , Rzeszow , 2007.

Educational facilities - rehabilitation as learning organizations . [In :] A. Gęsiarz , J. Dawczyk , T. Michalowski . *Rehabilitation : between theory and practice*. Ed. Youth Centre Herby , 2007.

Reminiscences methodological bases of scientific investigations undertaken on the learning experience of the teaching staff of youth detention centers , presented in a research monograph organizational efficiency of educational and rehabilitation facilities...2008 includes the development of my next -reviewed compact, pt resocialization and educational staff in the process of educational change ... 2013 .

EXAMINATION OF BARRIERS TO EFFECTIVE ACTION OBJECTIVE MOW

Gained leadership experience and carried out a critical analysis of the location and reforming youth detention centers , in the era of political transformation also pointed out the negative impact on youth education centers of numerous , diverse , objective external factors. It became necessary to identify and examine the range of their impact on these institutions .

I made a research issue in the question : which external factors out of pedagogic and education , especially lower organizational efficiency youth detention centers ?

Scientific recognition of the adverse external , objective barriers to the functioning of youth detention centers served a referral to the management of youth centers specially constructed research tool in the form of a survey entitled . *External barriers to organizational efficiency MOW* . It contained included in condensed form assumed , hypothetical factors reducing organizational efficiency MOW .

A more detailed description of most of them made by me contained a critical diagnosis of the actual functioning of youth in detention centers during the period of political transformation .

In a study conducted in 2000-2005 involved 80 members of the executive branch , including the directors of MOW , their deputies , officers and directors of boarding schools functioning in the centers . They represented institutions operating in 25 provinces of the country.

Research relevant proved that the smooth functioning of the institutions to be affected by all of its external , objective factors out of pedagogic and center (non-education , non-school) inherent in the specifics of the organizational and legal system of care and education , in its traditions , the statutory structure of the

organizational and pedagogical and logistical units educational and resocialisation , in the immediate vicinity of outlets, in their social and educational environment , " found" the back of the material , the imperfection of the organization and management of schools .

Investigations have highlighted the diverse range of influence of external conditions of the failure of youth detention centers. The proportion of negative indication of the failure of the organizational factors of educational and rehabilitation centers ranged from 87.5 % to 12.5 %. The diagnosis taking into account the hierarchy of these factors showed that the specific claims branch managers (at least half of the respondents) raised successively following objective barriers to the effective operation of MOW :

- inadequacy of legal provisions , the content of legislative documents and orders of the authorities to the requirement of the necessary transformations of institutions ;
- information noise ;
- reluctance of parents (guardians) to contact centers (teaching staff) , determined by the low level of cultural mem \rightarrow (most pathology) family houses juveniles ;
- insufficient financial means impeding the implementation of standards, \rightarrow caring s front - educational ;
- unsatisfactory technical condition of facilities ;
- adverse heritage and past traditions in the process of social reintegration of education ;
- limited institutional support of the judiciary and police ;
- directive - bureaucratic oriented educational management formula \rightarrow sented among others, on the documentation ;
- implications of the reform of the national education system treats the " neglect " division of special education ;
- transformation of socio - economic conditions of the country;
- permanent top-down organizational change program
- unsatisfactory level of oxygen support organizational management ;
- low coverage of prevention of social deviance (deviant environmental assessment) by the local government ;
- dysfunctionality of the structure and principles (function) as a comprehensive educational institution , a complex organizational system

Own description:

Present conditions and barriers to organizational efficiency of educational and rehabilitation facilities (preliminary test report) [W]: A. Stankowski and Balukiewicz M. (ed.) The difficult art of being together , or different facets of integration. Bytom 2006 .

Resocialization and educational staff in the process of educational change ... , Institute for Sustainable Technologies - National Research Institute , Radom 2013. Chapter Two . Youth education centers as part of the system of social prevention and rehabilitation in Poland in times of transition. 1 The historical diagnosis of reforming youth educational centers (in theory and practice) . 2. Obiektywne barrier effectiveness of the MOW. 3. Krytyka management system for juvenile facilities - New rules for referrals 4 research report out of pedagogic and out of centre factors reducing organizational efficiency MOW .

This study addressing , among others. attention to the common objective of many years of difficulties and irregularities legal and organizational nature associated with the process of directing minors to these institutions , this situation prompted the critical diagnosis of this phenomenon and present in mini-trial current concept of countermeasures by the Ministry of Education.

ASPECTS OF STRATEGY CHANGE (IN THE LIGHT OF ASSUMPTIONS AND CHAOS THEORY LEARNING ORGANIZATION)

In the publications , reports and studies on the state of national education emphasizes the lack of preparation of teachers for the education changes. Perceived a low range of the subjective position of the teaching staff in the internal organizational structure of the institutions . Indicates the requirement for a greater focus on shaping the attitudes of teachers implementing a new process of education, the creation of the atmosphere of psychological safety , kindness , understanding and trust, and giving up control measures. These messages refer inspired by me to display the concept of learning organizations and messages of chaos theory , which implies new ways to transform ingrained beliefs and modes of operation management and pedagogical staff .

Chaos at the beginning of each route change appears as an unordered diversity. This phenomenon is noticed not only in the natural world , but also in society and the individual , both by the scientific staff , engineers and technicians and workers of culture and education.

Universalism chaos theory , the new paradigm will research effort nonlinear dynamics of change , allows its use in many areas of knowledge and practice , and contrary to the skeptics , even in the humanities , in pedagogy . Noticed in the literature is the unpredictability of events , their complexity, opacity , variability in the postmodern world , superseding positivists \rightarrow tangential adaptive model of education. Also in the pedagogical literature frequently getting parts by social change is perceived as a challenge for education .

Flexible bottom-up to reflection of the teaching staff should be encouraged by the models developed in the context of the assumptions of chaos theory and learning organization .

Articulated and described by me in mini-trial Directive chaos theory, need to be applied to the practice of rehabilitation , are:

- PERCEPTION OF CHANGES AS nonlinear
- ACHIEVEMENT OF HIGHER ORDER CHANGES
- SEARCHING FOR FIXED POINTS BACK
- ENDOGENOUS, DEVELOPMENTAL PLANNING CHANGES
- TAKING ACCOUNT OF CONTEXT OF CHANGES
- BUILDING STRATEGY CHANGES AND DEVELOPMENT fixation

Directive functioning of the teaching staff in the correctional facility as a learning organization include the figure presented by me in mini-trial checklist. In addition, I made an extensive discussion of the strategy of implementation and consolidation of development in educational and rehabilitation centers, compiled on the basis in Figure 26 education model changes in MOW.

Model of education changes in youth care centers :

- SUPPORT " CRITICAL MASS " CHANGE
- POWER CAPACITY FOR MAKING AND completion (SUPPLY TO THE END)
- INITIATIVES OF HIGHER ORDER
- PROVISION OF INTELLECTUAL POTENTIAL CHANGES
- Guaranteed COHESION OF THINKING AND ACTION
- EFFECTIVE COMMUNICATION
- CONTINUOUS MONITORING AND EVALUATION
- PRESERVATION DEVELOPMENT AS A CHANGE OF THINKING AND ACTION

Own description:

Resocialization and educational staff in the process of educational change . Institute for Sustainable Technologies - National Research Institute , Radom 2013 . Chapter V. Organizational concepts improvements MOW personnel action - pro domo sua . 1 Aspects of strategy changes in the light of the principles of chaos theory and learning organization .

Speech On The strategy of organizational change in the personnel of the pedagogic educational and rehabilitation (forecasts and models in the context of chaos theory) presented at the International Conference " Social Work in social rehabilitation of sentenced " in ODK SW Olszanica k / Transboundary 2 - June 4, 2008 . Organiser : Department of Education, Rehabilitation , University of Rzeszow - Regional Inspectorate of Prison Service in Rzeszow .

MODEL FOR MEASURING THE QUALITY OF WORK MOW

A significant problem associated with the improvement of the teaching activities of youth detention centers , which are viewed as organizations change , an examination of the quality of their work taking into account the process of self-evaluation . Practical experience shows that the internal evaluation in educational institutions , including the rehabilitation encounters many difficulties , lack of commitment of its staff and the residue conservative routine approach . In the education community , including those in special education centers , you can see the critical voices denying the desirability of implementing pro - internal procedure for measuring quality , regarded as a laborious and time-consuming and allegedly giving small effects assessment. Expressed is the court that the examination of the quality of work is a manifestation of bureaucracy facility , - lying distract teaching staff and director of the basic obligations associated with the rehabilitation and education ortodydactis . Our observations and the results of research investigations indicate the existence of these institutions manifestations - Extrapolative him thinking about the future , expressing a prediction based on development trends of events , phenomena, processes taking place in the past and in the present. Overcoming this trend assessment work should promote anticipatory thinking about the future . This concept includes the idea of planning with the - future , assuming that future phenomena , processes and events are fundamentally different from those that are present. It is postulated requirement to recognize the program activities outlets new tasks and projects not yet, learning from better , using the successful experiences of other people, organizations , educational systems , taking into account customer expectations MOW , pupils , their families and local environment residence.

Own description:

See Job quality measurement at childcare and resocialization center (anticipational and Organisational aspects) . In : To regain the colors of a butterfly ... in the circle of therapy and resocialization . Special pedagogues ' deliberations . Edited by : Adam Stankowski , Association Internationale Sciences, Éducation , Cultures , Traditions - Fribourg . Fribourg - Suisse SECT 2009

Resocialization and educational staff in the process of educational change . Institute for Sustainable Technologies - National Research Institute , Radom 2013 . Chapter V.2. Measuring the quality of work MOW - model of self-evaluation of internal achievement standards and requirements.

EFFICIENT SELF-EVALUATION MODEL STAFF MEETINGS

Meetings and their conduct are often the proverbial "Achilles heel " of senior executives. Meanwhile, proper preparation and conduct of public forms of contact should play an important role in improving labor and educational institutions resocialization. The literature suggests that the meetings and conferences with subordinates are still classified as vulnerable sites in the hierarchy of leadership skills.

Well prepared , constructive and lively meeting of the pedagogical council , during which decisions are the right decisions and effectively controls the execution of collective arrangements meet the educational and mobilizing role in ensuring the smooth running of the activities of the teaching staff .

Attempt to extract the phase function steering determining the effective implementation of the goals set working meetings of the teaching staff includes MOW I developed a model of efficient meetings, drawn up in accordance with the concept of organizational cycle. To determine the phases of managerial activities have proven to be useful reflections contained in the literature in the field of organization and management.

4.2.4 THE SOURCES And MANIFESTATIONS OF A HIDDEN PROGRAM LOWERING EFFICIENCY ACTIVITIES OF THE TEACHING STAFF

HIDDEN PROGRAM EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS

Sources hidden program in schools:

- CROWD: interrupting expression, interfering
- ASSESSMENT: constituting the sole result of meeting the expectations of the teacher
- POWER: school as the center of a totalitarian, based on the power and authority only teacher

The phrase " hidden agenda " appeared in the European reflection teaching in 1968. The first to use this term Philip Jackson , understanding by not what school are taught , teaches , gives young people attending to her , despite the fact that this "something" was not scheduled.

Analysis of literature , curiosity and problem pedagogical experience gained recognition and management inspired by me examples of a hidden curriculum for multiple types of schools and different spheres of activity teaching and education , care and organization spread . Pilot studies carried out by me in the years 2000-2007 through the diagnostic survey in kindergartens, primary schools, secondary schools , post-secondary and higher education, relating to the recognition of this phenomenon , included 780 respondents from the Silesian region . The inquiries took part students of full-time and part-time University of Silesia in Katowice and students of the Faculty of Education in absentia Institute in Katowice - Higher School of Pedagogical TWP in Warsaw , participating in my lectures and seminars pedagogy .

Portrayed by the respondents manifestations of this phenomenon relate to the following areas :

- Place of education as a " survival school " children and youth,
- Cultural stereotypes in the socialization of students ,
- Comfort- and sham operation of teachers,
- The inconsistency and hypocrisy pedagogical behavior , opportunism and dehumanized attitude to students ,
- "Forever alive " formalism and encyclopaedism didactic
- Disadvantages of education ,
- Anomaly organizational and bureaucratic formula management ,
- The road through the ordeal of the national education reform

Own descriptions :

Hidden program in educational institutions . "Newspaper University" No. 7 (86) / 2001.

The Hidden program "New School " No. 5 (49) May 2002 .

Teacher - teacher in the educational process of transformation2002 - Chapter II - What is the hidden curriculum in educational institutions ?

Appendix 1 Survey Research" Hidden agenda in the practice of the educational institution ."

Educational Diagnosis in a hidden program in higher education, (W :) Polish educational system after the reform of 1999. Condition, prospects, risks . T.2 (ed.). Z. Andrzejczak , L. Kacprzak , K. Spider, Poznan - Warsaw 2005 .

The problem of hidden curriculum and the results of pilot studies of this phenomenon I presented also during speeches in educational environments :

The meeting environmental training educational personnel, the 4-5 XI.2009

During the Second Silesian Forum of Polish Teachers' Union university 9 May 2012: "Trade Union advocacy and co- competitiveness of Polish education and science" (with the participation of universities in other regions of Silesia and Polish) :

STUDY PROGRAM IN HIDDEN ESTABLISHMENTS RESOCIALIZATION- EDUCATIONAL

Intensifying the degree of demoralization and brutalization of juvenile behavior and documented and subjectively perceived threat and insecurity, expressed by citizens as a result of an increase in crime in our country, especially among children and adolescents , causes the need to seek new ways to increase the efficiency of education . One of them may constitute, and should inquire about the so-called problems. "Hidden curriculum" in educational and rehabilitation institutions, involving the organizational dimension of their operation.

Pioneering pilot study of this phenomenon in relation to educational institutions , including the recognition of both its sources and its manifestations , concerned selected at random outlets covering the impact of rehabilitation of minors and young persons living in institutions , educational - care (orphanages , emergency care , community centers) and rehabilitation centers and institutions (youth education centers

, correctional facilities , shelters for minors , detention centers , prisons , courts (think probation officers) , police stations and police chambers of the child in particular from the Silesian region . diagnostic survey carried out in the years 2009 -2012 conducted within the framework of practices performed, students participating in lectures and seminars in the field of rehabilitation pedagogy Department of default in Katowice - Higher School of Pedagogical TWP in Warsaw , while the teacher - practitioners and representatives of the management of youth detention centers participating in the training workshop of the National Association of Workers' Rehabilitation Murzasichle Zakopane and the teaching staff of educational establishments in particular correctional) , participating in the Study of Excellence for Management Education in Gniezno - Postgraduate Studies Qualifying Sociotherapy Juvenile Alumni .

Preliminary results of the study showed that the impact of the hidden curriculum are the correctional facility staff , and alumni to each other , embedded and sentenced transmitted and instilled ward , even though they have not planned it in any set of objectives and justification of actions and official program of educational and rehabilitation . It binds to the prevailing social climate rehabilitation centers, based on different assumptions and values. This phenomenon has, as in education , holistic , and reflects the " second life " community of these institutions . Real hidden agenda is their program which is carried out independently of the public declaration of the staff. It represents the whole of the knowledge and skills they acquire charges, being in a correctional facility and what inadvertently learns staff.

This phenomenon has a special, lasting impact on the attitudes of individuals socially awkward and simultaneously on moral attitudes staff. These are the important educational , appearing regularly moral consequences reside in correctional facility , not included in any set of objectives and justification of its actions, reflecting the " second life " of their community , which have a particular impact on the effectiveness of social reintegration .

Hidden curriculum are also unconscious expectations of educators to charges , and sentenced inmates . Just like in schools and teaching staff here are subject to natural perception rule, which involves the subconscious simplification of reality.

The results of the investigation indicate my approach to other sources of hidden curriculum in rehabilitation centers than in schools . The rehabilitation institutions phenomenon occurring condition in the interaction of three sources :

- power (specific system of education establishments / institutions of rehabilitation) ;
- physical and social space of these establishments / institutions;
- "ambient" attitudes of participants in the wider process of social reintegration ..

The initial diagnosis research has shown that the real impact of systems staff of educational and rehabilitation centers are characterized by the primacy of the authority of a formal squad , based on the law , and the formalism of the educational environment , formal , hierarchical structure and organization of activities. Manifestations of hidden curriculum as the schools are:

- opportunism and dehumanized attitude to wards
- Pretending actions
- Inconsistency and hypocrisy teaching
- The place of rehabilitation as a "survival school "
- Formalism tutorial
- Anomaly organizational and bureaucratic management formula

Own descriptions :

Investigations on the impact of a hidden program in rehabilitation (initial diagnosis), [in:] Adam Stankowski (red) , Power of development. Educational contexts- revalidation - resocialization Ed. Verbum, Ruzomberok. *Resocialization and educational staff in the education process changes*. Institute for Sustainable Technologies - National Research Institute, Radom 2013. Chapter I. 3 The thing about a hidden program in rehabilitation. 3.1. The phenomenon of hidden curriculum in teaching reflection. 3.2. Hidden curriculum in educational institutions resocialization- inquiry nascent research . Appendix 5: Survey Research - Sources , circumstances and manifestations of " hidden curriculum " in the practice of social reintegration .

5. FURTHER RESEARCH PLANS

Results of pilot studies hidden curriculum in educational and rehabilitation institutions led me to take the trouble of scientific inquiry

The paradigm of the sources and manifestations of hidden program the rehabilitation of minors and juveniles

In February 2013 , I started studying the phenomenon of total hidden curriculum for all educational institutions , correctional and criminal- rehabilitation in Poland intended for socially maladjusted youth, juvenile and youthful , being terra incognita in these environments . Research is conducted by a diagnostic survey using a specially designed questionnaire.

The basis for recognition of an intentional hidden curriculum in rehabilitation facilities are assumptions based on my previous observations , experiences, analysis of literature and preliminary studies . They determined the formulation of a number of research questions relating to:

- manifestations of dysfunctional elements of the educational system rehabilitation centers , involving articulated in them the power , space and " the situational " properties attitude participants in the process

of rehabilitation (pupils , prisoners and convicts) and staff, affecting in particular the formation of a hidden curriculum ;

- signs and symptoms of the positive and negative relationship hidden curriculum of the official program of rehabilitation centers ;
- the estimated rate of participation in the program hidden members of the community facilities ;
- used by pupils rehabilitation centers " survival strategy ", aimed at giving a council with authority (teachers , director and other employees) ;
- the " power of survival " alumni in fact factory correctional facility , their ability , due to their own objectives , for non-compliance, the rules imposed by the staff ;
- dominance of negative educational , positive , or neutral form of hidden curriculum , the subjective perception rehabilitation staff of the institution ;
- the reasons for the severity of the impact of hidden or weaken the effectiveness of institutions of rehabilitation program , the implementation of the statutory objectives of the facility , its mission and vision of the program's educational ;
- personal relationship respondents (staff) to the phenomenon of hidden curriculum , expressed their agreement or disagreement of its occurrence ;
- identify adverse external , objective, independent of the teaching staff and executives , conditions affecting the appearance of hidden curriculum and thus reducing the effectiveness of rehabilitation .

In order to ensure the comprehensive testing I made a number of organizational tasks and contacted personally in Warsaw with authorized representatives of the departments of the Ministry of National Education and the Ministry of Justice.

Documents research and organizational support my treatments, acceptance tests and take them .

-The letter addressed to all the youth detention centers, correctional facilities and prisons

-The letter addressed to all the MOW in Poland by CENTRE DEVELOPMENT OF EDUCATION MINISTRY OF EDUCATION

-Letter from the Ministry of Justice addressed to 15 Regional Inspectorates of the Prison Service in Poland

-Letter from Department of the Ministry of Justice - Decision Implementation and Probation, addressed to all correctional facilities in Poland

-The letter addressed to the President of the MOW by the National Association of Workers' Rehabilitation

